

NOVI GLAS

CENA 1,20 EVRA

NOVI GLAS JE NASTAL Z ZDRUŽITVIJO TEDNIKOV KATOLIŠKI GLAS IN NOVI LIST 11. JANUARJA 1996

Papež Frančišek kot romar v Rimu

Uvodnik

Jurij Paljč

Ostanimo povezani!

Nihče od nas si ni niti predstavljal, da bomo živeli čase, kakršni so danes, ko nam je svetovna pandemija s koronavirusom covid-19 popolnoma spremenila življenje in navade. Italija je prva od evropskih držav, ki je uvedla karanteno za vse državljane, zdaj ji počasi sledijo vse ostale, še posebej matična država Slovenija, kjer se ukrepi za omejitev okužb vrstijo iz dneva v dan. Deželni guverner Massimiliano Fedriga je v ponedeljek, 16. marca, jasno naročil vsem nam, naj skušamo ostati doma, naj ne hodimo ven, če to ni ravno nujno, ker bomo tako vsi skupaj najboljše zavezili širjenje okužbe z virusom covid-19. Tudi pri Novem glasu smo se odločili, da bodo naše vsebine brezplačno objavljene na svetovnem spletu, na naslovu www.noviglas.eu, ker se zavedamo, da naše naročnice in naročniki ne boste dobili pravočasno tiskane izdaje. To delamo zavestno in zato, da bi v teh časih tudi mi ostali povezani z vami, drage naročnice in naročniki, bralke in bralci, predvsem pa zato, da tudi mi damo doprinos vseh naših skupnosti. Osamitev, v katero smo zdaj potisnjeni, je lahko izziv za vse, pravijo modri zdravniki, psihologi, duhovniki in vsi tisti, ki se zavedamo, kako pomembno je, da se ne predamo malodušju. Čeprav smo potisnjeni za zidove stanovanj in domov, moramo ostati povezani, moramo upati v boljše čase in se zavedati, da nismo sami!

str. 2

Psiholog

S psihologom dr. Izotom Spetičem smo se pogovorili, da bi nudili majhen nasvet staršem, ki imajo otroke doma

3

Zobozdravnik

Naš sodelavec, zobozdravnik dr. Dimitrij Tabaj, je za nujne primere svojo ambulanto zaprl že pred časom

3

Podjetnik

S podjetnikom Edijem Krausom smo se pogovorili o posledicah kriznega stanja, ki ga povzroča virus v gospodarstvu

10

Družinski zdravnik

Dr. Goran Rustja o tem, zakaj je novi virus posebno hud, in kaj lahko storimo, da se mu izognemo

7

Družinski zdravnik

Družinski zdravnik dr. Dejan Verša o pacientih, prevladovanju panike in neobjektivnih pogledih

6

Podjetnik

Predsednik SDGZ Robert Frandolič o izrednem stanju, obmejnem prostoru in ukrepih proti širjenju koronavirusa

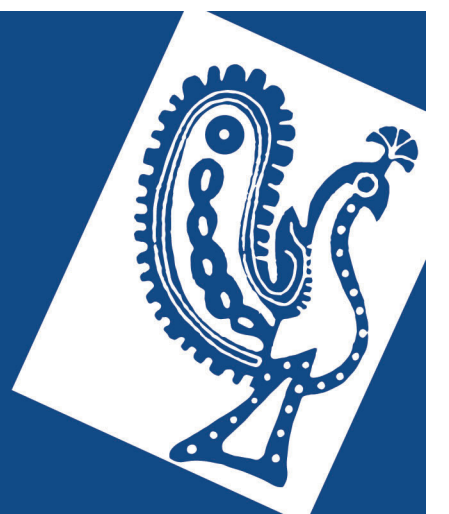
10

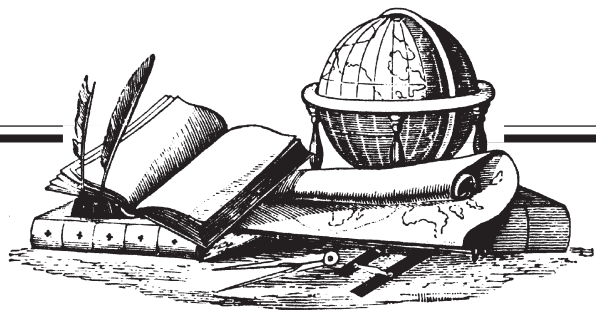
Sledi nam na spletu!

NOVI
GLAS

Zaradi izrednih razmer, ki jih povzroča koronavirus, na našem spletnem portalu www.noviglas.eu ažurno poročamo o aktualnih dogodkih. Hkrati dajemo vsem brezplačno na razpolago digitalno izdajo našega tednika (v formatu pdf).

Pismo predsednikov SSO in SKGZ Vladi Republike Slovenije Težave slovenskih in italijanskih "čezmejnih" delavcev

Predsednika slovenskih krovnih organizacij, Ksenija Dobrila (SKGZ) in Walter Bandelj (SSO), sta nasloвила pismo na Vlado Republike Slovenije, in sicer na Ministrstvo za zunanje zadeve, Ministrstvo za notranje zadeve, Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, Ministrstvo za delo, družino, social-

okoliščine.

S temi, za nas jasnimi predpostavkami, pa Vas opozarjamo na številne primere, v katerih bi odločitve o zaprtju mejnih prehodov povzročile zelo negativne učinke za obmejno prebivalstvo in še zlasti za slovensko narodno skupnost v Italiji. Razumemo torej potrebo, da se omejijo premiki, ki niso nujni,

tovrstnih potrdil ne morejo izstavljati, zato bi tak predpis dejansko predstavljal nepremostljivo oviro za prehod meje. Predlagamo Vam z največjim obzirom in seveda prepuščamo samo Vaši izključni presoji možnost uvedbe samopotrdila predvsem za osebe, ki se namenjajo v službo iz enega državnega prostora v drugega in za dodatne nujne primere. S strani slovenskih organizacij v Italiji smo zbrali nekaj najnужnejših kategorij, ki jim gre omogočiti meddržavne prehode, in sicer:

- zaposlene v Italiji in Sloveniji, ki živijo v drugi državi
- kmetovalce, ki upravljajo lastnino v sosednji državi
- osebe, ki ponujajo nujno nego starejšim in onemoglim v sosednji državi.

Italijanska država je uvedla tovrstna potrdila že za prehajanje iz ene občine v drugo, pri čemer so predvideni za lažne izjave sodni postopek, priprave in kazni. Prepričani smo, da bi tovrstni ukrepi pozitivno učinkovali na omejitve meddržavnih prehodov iz neutemeljenih razlogov in hkrati ohranili minimalne gospodarske standarde v že itak nelahki situaciji.

Predočamo Vam torej dejstvo, da sestavljajo aktivni del slovenskega naroda tudi osebe, ki ne živijo v Sloveniji in ki dnevno prispevajo k rasti naše matične domovine, marsikdo od teh je Slovenec tudi po narodnosti oz. je pripadnik slovenske narodne skupnosti v Italiji.

ne zadeve in enake možnosti, Urad za Slovence v zamejstvu in po svetu in v vednost Vojku Volku, Generalnemu konzulu RS v Trstu, o težavah italijanskih in slovenskih čezmejnih delavcev ter kmetov dvolastnikov v tem času strogih ukrepov zaradi širjenja koronavirusa.

Spoštovani, zavedamo se resnosti situacije, ki vlade prisili k uvajanju ekstremnih ukrepov in državljane k zelo odgovornemu ravnanju za zavezitev pojava viroze SARS-CoV-2-Covid 19. Prepričani smo, da z veliko mero treznosti, preudarnosti in umirjenosti vsak lahko prispeva k temu, da s skupnimi močmi presežemo te zahtevne

veliko pa je oseb in prebivalcev prostora, ki živi v eni ali drugi državi in ima službo v sosednji ali pa obdeluje njive v čezmejnem pasu. Gre namreč za procese, ki so nastajali veliko let pred uvedbo šengenskega prostora, ta jih je v zadnjih trinajstih letih pospešil. Pred temi pojavi se nam ne zdi primerno, da skočimo nekaj desetletij nazaj v zgodovino.

Ugotavljamo tudi, da bi morebitna uvedba trijezičnih zdravstvenih potrdil s tridnevno veljavo, ki izpričujejo neokuženost potnika predstavlja nevzdržen pritisk na italijanski zdravstveni sistem, ki je že itak preobremenjen zaradi izrednega stanja. Zdravniki zaradi izrednega zdravstvenega stanja

Koronavirus v Nemčiji

Zakaj je v Italiji več smrtnih žrtev kot v Nemčiji

V Italiji so analize pokazale že v začetku, da je število okužb s koronavirusom vsaj 30-krat večje kot v Nemčiji. Ali je to posledica drugačnega štetja ali drugačnega stila življenja? Po Bloombergovem indeksu zdravja Italijani živijo bistveno bolj zdravo kot Nemci. Ali so Nemci skрили podatke? Prav o tem so poslanci stranke Fratelli d'Italia v parlamentu v Strasbourgu predložili ustrezno interpelacijo. Sami so si razlagali, da obstaja sum, da lahko v Nemčiji zbolijo oziroma umre zaradi koronavirusa prav toliko ljudi kot v Italiji, vendar nemške oblasti tega ne vedo ali pa tega ne povedo. Analiza prvih 104 smrti je pokazala, da je več kot dve tretjini pokojnikov imelo že prej vsaj dve bolj ali manj smrtonosni bolezni. Mnogi med njimi ne bi živeli več dolgo časa, tudi če ne bi bili okuženi. Predsednik nemškega inštituta Robert Koch Lothar Wieler predvideva, da se v Nemčiji in Italiji ne bo razlikovalo število smrti

zaradi koronavirusa. Dejstvo pa je, da v Italiji zagotovo opravljajo največ testiranja na koronavirus v Evropi. Odkar so v Italiji 20. februarja zabeležili prvi primer te bolezni, so bili opravljeni tudi testi na

truplih, tega v drugih državah niso naredili. Testiranje v Nemčiji je pokazalo, da se je bolezen najprej pojavila na sedežu avtomobilskega dobavitelja v občini Gauting v okrožju Starnberg blizu Münchna. Neka ženska iz Kitajske, ki je bila na službeni poti v Nemčiji in je opravljala

seminarje, se je že počutila januarja nekoliko "čudno", a v resnici nihče ni tega opazil. Ko se je vrnila na Kitajsko, je bila ob opravljenem brisu pozitivna na nov koronavirus. Tako je ta Kitajka postala povzročiteljica izbruha bolezni v Nemčiji. Takoj za tem je bavarsko ministrstvo za zdravje sporočilo, da je okužen uslužbenec istega podjetja. Še vedno pa se zdravniki v Nemčiji sprašujejo, kateri ljudje več tvegajo pri okužbi in zakaj. Podatki iz Kitajske kažejo, da kadilci več tvegajo za okužbo z novim virusom. Ni sicer povsem jasno zakaj, pravi profesor Michael Pfeifer, predsednik nemškega društva za pnevmologijo. Verjetno je razlog v tem, da kajenje omejuje imunski sistem bronhialnega dela. Koronavirus se bo v Nemčiji na vsak način še širil, je poudaril podpredsednik Inštituta Robert Koch (RKI) Lars Schaade. In nemogoče je predvideti, kako se bo stanje razvijalo.

Karlo Nanut

Italija / Za zavezitev gospodarske škode Ukrepi v vrednosti 25 milijard evrov

Italijanska vlada je v ponedeljek, 16. marca, potrdila 25 milijard evrov težak sveženj ukrepov za zavezitev gospodarske škode zaradi epidemije novega koronavirusa. Poleg tega namerava domači bančni sistem oskrbeti z močno finančno injekcijo in tako ustvariti za 340 milijard evrov denarnih tokov, še poroča STA.

Kot znano, je Italija s koronavirusom najbolj prizadeta država v Evropi. Oblasti zato želijo s takim paketom ukrepov podpreti podjetja, pa tudi prekarne delavce in družine, ki v ponedeljek v Rimu po poročanju nemške tiskovne agencije dpa povedal italijanski premier Giuseppe Conte. Deset milijard evrov naj bi bilo namenjenih trgu dela oziroma subvencioniranju nadomestil plač zaposlenim - od tistih, ki so prešli na krajši delovni čas, do tistih, ki zaradi epidemije koronavirusa in ukrepov, sprejetih za njeno zavezitev, ne morejo opravljati dela. Za zdravstveni sistem, ki se je znašel na robu zmogljivosti, bo šlo 3,5 milijarde evrov. Rim je sicer sveženj ukrepov napovedal že teden

prej, od takrat pa je znesek večkrat spremenil, vedno navzgor. Kot je dejal premier Conte, tudi tokrat predvideni ukrepi ne bodo zadostovali in bo treba

iskati nadaljnje rešitve. Italijanski gospodarski minister Roberto Gualtieri je medtem napovedal finančno injekcijo v italijanski bančni sistem, poroča francoska tiskovna agencija AFP. Vrednosti injekcije ni razkril, prav tako ni pojasnil, od kod ocena, da bo z njo ustvarjenih za 340 milijard evrov denarnih tokov. Ta znesek sicer predstavlja 20 odstotkov italijanskega bruto domačega proizvoda (BDP). Gualtieri je navedel le, da gre za "zelo obsežno likvidnostno injekcijo v kreditni sistem, ki bo lahko mobilizirala okoli 340 milijard evrov posojil realnemu gospodarstvu, z odpisom posojil in plačil hipotek". Odkupa obveznic ali drugih ukrepov, povezanih z večino stimulativnih načrtov, ni posebej omenil. Kako bo država financirala delno oprostitev določenih davščin in socialnih prispevkov, prav tako ni razkril, dejal pa je, da računajo na evropska sredstva.

V sosednji državi je zaradi bolezni covid-19 ugasnilo že skoraj 2000 življenj. Oblasti so bile zaradi epidemije v zadnjih dveh tednih prisiljene odrediti zaprtje večine podjetij.

S 1. strani

Ostanimo povezani!

Tega se zaveda tudi papež Frančišek, ki je v nedeljo, 15. marca, naredil izjemno simbolno gesto, ko je šel sam peš po praznih rimskih ulicah in obiskal dve rimski cerkvi, v katerih je molil za rešitev pred pandemijo pred ikono Matere Božje v baziliki Marije Velike in pred Križanim v cerkvi sv. Marcela, pred lesenim križem, za katerega verniki nosijo v procesiji med kugo v Rimu in vemo tudi, da ni zgorel v požaru, ki je prizadel cerkev. Sveti oče je v svojem nagovoru pred kamerami v nedeljo zelo jasno povedal, da se danes

nihče ne sme vesti kot don Abbondio iz Manzonijskih Zaročencev, strahopetno in sebično torej, vsi moramo dati svoj doprinos, da bo življenje teklo naprej, kolikor toliko normalno.

Prav zato vas prosimo, predvsem mlade, zdrave in vse tiste, ki lahko, da v tem času ne pozabite na najbolj ogroženo skupino ljudi, ki živijo med nami, to so starejši in na rob potisnjeni. Starejši se večinoma ne poslužujejo svetovnega spleta, komunikacije na webu, zato je pomembno, da jim pomagamo vsi, tako, kot jim lahko. Predvsem pa se vedimo odgovorno do njih, včasih je že te-

lefonski klic dovolj, da se starejši človek ne počuti osamljenega. Mladi, ki sledite našim dnevnim objavam na svetovnem spletu, lahko svojim stari mamam in očetom stiskate naše zapise, lahko jim jih preberete, če sami ne morejo, tudi po telefonu, poskrbite in poskrbimo vsi mi, da se starejši ljudje v naši sredini ne bodo počutili odveč in nekoristni! Verniki smo v tem času brez maš, postni čas je zato poseben, lahko se zgodi, da tudi največjega krščanskega praznika, Velike noči, ne bomo praznovali tako, kot smo ga vajeni. Vendar pa je sporočilo Velike noči jasno: po trpljenju in smrti na križu je Kristus vstal. To moramo vedeti, ko smo v osami: da nismo sami, da je po Golgoti vstajenje! Ostanimo povezani!

Povejmo na glas

Velike preizkušnje nas lahko zbližajo

Ko bi rekli, da je vsaka stvar za nekaj dobra - in pri tem imamo v mislih uničevalno širjenje koronavirusa -, bi gotovo presegli mero zdrave presoje. Kako bi mogla biti dobra sedanja pandemija z novimi in novimi žrtvami, kako bi mogle biti dobre vojne, naravne katastrofe in kako bi moglo biti dobro kakršno koli trpljenje, ki se polasti človeka ob vseh navedenih udarcih ali pa vsled notranjih muk, stisk, obupa, občutka krivde, pomanjkanja smisla? Ne, vse, kar v največji meri tako ali drugače ogrozi človeka, da prične omahovati in so bolečine velike in prekrute, vse to ni dobro in dobro biti ne more, je slabo in rušilno, vsekakor nekaj takšnega, česar ni mogoče prižeti nikomur, nikoli in nikjer. Toda slabo se je dogajalo in se še dogaja in, če se že dogaja in se mu kot v primeru koronavirusa ni bilo mogoče izogniti, potem nam vendar zasije žarek svetlobe, ki nam da vedeti, da tudi ob velikih nesrečah ni vse izgubljeno. In da v vsakem posamezniku obstaja želja, kako bi se rešil v sedaj zatemnjeno srečno pot, ki bi bila močnejša od vsega hudega in bi na njej našel tolažbo in novo moč. Ta srečna pot pa je solidarnost, solidarnost z vsemi, ki so se znašli pod istim udarom, pod težo istih izgub in se odločijo, da stopijo drug drugemu naproti, se zbližajo bolj, kot so si bili blizu poprej. Če sem jaz v strahu in si v strahu ti, stopim bližje, ti zaupam svoje počutje, ti ga zaupaš meni in najin strah se zmanjša ali celo popolnoma izgine. Če se v težkih razmerah počutim samega, se premaknem iz svo-

je samote, stopim do tvoje in najina samota oslabi ali celo popolnoma izgine. Če v veliki skupni nesreči izgubim ali izgubljam vero v prihodnost, potem se ti približam, ki te tudi prizadevajo podobni dvomi, in najina načeta vera v prihodnost se pobere s tal ali se prepričano dvigne v novo zaupanje. Tako lahko v težkih preizkušnjah, ki prizadenejo milijone in milijone, in mene ter tebe med njimi, znova odkrijemo tisto veselo novico, da smo konec koncev vsi eno in drug drugemu rešitev, in to prav tedaj, kadar na videz ni nobene možnosti, da bi se izvlili iz krempljev vseplošne ogroženosti. In ko se v na novo odkriti rešilni povezanosti drug z drugim strnemo in tako strnjeni premagamo vsakršno nevarnost, ker smo v sebi obudili solidarnost z vsemi in vsakomer, zaslutimo, da smo neke v globini svoje duše in srca res bratje in sestre, enakega izvora po občutenosti sreče in nesreče, enake usode in želje po sreči in enako izpostavljeni vsemu hudemu. In potem se nemara zavemo, da smo v času pred sedanjostjo nevarnostjo svetovne razsežnosti na to našo skupno usodo in rešitev, da smo bratje in sestre, vse preveč pozabili, se drug od drugega oddaljili, se odtujili ter dopustili, da nas preplavi tok drvenja, drvenja nekam v neznanost, zaradi česar nismo mogli biti srečni in v sebi pomirjeni. A za solidarno strnjenost z vsemi ni nikoli prepozno, posebno če začutimo, da je prav ona najdragocenejši skupni blagor, ki sploh obstaja.

Janez Povše

POGOVOR Dr. Iztok Spetič, psiholog

“Rešitev smo mi sami!”

Tržačan Iztok Spetič je psiholog in psihoterapevt, ki je bil tudi kot prvi Slovenec izvoljen v Zbornico psihologov Furlanije Julijske krajine, poleg tega pa je tudi član združenja Psihologi za ljudstva, združenja, ki se ukvarja predvsem z izrednimi stanji v družbi in je vključeno v delovanje civilne zaščite. Z Iztokom Spetičem smo se pogovorili po telefonu (v sredo, 11. marca, zjutraj) predvsem zato, da bi nudili tudi mi majhen nasvet staršem, ki imajo otroke in šolo-obvezne otroke v teh dneh doma. Zaprtje šol in prepoved vsakršnih skupinskih dejavnosti v zaprtih prostorih in na prostem je novost, ki je doslej nismo poznali.

Mejno stanje, izredno stanje je tudi pojav in so tudi ukrepi povezani s koronavirusom Covid-19, o tem ni nobenega dvoma, ne?

Ja, to je mejno stanje, izredno stanje. Seveda je neizpodbitno dejstvo, da so prav starši tisti, ki so otrokom prvi, ki dajo zgled, v tem trenutku smo priča izrednemu stanju in jasno je, da nastopi v takih razmerah najprej strah, vsi se sprašujemo, kaj in kako bo, zato iščejo in morajo iskati ukrepe. Zaradi ukrepov, ki jih je sprejela vlada, smo v izrednih razmerah, življenje se nam je spremenilo in jasno je, da vse to vpliva na občutek varnosti.

Kaj naj naredijo, naredimo starši torej?

Najbolj pomembno je, da se doma organiziramo, nekateri starši delajo, a vseeno je treba za otroke organizirati življenje doma. Nekateri starši so doma, ne delajo, drugi delajo, ker morajo. Sam sem se, recimo, odločil, da zdaj zaradi varnosti pred okužbo prekinem vse fizične stike, delam samo preko računalnika, po Skypu, to je zelo pomembno, zaradi varnosti ljudi, ki potrebujejo mojo pomoč, in varnosti samega sebe, moje osebnosti in moje družine. Poudarjam, da se je treba orga-

nizirati, postaviti si moramo nova pravila doma, organizirati moramo dan, ker prav to daje vsakomur od nas občutek varnosti, še posebno otrokom.

Zakaj je to tako pomembno? To je pomembno predvsem zato, ker ne vemo, koliko časa bodo trajale te razmere; stvari in ukrepi, omejitve gibanja in fizičnih stikov so na vrstnem re-

du. In v teh razmerah je najpomembnejše, da najdemo nove priložnosti, saj sicer otroci lahko zapadejo dolgočasju.

Sam sem odraščal v svetu, ko smo se otroci dolgočasili, saj nismo imeli ne digitalnih, računalniških igric in ne svetovnega spleta....

Seveda, razumem to, a današnji otroci, in, resnici na ljubo, tudi mi ne, tega niso vajeni, ima pa to stanje določeno pomembnost, saj nas lahko in nas mora vse spodbuditi, da postanemo dejavni in predvsem otroci sami postanejo ustvarjalni, da si tudi sami izmislijo, kaj bi lahko doma poleg obvez se počeli. Za nove generacije je to seveda nov izziv, ker so sicer že naši otroci stalno povezani med seboj preko socialnih omrežij in osebnega, pametnega telefona. Zdaj lahko sami razumejo, kako pomemben je osebni, fizični odnos, pomagajmo jim pri tem! To je in naj bo pomembna sola za naprej! Otroci in mladostniki, a tudi mi, se lahko iz teh

izrednih razmer veliko naučimo.

Tudi mi, govorim o našem uredništvu, imamo občutek, da gre v teh razmerah za ne-realno stanje, zdi se nam, kot da bi živeli v nekem “vi-sečem” odnosu, tudi nas je to prizadelo ...

Saj je res po svoje nerealno, čeprav je to živa stvarnost in je še kako pomembno, da se držimo omejitev, ki so jih predlagali zdravniki, da se virus Covid-19 ne bi še bolj nevarno širil. Dejstvo je, da se je tudi ritem našega življenja spremenil, še posebno otrokom, ki imajo sicer vrsto obveznosti, ki jih zdaj ne smejo opravljati, od druženj med sabo do športa, glasbene vzgoje, udeležbe pri kulturnih prireditvah, ne nazadnje tudi druženja v šoli nimajo te dni. In v tem trenutku je prav, da se vsi zavedamo, kako pomembno je slediti bolj naravnemu ritmu življenja, tistemu, ki smo ga izgubili. Seveda tu ni takojšnjih rešitev. Rešitev pa smo mi sami! V tem trenutku moramo biti veliko bolj prožni, iznajdljivi, elastični, prilagoditi se moramo novim razmeram, vedeti moramo, da je od nas odvisno, kako se bodo zadeve urejale, in tudi to, kakšni bodo naši odnosi. Ponavljam: poskušajmo se naučiti živeti bolj umirjeno, povezano, bolj naravno! Izredno stanje ne prinese samo slabih stvari, če bomo znali izkoristiti nauk teh omejitev, bomo postali tudi sami bolj povezani z naravnim ritmom življenja! Dolgčas je lahko in mora biti izziv, da počne-mo doma stvari, ki jih doslej zaradi obveznosti nismo, predvsem pa lahko poglobimo medsebojne odnose, otroci pa lahko razumejo, kako pomembno je, da nekoga srečáš, da se družiš z njim neposredno, na novo lahko odkrijejo fizičen, telesen, živ medsebojni odnos“!

Jurij Paljk

POGOVOR Dr. Dimitrij Tabaj, zobozdravnik

“Če bomo doma, bodo zmagali!”

Dr. Dimitrij Tabaj je zobozdravnik, svojo sodobno urejeno zobozdravstveno ambulanto z dvojezičnim napisom je zaprl za vse nenujne primere že pred tremi ponedeljki zaradi nevarnosti okužb s koronavirusom Covid-19. Dr. Dimitrij Tabaj je tudi naš cenjeni sodelavec, zato smo se obrnili nanj, da nam pove nekaj treznih besed o tem, kako se je treba vesti v teh dneh.

Sami ste zaprli ambulanto za nenujne primere že pred časom, nekateri so vam očitali, da pretiravate z ukrepi, od začetka tega tedna pa je tak odnos do pacientov postal tudi protokol dveh vsedravnih združenj zobozdravnikov in zobozdravniškega odbora Zdravniške zbornice. Nekaj besed o tem.

Pred tremi ponedeljki, takoj ko so oblasti odredile zaprtje šol v naši deželi, sem delovanje ordinacije striktno omejil na nujne primere in na kratke preglede. Upoštevajte, da so v današnjem času protokoli za preprečevanje okužb v zobnih ambulantah na zelo visoki ravni, in to vedno, ne le v izjemnih razmerah, kot je sedanja. Prav zato ker mi je bilo takoj jasno, da so razmere izjemne in da je obstajala možnost, da bi se epidemija prelevila v pandemijo ali da bi vsekakor lahko okužila veliko število ljudi in posledično preobremenila zdravstveni sistem, sem se odločil za zelo previden pristop. Predvsem sem poskrbel, da kroži čim manj ljudi po ambulanti ali na poti do nje. Nenujne, predvsem operativno bolj zahtevne posege, ki zahtevajo precej dolgo sestanke, sem torej preložil, uvedel pred vstopom v čakalnico obvezno umivanje rok za paciente, katerim sem tudi meril telesno temperaturo. Od tega tedna sem prekinil tudi izvajanje kratkih nenujnih pregledov. Čim več skušam rešiti tudi z nasveti

po telefonu.

Sami ste zelo dejavni na družbenih omrežjih, dejansko se zavedate sodobnih načinov komuniciranja, zato vas prosimo, da nam poveste, kaj opazate te dni na spletnih objavah.

Opazam, da ljudje postajajo iz dneva v dan bolj osveščeni in odgovorni glede te proble-

matike, a žal, za zdaj, je ta proces še vedno prepočasen! Minimalistične izjave mnogih skeptikov in “psevdo-optimistov” ali razne “teorije zarote” počasi prepuščajo prostor splošnemu zavedanju o nujnosti določenih ukrepov. Ni pa še dovolj!

Prosimo vas, da nam preprosto in jasno kot zdravnik in zobozdravnik poveste, zakaj je pomembno, da se držimo navodil, ki jih je, žal prepozno, odredila italijanska vlada.

Časa ni več. Sem zobozdravnik, nisem virolog ali epidemiolog, se mi pa zdi, da je vsem jasno, da si ne moremo privoščiti, da bi presegljivo zmo-gljivost bolnišnic, predvsem enot za intenzivno nego.

Slovenija se šele zdaj zaveda, da ima težave s koronavirusom tudi sama, velike težave ima, saj je največ okuženih prav med zdravniki in učiteljskim kadrom. Nedostojno vedenje italijanskih državljanov ob

državni meji ste spremljali tudi sami, nekaj besed več o tem.

Nekateri italijanski državljani so res pretiravali. Mislim, da so sredini prizori na Trgu Evrope pri severni postaji povsem zgovorni: veselo čez mejo na pivo. Dobro, tudi nekateri slovenski državljani so veselo hodili na italijanska smučišča, ko je že razsajala epidemija ... A kar smo v sredo videli na Trgu Evrope, je bilo res preveč. Na spletnu sem videl, da so slovenske oblasti spet postavile mrežo tudi na tem trgu. Če bi na italijanski strani zadeve potekale bolj mirno, odgovorno, urejeno in disciplinirano, to ne bi bilo potrebno. Zdaj je pa tako in tako naj tudi ostane, dokler ne bo zadeva končana, upajmo na pozitiven način. Nedvomno ni to lepo, vem, je pa v tem trenutku povsem potrebno.

Preprosto nam razložite, če lahko, katerih navodil se moramo držati obvezno vsi, zakaj je treba ostajati doma, razen tistih, ki delamo za skupnost.

Krivulja okužbe raste eksponentialno, moramo vsaj upočasniti njen vrhunec, v nasprotnem primeru bomo prenasočili zmogljivost bolnišnic in enot za intenzivno nego, s katastrofalnimi posledicami. Če bomo doma, bodo zmagali. Umivajmo si pogostoma in temeljito roke po navodilih, ki jih najdemo že povsod. Upoštevajmo varnostno razdaljo, 1,5 m, 2 se bolje.

Kot izjemno razumen človek nam boste odgovorili, da sami niste prerok, a vas vseeno vprašamo, ali lahko vsaj približno poveste, koliko časa bo trajalo to izredno stanje zaradi koronavirusa!

Ni znano. Nekaj tednov gotovo.

Najlepša hvala za pogovor!

Jurij Paljk

POGOVOR Dr. Danjel Žerjal, gerontolog

S staranjem postaja tudi naš imunski sistem šibkejši

Družinski zdravnik in gerontolog dr. Danjel Žerjal, ki ima svojo ambulanto v Trstu in Bazovici, nam je po telefonu povedal nekaj zanimivosti o sedanjem stanju in sobivanju z novim virusom.

Vaša ambulanta v Trstu ostaja odprta kot navadno? Ste opazili manj pacientov?

Tako je, ni menjalo nič, ambulanta deluje po običajnem urniku. Pacienti so bolj

pozorni in so vzeli v poštev vsa navodila, ki sta jih država in dežela v zadnjih tednih razširili in tudi večkrat menjali. To pomeni, da je bilo težje spremljati vsa ažurirana pravila. Mislim, da so se kar dobro ujeli s tem izrednim dogajanjem in napotki, ter opazam, da jih v glavnem upoštevajo vsi. Skratka, vsi so bolj pazljivi. Preden pridejo v ambulanto, se najavijo in nekateri mo-goče rešijo kak dvom že po

telefonu, ne da bi prišli osebno do mene.

Kaj jih najbolj skrbi? V glavnem sprašujejo, kako presojati določene simptome, oz. želijo, da jim zagotovim, da nimajo tega virusa in da so to simptomi obolenj prvih dihal, ki jih je v tem času veliko. Prav zato je zdaj še toliko težje opredeliti, ali gre za kaj hujšega.

Virus je precej nevaren pri starejših ...

To je virusno obolenje dihal,

ki z malenkostno večjim odstotkom od kakšnega drugega virusa povzroča hujše probleme na dihalih, in seveda ljudje, ki z leti kopičijo različne patologije oz. nevrščnosti, ki se s staranjem stopnjujejo, imajo posledično več težav, predvsem z dihanjem. To pomeni hud udarec, ker se krhko ogro-dje lahko zruši zaradi nove bolezni, ki zamaje ali celo podere ravnotežja, ki so že itak pri starejših rahlejša. S sta-

ranjem oz. pod navalom novih problemov postaja tudi naš imunski sistem šibkejši.

Z ukrepi se torej strinjate? Kaj svetujete?

Absolutno. Ukrepi so tisti, ki jih lahko naša družba v tem trenutku premore ter sprejme, in o tem nimamo kaj dosti diskutirati. Treba jih je jemati v poštev, saj se s temi ukrepi strinjajo virologi, epidemiologi, to se pravi največji izvedenci na tem področju.

Gotovo je treba biti zelo pozorni, virus se prenaša preko kapljic, ki so v vsakem našem izdihu, torej je pomembno držati primerno razdaljo drug od drugega, si umivati pogosto roke in se držati določenih higijene še toliko bolj pazljivo kot navadno.

Nekaj nerodnosti v ukrepih je pa glede sprehodov. Res, da obstaja večja nevarnost, če gremo iz hiše, je pa istočasno zdravo hoditi in biti na zraku ...

Tako je, ni nevarnost v tem, da greš na sprehod, ampak v tem, da si z drugimi v stiku, preblizu oz. da se nahajaš v prostorih, v katerih se zbira preveč ljudi. Tukaj pride do večje koncentracije in seveda do lažjega prenašanja virusa. Če govorimo o sprehodu v naravi, je za zdravje še priporočen. Bistveno je razumeti, da se je treba izogibati vseh priložnosti, ki dovoljujejo, da se virus prenaša. To je tudi smisel tega zaprtja in stroge pazljivosti, da se omeji širjenje tega virusa.

Matevž Čotar

Ob 55. obletnici smrti duhovnika in skladatelja Stanka Premrla

Na Žalah odkrili spominsko obeležje

Predsednik republike Borut Pahor in ljubljanski nadškof Stanislav Zore sta ob 55. obletnici smrti duhovnika in skladatelja Stanka Premrla na ljubljanskih Žalah odkrila spominsko obeležje v čast avtorja melodije slovenske himne, ki je nastala pred 115 leti, pred 30 leti pa je postala himna. Pahor je ob tem dejal, da je himna duša vsake države ter zven narodove in državne identitete. "Stanko Premrl je razumel preroško in brezčasno sporočilo Prešernovih stihov, zato jih je požlahtnil z melodijo, ki so jo kmalu po prvi predstavitvi sprejeli medse in za svojo vse Slovenke in Slovenci," je dejal Pahor. Odkritje spominskega obeležja tako rekoč na predvečer 30. obletnice samostojnosti Slovenije, ki sovpada tudi z 220. obletnico Prešernovega rojstva in obletnicama dveh življenjskih prelomnic Stanka Premrla, je Pahor označil za pomenljivo in simbolno. "Prešern je uspel v Zdravljici ujeti slovenski značaj in naše čutenje, a svoj pravi smisel in

pomen dobi Zdravljica le v Premrlovi zborovski uglasbitvi, ki poudarja in utrjuje pesnikovo sporočilo, ogreva srca državljanov, jih povezuje in jih navdušuje ter šele tako postaja ključni simbolni element naše državnosti," je dejal ljubljanski nadškof in metropolit Stanislav Zore. Poudaril je, da je Premrl Slovincem zapustil izjemno veličasten glasbeni opus, ki obsega 1200 cerkvenih in 800 posvetnih del. Bil pa je tudi vodja vodilnih cerkveno-glasbenih institucij pri nas, med drugim organist ljubljanske stolnice, vodja orgelske šole in urednik Cerkevne glasbenika. Premrlovo Zdravljico so prvič izvedli 18. novembra 1917 v veliki dvorani Hotela Union v sklopu koncerta Glasbene matice, pred 30 leti pa je postala slovenska himna, je izpostavil voditelj slovesnosti, igralec Pavle Ravnohrib. Odkritje in blagoslov spominskega obeležja sta potekala ob grobu Premrla, slovesnost pa je z zapeto Zdravljico in Premrlovo Zdrava morskazvezda

pospremil Duhovniški oktet Oremus. Obeležje je oblikovala arhitektka Lucija Herle Poljanšek. Osrednji del obeležja je kamnit steber, ki po njenih besedah ponazarja stoičnost, zemeljskost, ki pa se ne zaključuje, temveč se dviga proti nebu. "Notno

črtovje, ki se ovija okoli stebra, nas opominja na njegov obsežni opus in njegovo vsakodnevno vpetost v glasbo, kot delo skladatelja, organista in glasbenega pedagoga," je dodala. V obeležje so umeščene tudi note dela skladbe Zdravljice.

Nagovor nadškofa Zoreta ob odkritju spomenika duhovniku Stanku Premrlu

Spoštovani gospod predsednik republike, spoštovani visoki gostje, spoštovani vsi navzoči. Petinpetdesetletnica smrti duhovnika in skladatelja msgr. Stanka Premrla in obenem tudi sto petnajstletnica nastanka skladbe Zdravljica, ki jo je samostojna Republika Slovenija izbrala za svojo himno, je lepa priložnost, da smo se zbrali ob grobu tega zvestega duhovnika, nadarjenega ustvarjalca in predanega domoljuba. Zahvaljujem se vsem, ki ste na kakršen koli način sodelovali pri pripravi in izvedbi današnje slovesnosti. Spominsko obeležje, ki stoji ob Premrlovem grobu, bo vse mimoidoče spominjalo, da se iz globoke duhovnosti in iz zdravega domoljubja rojevajo dela, ki presežejo čas, v katerem so nastala, ter postanejo navdih in preverjanje identitete še za prihodnje rodove. Prešernov genij je pripravil besede, Premrlov talent pa je tem besedam dodal melodijo, ki smo jo prepevali kot hvalnico trti, prijateljstvu, slovenstvu, pa tudi svobodi in bratstvu med vsemi narodi. Prepevali jo bomo še naprej – prepevali jo bomo kot Zdravljico, kadar pa bo zadonela kot himna, se bomo hvaležno spomnili njenega avtorja in poglobili svoj odnos do domovine. Ko bomo sedaj blagoslovili spominsko obeležje, naj bodo blagoslovljeni tudi vsi, ki ob igranju in prepevanju himne rastejo v domoljubni zavesti in hvalečnosti.

*Msgr. Stanislav Zore
Ljubljanski nadškof metropolit*

Misel na 4. postno nedeljo Duhovna slepota

Spremljamo sleporojenega in z njim tudi mi pre-mišljujemo, kako je z zlom, trpljenjem in boleznijo, še posebej v tem času. Razmišljanje učencev se opira na problematiko, ki jo imamo sodobniki pri molitvi očenaš, kjer se je postavilo določene stvari pod vprašaj, pač glede na sodobne družbene poglede. Tam je beseda »skušnjava«, ki pa ima dva temeljna pomena. Prvi je Božji preizkus naše vere, našega upanja in naše ljubezni, najprej seveda do njega samega, drugi pa je v pravi, pravcati skušnjavi, ki pa prihaja od tistega »hudega«, pred katerim prosimo, naj nas Bog reši, še bolj kot pred hudim nasploh. Zaradi tega je molitev očenaša tudi mali eksorcizem, kakor so to še druge molitve, morda sta najbolj znani molitev k sv. nadangelu Mihaelu in Duša Kristusova, molitev, ki so jo nekateri pripisovali sv. Ignaciju Lojolskemu, a je v resnici še kakih 200 let starejša. Ni torej Bog tisti, ki, v pravem pomenu tega, pošilja kazen, preizkušnjo ali

skušnjo, vendar pa vse to dopušča, a nikdar čez pravo mero. Tisto, kar pa je najpomembnejše, je to, da je treba vselej imeti trdno vero v Božjo previdnost in modrost. Mi smo močno omejeni in ne vidimo nadčasovno, Bog pa more vse zlo obrniti v neskončno večje dobro, pravzaprav milost za nas. Kolikokrat smo se v stiskah preveč ozirali le nase in na svojo bolezen, nismo pa znali dvigniti oči in videti tisto, kar imamo, predvsem pa tiste, ki jih imamo, ne pa to, česar nimamo ali nimamo več. Ne moremo si vendarle domisljati, da preizkušnji in skušnjavi kar ne bi bilo več v našem življenju. To so govorili v antiki epikurejci, češ da bi pravi bog, vsaj takšen, ki bi bil po njihovem okusu, bil tisti, ki bi trpljenje umaknil iz človekovega življenja. Tudi ni smiselno samo neko herojsko prenašanje zaradi prenašanja, kakor so učili stoiki, še ena antična filozofija, katere pomemben predstavnik je bil rimski cesar Mark Avrelij. Ne, naše trpljenje je v

Kristusu dobilo svoj smisel, cilj, smoter. Zato nam apostol Pavel vzklika, da se trpljenje sedanjega časa ne more primerjati s slavo, ki se bo razodela v nas (Rim 8,18), najdemo pa, recimo, že to prepričanje tudi pri Makabejcih (2 Mkb 7,36), pri Salomonu v knjigi Modrosti in še kje. A vendarle Bog ne pošilja svoje tolažbe samo v onstranstvu, temveč nam drobce daje že sedaj v tem življenju, če le znamo to prepoznati. Egipčanski Jožef je to prepoznal, recimo, v rojstvu sina Manaseja (1 Mz 41,51), sv. Job pa je sicer marsikoga in marsikaj izgubil, a ker je postal Božjo preizkušnjo in hudičeve skušnjave, je potem prejel precej več, kot je imel in izgubil. Spet se torej vračamo k temu, kam je usmerjen naš pogled. Pri slednjem ne gre toliko za telesni vid, kolikor za duhovnega. Sleporejeni ni spregledal le telesno, še bolj pomembno je, da je spregledal tudi duhovno in prepoznal v Kristusu Odrašenika in Gospoda. Vidimo pa, da je za to potreboval še eno preizkušnjo, in sicer s strani duhovno slepih Judov. Najprej je sprejel na miselni ravni neko drugo logiko, pravzaprav poosebljeno Božjo

logiko, a slednje ni še sprejel tudi še z vsem svojim srcem, kar pomeni z vso svojo notranjostjo. Ko pa je spoznal še z duhovnimi očmi, kdo je tisti, ki ga je ozdravil, ga je počastil s klasičnim vzhodnim poklonom na kolenih s čelom, ki se dotakne tal, »proskynesis«. Vidimo tako, kako je izredno velika pot že to, da se miselno spreobrnemo, a nam to kaj dobi ne pomaga, če se to potem ne pozna tudi na področju izpovedovanja in izkazovanja vere. Slednje prične pri sveti daritvi, kjer imamo tovrstne telesne drže in kretnje ter geste, kot so, ko govorimo o čiščenju, poklek, klečanje, poklon in priklon, da bi se potem nadaljevalo v vsakdanjem življenju, ko se ne bojimo tudi pokazati, zlasti to, svoje vere v Kristusa. Pa tudi v to, da zlo in trpljenje nimata zadnje besede, temveč imata svoj smisel v tistem, ki je vse to premagal. Prav zato obhajamo sredi postnega časa nedeljo radosti (»Laetare«), še bolj kot veselja (»Gaudete« - 3. adventna), da bi se potem veselili in radovali z Devico Marijo o Veliki noči, kakor molimo v »Raduj se, Kraljica nebeška«.

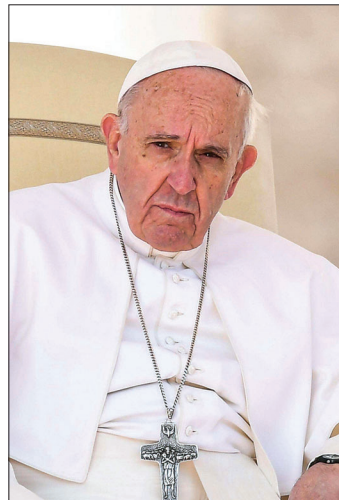
Andrej Vončina

Papež poziva duhovnike, naj pomagajo obolelim s koronavirusom

Papež Frančišek je danes pozval vse katoliške duhovnike, naj bodo pogumni in pomagajo tistim, ki so zboleli zaradi novega koronavirusa. Prav tako jih je pozval k pomoči zdravstvenim delavcem, poroča francoska tiskovna agencija AFP.

"Prosim Gospoda tudi za naše duhovnike, da bodo imeli pogum in odšli ven na obisk k bolnim (...) in da bodo spremljali zdravstvene delavce in prostovoljce pri njihovem delu", je dejal papež med današnjo mašo v Vatikanu.

Trg svetega Petra v Vatikanu je sicer danes spriči karantene, ki jo je v prizadevanjih za za-jezitev širjenja koronavirusa za celotno Italijo razglasila vlada v Rimu, precej opustel. Na trgu, ki je običajno poln turi-

stov in obiskovalcev, je videti le nekaj deset ljudi, ki pa so se večinoma sprehajali brez zaščitnih mask, poroča AFP.

Kaj meni Cerkev o tetovažah Pismo našemu župniku - 8

Spoštovani gospod župnik! Rada bi Vam nekaj povedala in še vprašala zraven. Najprej to, da se je moje mnenje o našem zetu spremenilo, in to v dobrem smislu. Nisem bila zadovoljna, da se je moja hčerka "zalelela" v tega človeka, pa ne zato, da bi imel kakšno večjo napako, ampak predvsem zato, ker je imel izredno gospodovalno mamo in del tega je podedoval tudi on. Ko je prišel v našo hišo, sva se bolj od daleč gledala, pa ne da bi bila jezna, ampak ker me je motilo, da je "čbal balon", kar se mi dozdeva, da za dedce v malo bolj pametnih letih ni primerno. Drugo je bila, vsaj jaz tako mislim, njegova plitva vera. K maši je zahajal občasno pod kor, ali je molil ali pa gledal v zrak, to ve Bog. Začela pa sem ga spoštovati po neki nedeljski večerji. Mirno smo jedli in se pogovarjali kot navadno. Naš Luka, ki bo letos maturant in tudi "čba balon" kot oče, je pri večerji povedal, da si bo na ramo tetoviral metuljčka, kot ga ima večina pri "škuadri". Oče pa tudi ostali smo temu nasprotovali. Na koncu je oče odločno pribil, da mu tega ne dovoli in da mu za to tudi ne bo dal denarja. Tudi moj mož je soglašal in spregovoril nekaj besed v podporo očetu. Mama je samo gledala, kaj bo sledilo, sestra pa se je muzala, ker mu oče ni takoj ustregel. Luka je začel z dikovati, češ kakšne krivice se mu godijo, in je postajal vse bolj glasen. Očetu je očital, da je do njega diktatorski, kot je bil Stalin za Russe. Kot kaže, pa se je očetu "utrgal film" in je Luki prisolil kľofuto. Fant je v hipu zagrabil namizni prt in večerja je z vsem, kar je bilo na mizi, zletela na tla, Luka pa jo je "pocvirnal" v sobo, da ne bi dobil še kakšne kľofute ... Seveda smo se vsi strinjali, da je oče ravnal pravilno, in se spravili čistiti jedilnico po tej hišni vojni. Na tihoto vam zaupam, da je ta naš družinski ravs imel tudi neko dobro posledico. S kora, kamor hodim pet, sem v nedeljo zapazila našega ta mladega v klopi med moškimi in se vprašala, kaj je k

temu pripomoglo. Mogoče hišna "barufa"? Prosila pa bi Vas, da nam razložite, kaj je s temi tetovažami in zakaj mladi tako pogosto segajo po njih. Vaša župljanka Ingrid

Draga gospa! Ni še leto, ko se je ob tetovaže obregnil tudi papež Frančišek in lepo povedal: "Poslušajte, mladi, vaša telesa so tako lepa, le zakaj jih iznakažujete s temi neokusnimi tetovažami?" Cerkev ima do tetoviranja negativen odnos, čeprav je pri nekaterih narodih in kulturah to tudi med kristjani nekaj normalnega. Bil sem na predavanju, na katerem se je razpravljalo prav o tem. Predavatelj nam je razlagal in tudi slikovno predstavljal, kaj posamezne tetovaže pomenijo. Med njimi je kar lepo število takih, ki ne spadajo v našo kulturo, nekatere celo povečujejo satana, ker so tako imenovani satanistični simboli. Marsikoga, ki se je dal v mladosti tetovirati, te risbe v poznejših letih tudi zelo motijo. Zato je dobro mlade na to opozarjati in jih skušati s strpnim pogovorom odvrčati od tetoviranja. Z odkritim pogovorom se da doseči marsikaj. Ob tem pa je tudi pomembno, da žena (mati) zna v družini ustvariti tako vzdušje, da je tudi mož (oče) aktiven pri vzgoji otrok. Prav tako mu žena (mati) mora dopustiti, da prevzame besedo in red tudi pri otrokovih odločitvah, torej da ima proste roke, da naredi stvari po svoje – po moško! Pa še nekaj: opazili ste vašega zeta pri maši v klopi. So trenutki, ko starši začutijo, da brez Božje pomoči ne bo šlo naprej. Lahko ga je ta večerni dogodek prizadel in je prišel do tega spoznanja, kdo ve. Sam sem videval mlajšega moškega, ki se je vsako jutro ustavljal pred našo cerkvijo in za nekaj časa stopil vanjo. Zakaj? Gotovo je imel kako prošnjo, pa je želel ali potreboval Božjo pomoč, Bog pa je ne odreče, če je iskrena, če prihaja iz srca. Bog z Vami, draga ga. Ingrid.

A. K.

10° LETO

ČE IMAŠ V NAČRTU POMAGATI, TU NAJDEŠ TISTEGA, KI TI POMAGA.

NATEČAJ
ZA ŽUPNIJE

2020

Vrača se TuttixTutti, natečaj, ki nagraduje najboljše zamisli tistih, ki želijo pomagati najbolj potrebnim. Vpiši svojo župnijo in predstavi svoj **solidarnostni projekt**: lahko boš osvojil sredstva* za njegovo uresničitev. Če se hočeš udeležiti, je dovolj, da organiziraš **formativno srečanje** o ekonomski podpori katoliški Cerkvi in predstaviš družbeno koristen načrt v korist svoji skupnosti. Pogovori se z župnikom in informiraj se na tuttixtutti.it

Že 10 let tisti, ki sodelujejo, omogočajo drugim, da zmagajo.

***PRVA NAGRADA
15.000 evrov**

Natečaj organizira Služba C.E.I. za promocijo ekonomske podpore katoliški Cerkvi

POGOVOR Predsednik Slovenskega deželnega gospodarskega združenja (SDGZ) Robert Frandolič

Dalj časa bo trajala zdravstvena kriza, hujša bo potem ekonomsko-gospodarska

Koronavirus, ki razsaja po svetu in je prizadel v zadnjem mesecu predvsem Italijo, je dobesedno spravil na kolena gospodarstvo. O skrb vzbujajoči situaciji smo se pogovorili s predsednikom Slovenskega deželnega gospodarskega združenja Robertom Frandoličem.

Kako je SDGZ reagiralo na izredno stanje in ukrepe proti širjenju koronavirusa?

Bodimo poštenu, ni povsem jasno, kaj se dogaja. Situacija se spreminja iz minute v minuto. Ukrepe oz. odloke spreminjajo ob deseti uri zvečer in jutraj ne veš, kako se obnašati. Našim članom skušamo povedati, kako se morajo vesti, jim svetujemo, kako se organizirati in kako speljati "smartworking", to se pravi delo na domu oz. na daleč, in ne nazadnje tudi, kako se vesti v skrajnem primeru, da pride do zaprtja zaradi okužbe na delu. Istočasno smo v stalnem stiku z deželno in slovensko vlado. Ko je kazalo, da bo Slovenija povsem zaprla meje, smo kot SDGZ poslali zapis prejšnjemu predsedniku vlade Marjanu Šarcu, ministru za zdravje Alešu Šabederju, ministru za zunanje zadeve Miru Cerarju, ministru za Slovence v zamejstvu in po svetu Petru Jožefu Česniku, veleposlaniku Tomažu Kunstelju in generalnemu konzulu Volkju. V njem smo zapisali, da se je Slovenija z ukrepi pravilno odločila, da bo upoštevala tako zdravstveni kot gospodarski vidik in se s tem opredelila za različna pristopa k potniškemu in tovarnemu prometu med državama. V pismu pa smo opozorili, da je treba upoštevati tudi obmejno realnost, v kateri je gospodarstvo popolnoma prepleteno in so-

odvisno in kjer ne moremo mimo vprašanja dnevnih čezmejnih delavcev, ki v tem prostoru predstavljajo pomemben del delovne sile in prihodka družin na obeh straneh meje. To je slovenska vlada tudi upoštevala.

Pogovarjamo pa se tudi z bankami in oblastmi glede morebitnih ukrepov, ki bodo pomagali našim podjetnikom v trenutku, ko se bo končala zdravstvena kriza in ji bo sledila gospodarska. Takrat bomo morali kot združenje biti dobro pripravljeni in odločno reagirati. Zdaj samo upamo, da se čim prej zajezi širitev okužbe, saj je boljše zamrzniti vse za nekaj tednov in potem ponovno začeti dejavnost, kot obotavljati se in tvegati, da se okužba še naprej širi. Dalj časa bo trajala zdravstvena kriza, hujša bo potem ekonomsko-gospodarska.

Ste mislili, da lahko tak izreden pojav, kot je ta novi virus, spravi na kolena več držav?

Pošteno povedano, bi nikoli ne pričakoval takih posledic. Mislim, da je naš kapitalistični sistem zelo šibak, in to je pravi dokaz, da je treba ta sistem na kakšen način preurediti, da bo v prihodnje lahko prestal take nepredvidljivosti, kot je npr. ta virus. Če pogledamo italijansko borzo (-11 %), je skoraj v slabšem stanju kot po zlomu družbe Lehman Brothers. Še dobro, da ta virus ni tako nevaren kot kakšna druga huda bolezen v naši zgodovini, drugače bi bili še v hujši situaciji. Naš sistem sloni očitno na krhkih nogah in bodo zato morali politiki in tudi gospodarstveniki dobro premisliti današnjo situacijo in posledice ter uvesti nujno potrebne popravke. Današnji sistem očitno ne zdrži take krize, zato ga bo

treba v prihodnje spremeniti. **Podjetnike čakajo res hudi časi...**

Ja, res hudi. Že zdaj so velike težave, v mesecu aprilu jih bo še toliko več. Naročil vnaprej ni, ker ljudje ne vedo, kdaj bo konec vsega tega. Podjetja bodo prav gotovo izgubila pro-

več časa. Prav negotovost namreč najbolj škoduje gospodarstvu. Kot rečeno, upamo, da bo zdravstvene krize kmalu konec in da bomo lahko zopet zagnali tudi gospodarsko kolesje. Mislim, da je odveč poudariti, da se moramo za zaježitev okužbe zavzeti vsi državlja-

met in trg. Že leto 2019 ni bilo rožnato, saj je "gospodarska vojna" med Kitajsko in ZDA vplivala tudi na marsikatero tukajšnjega podjetnika. Na tak način začeto leto 2020 bo spravilo v ogromne težave veliko podjetij, ki bodo tvegala zaprtje, če ne bodo imela zadostne pomoči italijanske države in Evrope. To bo velika škoda za celotno evropsko skupnost.

Škode v bistvu se ne da kvantificirati ...

Škode bo veliko, in kot sem že omenil, je to le stvar časa. Odvisno bo od tega, ali bo to izredno stanje trajalo še en mesec ali več. Če vzamem v poštev naša podjetja, ki so v glavnem manjša, nimajo kapitalne osnove, da bi vzdržala

ni in se vesti odgovorno, upoštevajoč pravila. Razumeti moramo, da smo v zelo resni in skrb vzbujajoči situaciji, kar očitno nekateri Italijani, ki nimajo dovolj državlanskega čuta, ne dojemajo. V naši družbi je treba zadeve izvajati postopoma in tudi postopoma prepričati javnost, da so taki ukrepi pravilni. To traja nekaj časa in posledično ustvarja tudi večje stroške.

S ponedeljkom so zaprte šole tudi v Sloveniji ...

Tako je, Mednarodna zdravstvena organizacija (WHO) predvideva, da se bo v sosednjih državah (Nemčiji, Franciji, Sloveniji in verjetno tudi še drugod) v naslednjih tednih dogajalo to, kar se v Italiji.

Upam in mislim, da bo zdaj Evropa (mišljena kot unija in kot posamezne države), glede na dobre poteze in žal tudi napake, ki jih je naredila Italija, z odločnimi in pametnimi ukrepi znala dokončno zaježiti okužbo. Če bo vsaka evropska država reševala krizo tako, kot jo je Italija v začetku, se bo krizno stanje podaljšalo do konca leta. Negotovost mora biti kratka!

Vi imate tudi podjetje v Sloveniji, kako preživljajo uslužbenci to situacijo?

Za zdaj delamo in še vedno sprejemamo naročila, s strankami pa se ne menimo osebno, ampak po mailu ali z videoklici. Ko pridejo šoferji, pridejo v uradniške prostore in morajo spoštovati razdalje, tako da smo v bistvu osebne stike zmanjšali do skrajnosti, da ne bi prišlo do okužbe. Našim uslužbencem smo naročili, naj si redno umivajo roke in naj razkužijo predmete, ki so v skupni rabi. Poleg tega smo se organizirali in obrazložili uslužbencem, kako naj bi potekalo "delo na daleč" v primeru, da bi prišlo do "shut down", to se pravi zaprtja podjetniških prostorov zaradi okužbe. Več kot toliko podjetnik ne more narediti.

Mislite, da je v tej negativni situaciji tudi kakšna pozitivna plat? Pri nas in v Italiji na splošno so namreč delovne metode precej zastarele ...

Mislim, da ja. Ta kriza bo pripeljala do določenih sprememb v razmišljanju in izvajanju. Ljudje bomo bolj pazljivi in bolj pripravljeni, saj do zdaj ni nihče razmišljal, da bi se lahko kaj takega zgodilo. Mislim, da bo tudi zakonodaja postala bolj prožna, predvsem kar se tiče dela oz. da bo dovoljevala druge oblike dela, kot je "smartworking", pri katerem pravila niso povsem jasna. Tehnologija je že tako razvita, da ne rabimo novih metod dela ali stikov, pomembna je sprememba v mentaliteti in načinu dela. Če lahko dam osebni primer, jaz se v bistvu premikam z avtom za vsak sestanek. Zdaj, bodisi na delu kot pri SDGZ, smo bili primorani uvesti videokonference, za katere do zdaj nismo čutili potrebe. Ko bo vsega tega konec, bo marsikdo nadaljeval to obliko dela, ker je praktična, manj škodljiva in ker ni treba, da se toliko ljudi premika za problematike, ki se lahko rešijo na daleč.

Kakšno pomoč pričakujete od deželnih in državnih institucij, ko se bo stanje normaliziralo?

Gotovo bo morala država pomagati glede likvidnosti. Podjetja bodo izgubila promet in tako tudi prilive. Za preživetje bodo zato potrebna finančna sredstva za ponoven zagon delovanja. Pričakujem in si želim, da bodo postopki za pridobitev teh prispevkov kolikor toliko poenostavljeni in da ne bodo še dodatno bremenili podjetnika. Vemo namreč, kako je z birokracijo. Seveda dokumentacija mora biti, toda upam, da bodo ti postopki kratki, hitri in učinkoviti. Na ta način bi si gospodarstvo lahko takoj opomoglo. Ne pozabimo, da je podjetje neposredno vezano na delovna mesta, to se pravi na preživetje družin. Večkrat slišimo, da podjetja mislijo samo na dobiček, predvsem v tem trenutku pa je treba pomisliti na ljudi, na delovna mesta in na ohranitev gospodarske tradicije.

Matevž Čotar

Kratke

V Pevskem parku so namestili dvojezičen naziv

Služba Zajezik izraža zadovoljstvo, da so pristojni deželni uradi namestili dvojezičen naziv na vhod v Pevski park v Gorici. V zvezi s tem je služba Zajezik pisala dopis dne 10. januarja letos, v

katerem je deželnega odbornika za kmetijstvo, gozdove, ribolov in gorata območja Stefana Zannierja ter ravnatelja Gozdnega inšpektorata za Trst in Gorico s sedežem v Gorici Massima Stroppo opozorila na pomanjkanje dvojezičnih napisov. Služba Zajezik pričakuje, da bodo v slovenščino prevedeni tudi ostali napisi, ki označujejo posebnosti Pevskega parka.

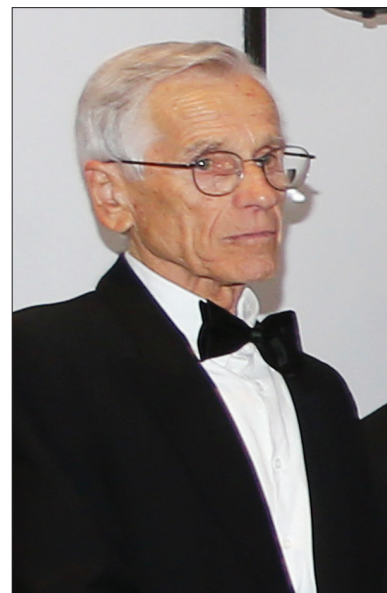
In memoriam

Utihi je glas Pepija Kodermaca

Z veliko tesnobo v srcu jaz in vsi sopevc sprejemamo žalostne novice o smrti tistih, s katerimi smo dolgo let peli in nastopali po naših odrih. Pravim "s tesnobo", ker v tem kočljivem stanju, ki ga povzroča nepredvidljiva bolezen koronavirusa, našim pokojnim sopevcem ne moremo s svojo prisotnostjo in bližino izkazati svoje globoke hvaležnosti za njihovo dolgoletno požrtvovalno delovanje in zvestobo petju v Božjo čast in narodovo slavo, poleg tega pa ne moremo s svojo bližino in toplim objemom izraziti svojih skritih čustev niti svojem in sorodnikom. To sem napisal namerno, ker smo se pred kratkim že poslovili od našega dolgoletnega pevca Jožka Maraža iz Rupe.

Nepričakovano nas je zapustil še naš Pepi Kodermac. Pravili smo mu Pepili, saj se ga je to ime oprijelo verjetno zaradi njegove tanke, vitke postave. Njegov značaj pa je bil enkraten: bil je pošten,

iskren, doberljiv in trden kakor briška "opoka". Pepili se je rodil na Oslavju leta 1932 v družini z desetimi otroki; vsi so, razen deklice, ki je podlegla hudi bolezni, odrasli in postali člani naše slovenske družbe. Časi po prvi in kasneje drugi svetovni vojni so bili zelo hudi in mnoge družine, posebno tiste številne, so se morale boriti za preživetje. Pepili mi je pravil, da je med drugo vojno veliko časa preživel pri teti in stricu v Pevmi. Hiša je bila v bližini župnišča, zato ga je pokojni župnik Anton Rutar poklical med strežnike. Pepi je župnika veliko spremljal pri obhodih vasi in na poteh v mesto. Kot mladenič se je v Gorici izučil za mehanika. Ta poklic je vestno in strokovno opravljal do upokojitve. Kot petnajstleten fant je pristopil k mešanemu cerkvenemu pevskemu zboru iz Pevme. Temu je ostal zvest do zadnjega, saj je še v preteklem adventnem času prihajal na vaje za bližajočo se Božič. Medtem mu je zdravje

nekoliko ponagajalo, vendar smo vsi upali v njegovo okrevanje in vrnitev v naše pevske vrste. Ob njegovem lanskoletnem rojstnem dnevu v mesecu juniju mu je goriško Združenje cerkvenih pevskih zborov podelilo priznanje in diplomu za njegovo neprecenljivo delo. Obenem je bil deležen papeževskega blagoslova in priznanja za cerkvene zasluge iz Vatikana. Pepili ni bil samo cerkveni pevec. Že kot mladenič je bil član okteta Planika, ki ga je vodil Franc Va-

lentinčič ml. Nekaj let po ustanovitvi moškega pevskega zbora Mirko Filej v Gorici je pristopil k njemu in bil njegov član nad štiri-deset let. Njegov nežni tenor in solistični trenutki so segali poslušalcem globoko v dušo in vzbujali raznovrstna čustva. V družbi je bil vselej in vsakomur prijeten sogovornik in iskren prijatelj. S Pepijem nismo izgubili samo odličnega pevca, izgubili smo srčnega, poštenega, dobrega, iskrenega in nenadomestljivega prijatelja.

S Pepijevim odhodom je nastala v naših vrstah globoka vrzel. Naj ostane v naših srcih kot vzor tvoj nasmeh, ki je bil kot žarek sonca; tvoja prijazna beseda, ki je bila blagodejna za dušo in telo; tvoj umirjeni pristop kot vodilo za naše življenje. Dragi Pepi! Tvoje neprecenljivo delo je za nas zemljane nepoplačljivo. Prepričani pa smo, da te bosta Marija in Jezus, ki si ju v pesmi neštetokrat slavil, sprejela in popeljala pred Najvišjega po zasluženju plačilo.

Ženi Caterini, sinovoma Carlu in Danielu ter vsem sorodnikom naj gresta naše globoko sožalje in sočustvovanje.

Zdravko in tvoji sopevc iz Pevme, z Jazbin in zbora Mirko Filej

POGOVOR Dr. Goran Rustja, družinski zdravnik

“Ostanimo doma!”

Dr. Goran Rustja živi v Gorici, je družinski zdravnik, ki deluje v ambulantni v Štandrežu in Sovodnjah. Skupno ima okrog 500 pacientov.

Delujete redno ali ste ambulantno zaprli?

Ambulante do nadaljnjega delujejo normalno, z običajnim urnikom.

Imate v teh dneh dosti pacientov ali pa iz strahu raje ne prihajajo k vam?

V tem času je edino pametno to, da je čim manj neposrednih medčloveških stikov. Zaradi tega svetujemo pacientom, ki rabijo samo zdravlila ali papirje, naj to telefonsko naročijo, potem pa to dobijo pripravljeno v ambulantni. Na tak način se izognemo gneči v čakalnici, da ne bi bilo nekega, ki pride tja kašljati in lahko okuži 20 prisotnih. K zdravniku je torej pametno iti samo zaradi nujnih problemov. Če kdo rabi samo recept, je priporočljivo, da ne prihaja do medčloveških stikov. To velja obojestransko: jaz lahko koga okužim, pa tudi drugi lahko okužijo mene in še druge v čakalnici. Isto velja tudi za moje druge kolege: skušam pač omejivati direktne stike. To je edini način, da prekinemo prenos virusa z ene osebe na drugo.

Če kdo sumi, da ima koro-

navirus, kaj mu svetujete?

Glede na to, da polno ljudi sumi, bi morali vsem odvzeti bris. Ker to ni mogoče, svetujemo vsem, ki imajo katerokoli obolenje na dihalih, naj bo to gripa, kašelj itd., naj se zaprejo v hišo 14 dni, da vse to mine. Če hodijo ven, lahko dajo drugim “neljubo darilo”. Šele po 14 dneh – to je doba bolezn, ki lahko ima tudi zelo malo simptomov (nahod, 37,5 vročine itd.) – lahko gredo ven, na prosto. Če se njihovo stanje poslabša in imajo hujše težave pri dihanju, naj gredo na prvo pomoč ali naj po telefonu kličejo 112. To velja za vsa obolenja dihal; kdor kašlja in ima malo vročine, ne ve, ali ima koronavirus ali navadne viroze, ki krožijo v tem času. Ker je tega veliko, pač ne morejo vsi v bolnišnico, ampak je treba to kar se da omejiti. Omejujemo pa tako, da se človek zapre v hišo dva tedna in gre ven, samo če se mu stanje tako poslabša, da potrebuje pomoč v bolnišnici. Samo če omejimo medčloveške odnose, lahko omejimo širjenje koronavirusa. Ne vemo, kdo ga ima in kdo ga nima. Nekdo lahko sploh ne kašlja, pa ga ima. V tem času se moramo dobesedno “bati” sočloveka, držati varnostno razdaljo, približno meter in pol. Če se ustaviš na pogovoru s kom tu-

di v taki razdalji, naj pogovor ne traja več kot 15 minut. To je edini način! Ker proti koronavirusu nimamo zdravlila. Proti virusom ne pomaga nič oz. pomaga edino zdrav organizem. Pri zdravljenju hujših primerov koronavirusa pride v poštev edino to, da pomagaš pacientu s kisikom in raznimi zdravili, da se njegov organizem toliko okrepi, da premaga borbo proti virusu. Ni direktnega zdravlila, kot so npr. antibiotiki proti bakterijskim obolenjem. Po mojem je prvi korak ta: širjenje virusa omejimo tako, da omejimo kroženje ljudi. Že nekaj dni sem pričakoval, da italijanska vlada izda ukrep, da se zaprejo vsi javni lokali in trgovine, z izjemo jestvin, itd. Poleg tega je pomembno priporočilo, naj ljudje ostanejo doma. Tam lahko kvečjemu okužijo člane svoje družin, ne pa drugih oseb.

Zakaj je - preprosto povedano - ta virus tako hud?

Koronavirus je hud prvič zato, ker je virus in proti virusom v bistvu ni primernih zdravil. Obstajajo neka protivirusna zdravila, a so zelo malo razširjena in zelo draga. Torej nimamo zdravlila, ki bi direktno učinkovalo proti temu virusu. Poleg tega je to nov virus. Nove bolezni so navadno vedno hude. Spomnimo se npr. na

špansko gripo po vojni: na začetku je bilo zelo hudo, kasneje je bolezen postala manj nevarna, ker v bistvu “se ji ni splačalo”: prejela je negativen feedback. Če pobiješ vse, ker si prehud, potem nimaš več “klientov”, na kratko rečeno. Tako se je zgodilo z različnimi obolenji na različnih področjih, tudi pri živalih. Vzpostavi se neko ravnovesje.

Kaj lahko vsakdo od nas na-

redi, preventivno, poleg tega, da se izogiba medčloveškim stikom?

Preventiva je tista, ki bi jo morali izvajati pri vseh obolenjih dihal, se pravi: si pogosto umivati roke, si jih razkuževati, uporabljati papirnate robčke in jih takoj metati v smeti, ne kihati v ljudi itd. Kar se tiče zaščitnih mask, jih zdravstveno osebje nima dovolj, ker so jih pacienti vse pokupili ...

Maske ne varujejo ne vem koliko, lahko le preprečijo, da dihaš direktno v sočloveka; zrak sicer uhaja ob straneh. Če si okužen, tako ne “streljaš” direktno nanj. Ni pa res, da z masko lahko gre okuženi, kamor hoče. Maska lahko ublaži, ne daje pa nobene garancije.

So torej izjemni ukrepi po vašem mnenju utemeljeni?

Da, povsem utemeljeni in morda jih je še premalo. Ko bi

Povem svoje mnenje: ko bi se ljudje držali vseh navodil, ko bi se zaprli v hišo, bi v 14 dneh bilo konec vsega. Kdor je bolan, je bolan; kdor umre, umre; kdor je zdrav, je zdrav. Toda ljudje se tega žal ne držijo, hodijo okoli in zato bo stvar trajala verjetno dlje.

Je to, kar se nam dogaja, lahko tudi priložnost ali/in izziv?

Vsaka huda kriza ljudi lahko zbliža, iščejo manj polemik, manj se kregajo, manj izpostavljajo težave, ki so gotovo manj pomembni kot epidemija. Veliko je bilo govora o globalizaciji, kako je dobra, da globaliziramo blago, kapital in ljudi. V redu. Nismo pa pomislili na to, da globaliziramo tudi bolezni. Ta virus je prišel iz Kitajske. Na enak način lahko globaliziramo tudi druge bolezni. Tudi to je globalizacija. Ali jo sprejmeš v celoti, s kapitali in blagom vred, ali pa je ne sprejmeš. **Morda sklepni poziv?** Bodite vsi doma! Na dopustu. Podjetja naj zapre-

jo. Ljudje naj gredo kupit hrano in naj ostanejo doma. Naj ne hodijo v trgovino vsak dan, ampak naj poskrbijo za nakup večje količine hrane, ki bi trajala več časa. Ne iščimo direktnih stikov z nikomer izven družine. Ven naj gre samo tisti, ki je prisiljen, ker mora iti v službo; seveda naj upošteva vsa navodila, naj si umiva roke, drži razdaljo itd.

Danijel Devetak

Zadnji teden v Gorici

Mrtvilo

Gorica res ni znana kot zelo živahno mesto. Kaj več življenja prinašajo kvečjemu otroci priseljencev in pa univerzitetni študentje, ki seveda prihajajo od zunaj. Od kar je stopila v “rdečo cono”, pa je še bolj mrtva kot ponavadi.

Dne 10. marca, na dan, ko je stopil v veljavo odlok italijanske vlade za preprečitev širjenja okužbe s koronavirusom, ki predvideva tudi omejeno gibanje ljudi, sem se po večerji odpravil v mestno središče. Iz radovednosti. Še prej pa - točit gorivo v Rožno dolino, da bi videl, ali se kaj dogaja na meji. Ker je to bil menda še zadnji dan nenadzorovanega prehoda meje in ker so dan prej znižali ceno goriva, sem pričakoval dolge vrste. Pa sem se tam znašel čisto sam. Gospa pri kasi mi je prijazno povedala, da bodo mejo menda zaprli v naslednjih 24 urah. A ni bila gotova. Ko sem še govoril z njo, se je za mano pojavil znanec iz Nove Gorice, ki mi je v šali rekel: “Dejmo ven! Ti dovolimo, da si tu, samo če prineseš corona ... pivo”. Ko sem se vrnil v Gorico in se sprehodil po centru, sem se prepiral, da so Goričani zelo spoštljivi do zakonov. Ali pa vsaj zelo prestrašeni. Vlad-

ni dekret so vzeli zelo resno. Na trgu sv. Antona sta bila lokala, kjer se ponavadi združuje pisana družina ljudi, zaprta. Po njem se je s počasnimi koraki, brez cilja, sprehajal moški srednjih let in se tudi sam čudil skoraj popolni odsotnosti ljudi. Pa sem šel na Travniki in se ob Neptunovem vodnjaku ustavil nekaj minut: spet vse zaprto, nikjer nikogar. Zadnja postaja: ljudski vrt in Verdijev korzo. Tudi tam vse zaprto in pušto. Le pred vrati trgovin in hiš vreče z odpadki. Po coni za pešce se je pripeljal mlad kolesar s šalom okrog ust. V ljudskem vrtu se je sprehajal starejši gospod s psom. “Končno pogumen Goričan na sprehodu”, sem si rekel. Pa mu je zabrnal mobi. Povlekel ga je iz žepa in glasno, da bi ga lahko slišal kdorkoli v parku, govoril. V jeziku južnih slovanskih bratov.

Tudi dan kasneje sem si privoščil sprehod. Da bi spet videl, kaj se dogaja. Prometa je bilo še manj, prav tako ljudi, ki pa so se - ob upoštevanju varnostne razdalje - le skušali sproščeno sprehajati. Kot bi želeli dokazati, da se življenje ni ustavilo, da se je treba potruditi, da ohranimo “normalo”. Zvečer me je doletela šokan-

tna novica. Vedel sem, da je nekdanji premier Šarec napovedal nadzor in zaprtje mejnih prehodov. Ko pa so mi kolegi poslali nekaj slik o zaporah, zvečer nisem mogel ne iti tudi sam pogledat in poslikat. Najprej sem šel do Rdeče hiše: na slovenski strani so na cesto postavili cementne bloke, ob katerih je stalo osebje civilne zaštite, na italijanski pa so prehod ovirale plastične, rdeče in bele ograje. In spomnil sem se, kako sem nekaj dni pred Božičem 2007 prav tam, sredi evforične množice, ki je nazdravljala pod ognjemeti, bil priča zgodovinskemu dogodku: skupno z

županoma Brulcem in Romolijem smo prvič prestopili tisti mejni prehod, ne da bi nas kdo vprašal za prepustnico. Tokrat sem v popolni tišini tam stal sam. Nato sem si ogledal še mejne prehode v Šempetru, Solkanu in seveda na koncu Škabrijelove ulice, ki je marsikateremu Goričanu najljubši, saj gre za prehod, kjer se še najlepše vidi, kako se eno mesto pod Kapelo nadaljuje v drugo. Razlogi slovenske vlade, ki je odredila zaprtje mejnih prehodov, so jasni. In vendar so take fizične zapore v mnogih Goričanih boleče obudile stare rane, o katerih smo mislili, da so se s padcem zidov začele končno celiti.

V naslednjih dneh je bilo v mestnem središču Gorice opaziti še manj ljudi. Mesto postaja prava puščava. V uri hoje sem v centru srečal petkrat več oseb s psičkom kot pa staršev z otročki v vozičku. Kljub temu da je župan Ziberna jasno povedal, da krajši sprehodi z otroki - prav tako kot s psički - niso prepovedani. Vedno več ljudi nosi zaščitno masko. In če kdo slučajno sreča znanca, se z njim pogovarja na neobičajno razdaljo. Ko bi bili vsi Italijani kot Goričani, bi v dveh tednih gotovo premagali ta virus! Nekateri so se odzvali na vsedržavne pozive optimistov in na okno ali

obdobja, bomo Goričani gotovo pogrešali čist zrak, dejstvo, da ni prometa, in pa to, da se z lahkoto najde parkirni prostor. Ko bo konec ... Na izredne razmere smo se skoraj navadili in je v tem trenutku skoraj čudno pomisliti, da bomo nekega dne lahko spet brez strahu stopili na ulice, srečevali ljudi, z njimi govorili ali skupaj stopili v bar, kjer jim bomo ponudili dobro goriško kavico.

DD

RADIO SPAZIO
vrata proti vzhodu

(od 20. marca 2020 do 26. marca 2020)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www.radiospazio103.it. Slovenske oddaje so na spored vsak dan od 20.00 do 21.00. Spored:

Petek, 20. marca (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditev - Glasba iz studia 2.

Sobota, 21. marca (vodi Ezio

Gosgnach): Okno v Benečijo: oddaja v benečanskem, terskem, rezijanskem in zilijskem narečju.

Nedelja, 22. marca, ponovitev oddaje Okno v Benečijo.

Ponedeljek, 23. marca (v studiu Katja Volpi): Človek skozi tisočletja.

Torek, 24. marca (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 25. marca (v studiu Danilo Čotar): Samotni pastir: Samotni pastir: Prišla je pomlad. - Izbor melodij.

Četrtek, 26. marca (v studiu Andrej Bavcon): Četrtek večer z glasbo - Zanimivosti, obvestila in humor.

Novost na knjižni polici

Knjiga o Dalmatincih na soški fronti

Izšla je knjiga z naslovom *Neretvani u Velikom ratu: Svjedočanstva o sudionici Prvog svjetskog rata s područja doline Neretve*. Govori o Dalmatincih ob Neretvi, ki so sodelovali v prvi svetovni vojni, večinoma v 22. dalmatinskem pešpolku (IR) s sedežem v Mostarju. Polk se je boril na soški fronti pod znanim poveljnikom Stanislavom Turudijo.

Knjigo je izdala Matica Hrvatska (podružnica v mestu Metković), napisali pa so jo Ivan Volarević, Ivo Mišur in Ivan

vinski vojni. Ni pa nobenega spomina na umrle v prvi svetovni vojni. Glavni razlog je jugoslovanska država, v kateri zaradi srbske prevlade ni bilo dovoljeno postavljati spomenike avstro-ogrskim vojakom, ki so leta 1914 Srbijo napadli in porazili. Knjiga skuša to krivico popraviti. Avtor mag. Ivo Mišur pravi: "Ko govorimo o seznamih mrtvih, vedno govorimo o vojaki, pozablamo pa, da so to bili sinovi, bratje, zaročenci in prijatelji. Za vsakim od njih je pred stoletjem zazijala

Edinosti so marca 1916 zapisali: "Te dni nam je došla vesela novica o ponovnem odlikovanju junaškega poveljnika naših dalmatinskih bratov ob Soči, Stanka Turudije. Nj. Veličanstvo ga je izrednim potom povišalo v podpolkovnika. Ime Turudija je mahoma zaslovelo po celem svetu, posebno pa po naši ožji slovenski domovini, ki jo brani ta vzor vojaka, s svojimi vojaki Dalmatinci proti številni premoči verolomnih Lahov. Ves slovenski narod čestita ljubljenu branitelju

na tem novem izrazu cesarske zahvale in milosti! Ves naš narod se tega odlokovanja tako veseli, kakor bi ga bil dobil njegov sin. Bratske vezi, ki so Slovence od nekdaj spa-

jale s Hrvati, je sedaj kri napravila nerazdružljive. Že leta 1914 se je prehrabro bojeval na srbskem bojišču ob Drini, pri Milenkovem kamnu i. dr. in bil tam prvič odlikovan. A njegove glavne in največje zasluge si je pridobil na soškem bojišču, pri Zagori, pri Plaveh in prav posebno na Kalvariji pri Podgori, ki jo je branil in obranil vzlic peklenskemu ognju sovražnega topništva z bataljonom svojih dalmatinskih domobran-

cev. Turudija je rodom iz Bosne. Služil je prej pri našem primorskem pešpolku št. 97 v Trstu. Že kot mlad poročnik je živel le za svoj vojaški poklic. Edino razvedrilo v prostih urah mu je bila šahovska igra in streljanje s sobno puško, torej zopet opravila, ki spominjajo na umstveno in ročno vežbanje bojnega razpoloženja. Če si predstavljate Turudijo kot krvooločnega, bojaželnega orjaka, se zelo motite. Majhen, bolj drobne postave, tih in zamišljen, tako je hodil neopažen ob času miru po Trstu in le malokdo ga je poznal tedaj. A zlato srce njegovo je bilo znano v cellem polku. Zlato, otroško dobro srce, ki bi žrtvovalo vse za bližnjega, ki ga je videl v stiski". Turudija je slovel zaradi dobre priprave, saj je vojake uril v neslišnem plazenju in zvijačnosti. Pisec Edinosti ni skrival navdušenja: "Dalmatinci so kot Hrvatje že itak rojeni vojaki, a pod Turudijo so se razvili v teku devetmesečnega bojevanja v pravo vzorno plemo monarhije, ki nosi že po svojem imenu grozo in trepet v laške vrste". V časniku Slovenec pa so objavili tudi hudomušno pesmico, ki so jo peli njegovi vojaki:

*Turudija i naš car
svaki puši po cigar,
od cigara pepel pada,
Italija propada...
Turudija govori:
Jeste momci gotovi,
da idemo prek Drine
tražiti Srbije?*

Tino Mamić

Mednarodna raziskava družbe Kaspersky
Starše skrbi za varnost
otrok na spletu

Mednarodna raziskava družbe Kaspersky, izvedena v 20 državah po svetu, je pokazala, da 84 odstotkov od okoli 9000 vprašanih staršev otrok med sedmim in dvanajstim letom skrbi njihova varnost na spletu. Več kot polovica teh staršev pa za pogovor z otroki o varni rabi interneta v celoti nameni manj kot trideset minut, so sporočili z agencije Pripstop.

Izsledki raziskave kažejo še, da ima vsak deveti otrok teh staršev napravo, pametni telefon ali tablico, s katero se lahko poveže na internet. Vsak drugi starš (64 odstotkov) pa je pritrdil, da njihovi otroci na spletu preživijo preveč časa.

Starši kot najbolj nevarno spletno tveganje za otroke prepoznavajo škodljivo spletno vsebino, kot je spolnost ali nasilje (27 odstotkov), možna odvisnost od interneta (26 odstotkov) in skrb, da bo otrok prejel anonimno sporočilo oz. vsebino, ki ga bo nagovarjala v nasilne ali druge neprimerne aktivnosti (14 odstotkov), še kaže raziskava. Kar šest od desetih družin vprašanih staršev pa ima neposredno izkušnjo s škodljivostjo spleta za otroke, največ v obliki izpostavljenosti škodljivim vsebinam in odvisnostjo od spleta. Vprašani starši se za spremljanje in nadzor nad uporabo spleta njihovih otrok poslužujejo različnih metod. Polovica staršev preverja zgodo-

vino uporabe na otrokovih napravah, 35 odstotkov jih je na otrokove naprave namestilo zaščitne starševske aplikacije, 33 odstotkov vprašanih pa otrokom odvzame naprave po pretečenem dovoljenem času uporabe.

Ob tem 81 odstotkov staršev, ki so sodelovali v raziskavi, verjame, da je skupna odgovornost staršev in šol, da otroke učijo o spletni varnosti, jim razložijo nevarnosti, ki jim pretijo med brskanjem po internetu, in tako zmanjšajo morebitna tveganja. Hkrati 86 odstotkov staršev meni, da so sami bolj primerni sogovorniki otrok kot šole za razlago te teme, saj jim otroci bolj zupajo.

Vendar pa je le 42 odstotkov staršev skupno za pogovor o tej temi s svojimi otroki namenilo več kot pol ure. Kot največji izziv pri pogovoru 60 odstotkov staršev izpostavlja razlago groženj na način, ki bo otrokom razumljiv. 51 odstotkov jih navaja, da je velik izziv doseči, da bodo otroci grožnje jemali resno, 42 odstotkov vprašanih pa se sprašuje, kako odvzeti otroke, da ne bi podlegli pritiskom vrstnikov.

Mednarodno raziskavo je za družbo Kaspersky, ki je globalna ponudnica kibernetičnih varnostnih rešitev, izvedlo podjetje za tržne raziskave Savanta na vzorcu 8793 staršev otrok med sedmim in dvanajstim letom v 20 državah po svetu.

Vekić. Ista trojka je leta 2018 postavila razstavo o Neretvancih v prvi svetovni vojni. Za razstavo so zbrali ustna pričevanja potomcev sodelujočih vojakov. Tako je nastala še knjiga. V njej so prikazani osebni predmeti udeležencev, fotografije, razglednice, pisma in nekaj vojaške opreme z bojišča.

V Metkoviću stojijo spomeniki in obeležja z imeni padlih med drugo vojno in po njej, kakor tudi padlim v domo-

praznina. Pevec Gibonni v neki pesmi o vstalih mornarjih z dna morja pravi: To so samo otroci, ki so daleč od domače hiše. In te otroke, ki spe pod zemljo na daljnih bojiščih, je treba počastiti in ne dovoliti, da padejo v pozabo". Spomladi v Metkoviću načrtujejo postavitev spominske plošče padlim v prvi svetovni vojni. O Neretvanih in njihovem poveljniku Turudiji so v času vojne pisali tudi časniki. V

DROBCI DOMAČE ZGODOVINE (103) Dimitri Tabaj

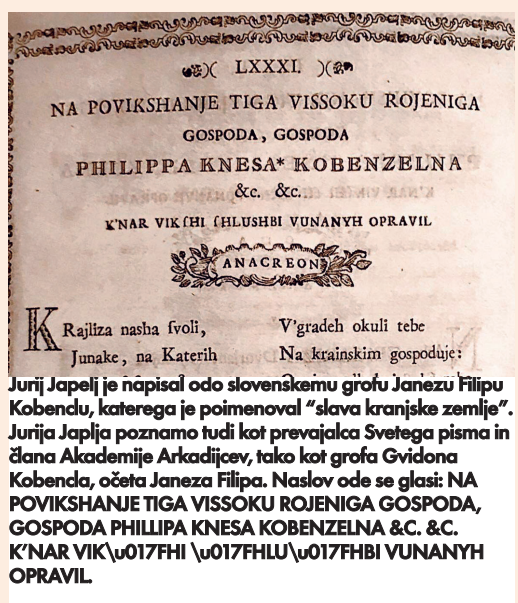
Planina - narava, gradovi in rodbine (11)

Naslov Japljeve ode grofu Janezu Filipu Kobencu se glasi: NA POVIKSHANJE TIGA VISSOKU ROJENIGA GOSPODA, GOSPODA PHILLIPA KNESA KOBENZELNA &C. &C. K'NAR VIKSHI SHLUSHBI VUNANYH OPRAVIL. V odi, ki je seveda napisana v naši stari pisavi bohoiričici, beremo med drugim: "V'gradeh okuli tebe / Na krainskim gospoduje: / On je podloshnim bramba / Reshalenim vesselle / Potrebim je k'pomozhi: / Njegovga Striza Zhednost, / Katerga Brabant moli, / Je ta junak poerbal: / On nam je Myr pernessel, / Zhe ga shesai ne snate, / KOBENZEL je s' Imenam: / Njegove Shlahte Snaga / Ozhetovu vesselle, / In Slava Krajnske semle".

Zanimivo poročilo o diplomatskih dejavnostih grofa Janeza Filipa Kobencla in o tem, kako je ravno pri njem - starem osebnem znanцу - Napoleon iskal podatke o prebivalcih Ilirskih provinc, torej o Slovencih, najdemo v dvomesečniku za znanost in kulturo Veda iz leta 1911. (št. 2): "Ker je imel Cobenzl v novi Iliriji posestvo in je bil tudi od tam doma, je povsem umljivo, da je pozval Napoleon sedaj baš tega na Dunaju v pokoju živečega osebnega znanca svojega kot poznavatelja razmer v Iliriji k sebi in ga izpraševal tudi o narodu, ki je tvoril večino novo ustanovljene francoske pokrajine. /.../ Ko je deček (mladi grof Janez Filip, op. p.) izpolnil šesto leto, se je preselil oče (grof Gvidon, op. p.) zavoljo boljšega podnebja v Gorico, kjer je imel dve sestri iz prvega očetovega zakona; omožena je bila ena z grofom Coroninijem, druga z Edlingom. Pa tudi sicer je bila familija Cobenzl razširjena po Goriškem, kjer je imela že skozi tri stoletja več posestev. Tako so hodili na primer starši Johanna Filipa iz Gorice vsako leto na jesen k njegovemu staremu stricu Louisu Cobenzlu v Štanjel na Krasu. Poznejši državnik pripoveduje v svojih spominih, da je tu po tej trdi slovenski zemlji lazil s puško cele dneve za jerebi in zajci. Po letu pa je hodila družina v Ribnico, kjer je imel - kakor pravi - zopet svoje slavnostne dneve: lovil je tiče na limanice, streljal iz puške in ribaril na trnek. — Leta 1809. je živel stari državnik v pokoju na Dunaju. Naenkrat se je vzdignil in spomladi 1810 odšel v Ljubljano, kjer je sestavil in datiral svoj testament. Izdajatelj njegovih memoarjev ne ve, kaj ga je nagnilo k temu potovanju. /.../ Bil pa je tam že v marcu in je čital Kopitarjevo

slovnico! /.../ Tudi iz tega dejstva, da je Cobenzl v tem času odšel v Ilirijo in tu prebiral slovnico slovenskega jezika, se da s precejšnjo gotovostjo sklepati, da je imel po noči 15. oktobra 1809 z Napoleonom razgovor o Slovencih, vsled česar pridobi Kopitarjevo poročilo tem večjo verjetnost. Napoleon se je torej brezdvomno takoj po zaključku miru 1809 osebno tako zanimal za Slovence, svoje nove podložnike, da je zaradi tega odložil svoj že napovedan in pripravljen odhod z Dunaja na drugi dan!"

Grof Janez Filip Kobencl je umrl dne 30. avgusta 1810 kot zadnji potomec slavne in ponosne slovenske rodbine. Njegova posestva je podedoval sorodnik grof Mihael Coronini Kromberški (čigar prababica je bila Kasandra Coronini rojena Kobencl, polsestra Gvidona in Janeza Karla Filipa Kobencla) iz znane plemiške družine, ki je naši zemlji dala veliko glavarjev, cesarskih svetnikov in odposlancev, cerkvenih dostojanstvenikov, redovnic, mecenov, umetnikov, politikov, intelektualcev ter visokih častnikov v bojih proti Turkom in Benečanom. Bolj izčrpno o tej rodbini bomo pisali v kakšni drugi priložnosti, saj je imela izreden pomen predvsem v zgodovini goriških Slovencev. V nadaljevanju bomo podali le nekaj osnovnih podatkov.

K Rajliza nasha fvoli, V'gradeh okuli tebe
Junake, na Katerih Na krainskim gospoduje:
Jurij Japelj je napisal odo slovenskemu grofu Janezu Filipu Kobencu, katerega je poimenoval "slava kranjske zemlje". Jurija Japlja poznamo tudi kot prevajalca Svetega pisma in člana Akademije Arkadijev, tako kot grofa Gvidona Kobenda, očeta Janeza Filipa. Naslov ode se glasi: NA POVIKSHANJE TIGA VISSOKU ROJENIGA GOSPODA, GOSPODA PHILLIPA KNESA KOBENZELNA &C. &C. K'NAR VIKSHI SHLUSHBI VUNANYH OPRAVIL.

Grob Janeza Filipa, zadnjega grofa Kobenda (umrl je leta 1810), na dunajskem pokopališču Sankt Marxer Friedhof, na katerem je bil pokopan tudi njegov prijatelj Wolfgang Amadeus Mozart (vir slike: Wikipediija).

Gvidon Kobenzl (Ljubljana, 1716 - Gorica, 1797), brat Janeza Karla Filipa in oče Janeza Filipa (slika se nahaja v palači Coronini Cronberg v Gorici, avtor Giovanni Daniele Donat, 1744-1830). Gvidon je bil ustanovitelj goriške Akademije Arkadijev, član katere je bil tudi Jurij Japelj, slovenski prevajalec Svetega pisma. Gvidon se je zanimal za fiziko in matematiko, ampak tudi za kraške podzemne reke, med drugim tudi za Planinsko jamo in za pojave, ki so z njo povezane, ter gojil korespondenco z najboljšimi znanstveniki tistega časa. Njegova polsestra Kasandra Kobenzl por. Coronini je bila prababica grofa Mihaela Coroninija, ki je po izumrtju rodbine Kobenzl podedoval njihova posestva. Druga polsestra, Elizabeta Kobenzl, je bila mati goriškega kneznadškofa grofa Rudolfa Jožefa Edlinga.

Grof Janez Karl Filip Kobenzl (Ljubljana, 1712 - Bruselj, 1770), brat grofa Gvidona, komornik cesarja Karla VI. in vitez reda zlatega runa, diplomat cesarice Marije Terezije ter minister in upravnik habsburškega dela Nizozemske, prvi znani slovenski prostozidar, mecen, zbiratelj knjig in umetnin (slika se nahaja v palači Coronini Cronberg v Gorici - gre v tem primeru za kopijo originala, katerega hranijo v Sankt Peterburgu; avtorica tega je francoska slikarka Elisabeth Vigée Le Brun, 1755-1842, ena največjih portretistov tistega časa, v svetovnem merilu).

"Naš visoki Slovenec" Janez Filip si je uredil krasno poletno rezidenco na Dunaju (Reisenberg). Tudi Wolfgang Amadeus Mozart je večkrat bil njegov gost. Kasneje je bil grad preurejen v hotel, kot je razvidno na razglednici. Ta predel Dunaja se še danes imenuje Kobenzl oziroma Cobenzl.

Koronavirus nas postavlja pred preizkušnje

Omejitve kot izziv za spremembe

Koronavirus bo po vsej verjetnosti postal beseda leta 2020: skorajda ni aktualnega radijskega pogovora niti televizijske oddaje, da ne bi vanjo prodrli zloglasni virus. Izraz, sestavljen iz latinskih besed virus (sluz, strup, slina) in corona (venec, krona, krožek, množica), se navezuje na njegovo okroglasto obliko. Ne glede na to pa novi strašljivca zaobema pojem krožnosti in krojenja v globaliziranem svetu kot tudi množičnost pojavljanja, kot da bi bilo v sami etimologiji zajeto bistvo njegove razširjenosti. Iz dneva v dan se stopnjujejo primeri okužbe, zato so bili sprejeti strogi ukrepi in pravila, ki so postavili na glavo marsikatero našo navado in so radikalno posegli v naše vsakdanje življenje. Strah naredi veliko hudega, zato je primerno obvladati situacijo, upoštevajoč pravila higiene, zdravega obnašanja in predvsem določila odloka proti širitvi okužbe. Izbruh novega koronavirusa je pokazal mnoge šibke točke našega načina življenja, obdarjenega z vrsto materialnih dobrin in ugodnosti, ki jih marsikdo ne zna oziroma doslej ni znal ceniti. Zabredli smo v slepo ulico samozagledanosti, osebnega ugodja in neobčutljivosti za bližnjega, nezdravega odnosa do narave in naravnih dobrin. Kljub opozorilom in posameznikom, ki so trajnostno naravnani in živijo, če le morejo, na okolju čimbolj prijazen način (uporaba javnih prevozov in kolesa, pešačenje, zdrava prehrana), se danes ljudje veliko premikajo in vozijo (v službo, z letali na dopust v bolj oddaljene kraje). Prav prepogosti premiki so v globaliziranem svetu povzročili tako hitro širjenje obolenosti za koronavirusom, zato bomo morali spremeniti način življenja. Nekatere začasne omejitve in spremembe so normirane in določene iz varnostnih in zdravstvenih razlogov, so pa tudi priložnost, da globlje razmislimo in se odločimo, kako drugače, ustvarjalno, alternativno preživljati čas, ko se je naše socialno življenje popolnoma spremenilo oziroma skoraj izničilo, se je pa na ta račun podaljšal čas za individualne oziroma družinske prostočasne rešitve. Zaradi strogega režima omejenega gibanja bomo morali nekaj tednov živeti drugače, kar nas gotovo postavlja pred preizkušnje pa tudi izzive. Ravnati se moramo in razmišljati drugače, kar tako naenkrat ni lahko. Tudi sama čutim socialno praznino okrog sebe, ki je ne morejo napolniti virtualni stiki in telefonski pogovori, z druge strani pa si predvsem skušam organizirati dan. Rada veliko berem, priznam pa, da se v teh časih težko zberem. Tiste, ki običajno nimate veliko časa, vabim, da odkrijete branje (tudi časopisov in

periodičnega tiska na spletu), predvsem pa knjige in njihovo zdravilno moč. Od vizualne kulture se vrnimo k besedi, pisani besedi slovenske knjige. Ali pa h glasbi. Sama sem se v teh dneh vrnila k poslušanju glasbenih posnetkov na zgoščenkah, ki so dolgo ležale pozabljene ob glasbenem stolpu. Da je knjiga naša prijateljica, že vemo, zato prav v tako zahtevnem času, kot je današnji, lahko iščemo zatočišče v njenem naročju. Zanj ne potrebujemo nobenih zunanjih stikov, gotovo nam ležijo še mnoge neprebrane na policah ali pa imamo priljubljene romane, h katerim bi se radi vrnili. Če le moremo, se vrnimo k naravi, na vrt, kjer v tem času prav gotovo ne manjka dela. Sicer pa se lahko posvetimo sobnim rastlinam, lončnicam ali načrtom za pomladni razcvet balkona. Morda bo kdo, ki prej ni imel časa, odkril veselje pri kuhanju, pečenju kruha in piškotov, ponovnem učenju jezikov (ob knjigi ali spletu), ustvarjalnem delu, pozabljenem hobiju, urejanju kake zbirke, pletenju in kvačkanju. Na vse te dejavnosti, ki so nas včasih osrečevale in nam osmišljale prosti čas, smo zaradi prehitrega načina življenja – preprosto pozabili. Letošnji postni čas je zaradi strogih omejitev lahko tudi čas poglobljanja vase, čas za razmislek o balustu, ki se je materialno in duhovno nabral v našem življenju. Prav lepo bo, če očistimo svoj dom, svojo sobo, svojo shrambo odvečnih predmetov, ki so se nabrali v letih. Neuporabni in pokvarjeni strojčki in pripomočki, kupi starih dnevnikov, revij, odrezkov, ki jih nikoli ne bomo utegnili prebrati, ponošene stare obleke, vetrovke, zguljeni puloverji, ki jih ne bo nihče več oblekel, ali naravnost nemogoča in neuporabna darila ali kipci, vazice, ki se prašijo v dnevni sobi – vse to lahko odberemo in odstranimo iz našega življenja. Prav tako je potrebna prevetritve naša duhovna podoba. Z odpovedovanjem materialnim dobrinam, nezdravi, a vabljeni hrani in z odpovedjo odvečnemu bomo koristili razčiščenju in očiščenju tega, kar se je usedlo na dno naše duše, nas bremenilo, oviralo, težilo. Tega je lahko zelo veliko, težko je strgati usedline razvad, zamer, nerazumevanja iz svojih notranjih predalov. Postni čas kot priprava na vstajenjsko skrivnost velikega tedna je letos še posebno zahteven, a z zaupanjem, vero, ljubeznijo in pomočjo tistim, ki so v tem obdobju zaradi osamljenosti najbolj ogroženi, bomo zmogli tudi to preizkušnjo. Seveda pa komaj čakam, da se bomo lahko spet srečevali in rokovali, kajti nič ne more nadomestiti človeške bližine, družbenega življenja, fizične prisotnosti. Ko bo to spet mogoče, bomo nedvomno drugačni, spremenjeni, upam, da tudi boljši ljudje.

Majda Artač Sturman

Pogovor / Alessandro Frandolic

“Pomembno je, da postanemo mladi odgovorni posamezniki!”

Alessandro Frandolic Junior je doma iz Gorice. Na pogovor smo ga povabili zlasti zato, ker je dejaven član društva mladih Slovencev v zamejstvu “DM+”: znano je, da so v kratkem nameravali uresničiti ambiciozen projekt, toda tudi njim je načrte prekrizal koronavirus.

Se lahko na kratko predstavite našim bralcem?

Ime mi je Alessandro Frandolic Junior, star sem 21 let in vpisan sem v drugi letnik študija mednarodnih ved na goriškem polu tržaške univerze. Maturiral sem na klasičnem liceju Primož Trubar v Gorici. Že nekaj mesecev sem član in odbornik društva DM+ ter pojem v Mešanem mladinskem pevskem zboru Emil Komel, kjer sem bas.

Kaj nameravaš delati po končanem študiju?

Rad bi šel študirat v tujino, čeprav še ne vem, na katerem področju bi rad delal. Gotovo imam nekaj znanja v pravi in ekonomiji, tako da se bom po vseh verjetnosti specializiral v tem.

Omenil si, da poješ v zboru Emil Komel, ki se pripravlja na državno tekmovanje v Mariboru, ki je bilo napovedano za konec marca. Se sploh utegnate primerno pripravljati na ta nastop?

Dobro vprašanje... Zaradi izrednih razmer za zaježitev koronavirusa v Italiji smo se v prejšnjih tednih seveda morali odpovedati vaju. Tekmovanje v Mariboru je vsekakor res trd oreh in velik izziv za naš zbor – pevci imamo pri tem odgovornost, da se samostojno čim bolj pripravimo na tekmovanje, čeprav bi bilo idealno, da bi čim več vadili

skupaj.

A lahko poveš s svojimi besedami, kaj je DM+ in kako deluje?

DM+ je društvo mladih Slovencev v Italiji. Nastalo je iz želje, da bi se mladi zamejci izoblikovali v vestne državljane in bi pridobili znanje ter kompetence za utrditev slovenske skupnosti in društev v Italiji. Delujemo preko delavnic, ki jih ponujamo članom našega društva, pa tudi nečlanom, saj so odprte vsem.

Kako potekajo delavnice?

Po navadi začnemo s petminutnim medsebojnim spoznavanjem, da bi delavnica potekala v bolj sproščenem vzdušju. Imamo dve vrsti delavnic, in sicer DevelopMent (večdnevni projekti in srečanja) in Osvežitve (enodnevno srečanje). Delavnice so interaktivne, nega značaja, ker mislimo, da je ta najboljši način, da se človek čim več nauči in da je ta najboljši način za vzbujanje zanimanja pri mladih. Hoteli smo se izogniti temu, da bi delavnice potekale v obliki predavanj prav z namenom, da bi se člani društva čim bolj udejstvovali in aktivirali.

Si tudi član društvenega odbora. Kaj si se od te izkušnje doslej naučil?

Lani septembra sem se udeležil dogodka DevelopMent v Žabnicah. Po tej izkušnji, ki me je res navdušila, so mi predlagali, da bi postal odbor-

nik, in v to sem rade volje privolil.

Imam vlogo koordinatorske, za zdaj se še učim, kako bi opravljal svojo funkcijo. Ker sem se prvič v življenju soočal z novimi izzivi in nalogami, kot je na primer organizacija

dogodkov in srečanj, mi je pomagala tutorica Lucija Tavčar. V zadnjih tednih smo se v odboru ukvarjali z organizacijo letošnje Osvežitve, ki bi morala biti na sporedu 14. marca v Gorici.

Kaj lahko poveš o tem dogodku?

Zaradi preventivnih ukrepov za omejitev širjenja koronavirusa smo morali dogodek prestaviti na 18. april, saj je zdravje oseb na prvem mestu. Tema in rdeča nit letošnje Osvežitve je ustvarjalnost. Na razpolago bodo različne delavnice, in sicer “advocacy”

(= kako lahko kot posamezniki vplivamo na spremembe v družbi), ki bo potekala v angleškem jeziku, tri delavnice v slovenščini – kreativno pisanje, storytelling in delavnica o manjšinah - in še, v italijanščini, delavnica o alternativnih virih financiranja.

Kateri so cilji društva DM+?

Glavni cilj društva je ustvariti zavedno in kritično generacijo, ki bo zagotovila okolju, v katerem živimo, boljše prihodnost. Ni samo pomembno, da se pridobi veliko znanja in veščin, treba je to znanje tudi širiti. Namen je tudi spodbujati mlade, da so aktivni v oblikovanju zamejskega prostora.

Kako se lahko prijavíš na Osvežitve?

Tega projekta se lahko udeležijo mladi od 15. do 30. leta. Zainteresirani se lahko vpišejo po elektronsko prijavnici na naši spletni strani. Podpisano GDPR pooblastilo je treba oddati v treh različnih uradih na podlagi tega, v kateri pokrajini živijo – če so iz videmske pokrajine, na Inštitutu za slovensko kulturo v Špetru, če so iz tržaške pokrajine, na uradu ZŠSDI v Trstu, če pa so iz Goriške, v Feiglovi knjižnici v Gorici.

Kaj misliš, da ti lahko nudi taka izkušnja?

Kot prvo pridobiš res veliko znanja in spretnosti. Pomemben del te izkušnje je pletenje novih prijateljskih odnosov, ki nastanejo med delavnicami. Še najbolj pomembno pa je, da postanemo sposobni deliti to znanje z drugimi in da postanemo odgovorni in neodvisni posamezniki.

Samuel Devetak

Vladka Tucovič Sturman

JEZIKOVNICA

81

Notri in noter, tam in tja, kje in kod

V zadnjem času sem v kar dveh slovenskih izvirnih leposlovnih delih (ne prevodih!) naletela na nerazlikovanje med prislovoma notri in noter. Ko bi bilo treba rabiti noter, je pisalo notri, navajam po spominu: “Prišla je notri”. To, da se je taka pomanjkljivost znašla v knjigi, pomeni, da razlike med notri in noter ne poznajo ne avtor ne urednik ne lektor, najmanj tri osebe pri eni knjigi torej. Seveda dopuščam možnost, da je šlo za lapsus, da je bila napaka preprosto spregledana, vendar me o nasprotnem prepričuje dejstvo, da se je isto ponovilo še pri drugi knjigi (ne pri isti založbi in ne pri istem avtorju). To me napeljuje k misli, da se na splošno izgublja zavest o razliki med prislovi, ki odgovarjajo na vprašanje kje? (notri, tam) in kam? (noter, tja). Še zlasti iz primorskega pokrajinskega jezika, torej pogovorne zvrsti, poznamo tudi rabo prislovov, ki je v knjižni slovenščini napačna, namreč: “grem tam” namesto “grem tja”.

Poglejmo si vse skupaj nekoliko podrobneje. Tudi pogovorni jezik je sistem, vendar ni normiran, zato v pogovornem jeziku ne moremo govoriti o odstopanju od norme, v knjižnem oz. standardnem jeziku pa ja, in to še zlasti, če v sistem knjižnega jezika prehajajo prvine pogovornega jezika, česar se uporabniki jezika največkrat sploh ne zavedajo. In prav za to gre v primeru, ki je bil povod za današnjo Jezikovnico. V pogovornem jeziku namreč ni narobe, če za obe vprašanji (kje? in kam?) rabimo odgovor notri, prislov noter, ki v knjižnem jeziku odgovarja na vprašanje kam?, pa iz sistema pogovornega jezika kar izgine. Primeri za tako neustrezno knjižno rabo so: “Gostje so stopili notri (pravilno noter!) in odložili plašče. Pridite notri (pravilno noter!). Poglejte, ali je kdo prišel notri (pravilno noter!)”. In še primeri pravilne rabe: “Otroci so se notri dobro počutili. Ni zdržal dolgo v hiši, bivanje notri ga je utesnjevalo. Pogledala je v predal in notri našla polno dragocenosti”. Ste zaslutili razliko? Podobno je med prislovoma tam in tja. Če se vprašamo, kam gremo (premikanje v določeno smer), si odgovorimo: tja. Če pa se vprašamo, kje smo (statičnost, se ne premikamo), si odgovorimo:

tam. Po rabi neustreznega prislova tam namesto pravilnega tja, ko gre za premikanje (grem tam), je dandanes v osrednji Sloveniji zelo lahko prepoznati pripadnike mlajše generacije Primorcev, npr. iz Kopra, medtem ko se npr. zamenjevanje dajalnika in mestnika (pri njemu namesto pri njem) sliši tako na Primorskem kot v Ljubljani.

Kaj pa razlikovanje med kod in kje? Od kje si doma? Iz kje si doma? Iz kod si doma? Od kod si doma? Samo zadnja oblika je v knjižni slovenščini ustrezna. Prvi dve nista, ker se prislov kje ne more vezati s predlogoma od in iz, v tretjem pa raba ni pravilna, ker se prislov kod pravilno veže s predlogom od. Čeprav torej vprašamo, od kod je kdo doma, ne odgovorimo od Gorice, temveč iz Gorice, gre torej za manj običajen par od – iz, v nasprotju z ustaljenimi na – z in v – iz (na Jesenicah, z Jesenic; v Trstu, iz Trsta). Predlog od v paru s predlogom pri se redko rabi pri krajevnih imenih, ki izhajajo

iz svetniških imen, npr. “doma je od Svetega Antona” ali “živi pri Sveti Trojici”, čeprav dandanes slišimo pogostejše: “doma je v Svetem Antonu”.

Pa pomenska razlika med zvezama “do kam” in “do kod”? Priznam, da tu skorajda ne zaznam več pomenske razlike, tudi sodobna raba kaže, da vedno bolj prihaja do zamenjevanja, ki ni več razumljeno kot napaka. Kot odgovarjajo v Jezikovni svetovalnici ZRC SAZU, sicer “ [p] rislov kod 'izraža vprašanje po prostoru, po katerem [statičnost] se dogaja premikanje’, prislov kam pa 'izraža vprašanje po kraju, proti kateremu [smer] je dejanje usmerjeno ali ga doseže’. Zveza do kod daje torej poudarek na prostor premikanja (Do kod hočeš priti?), zveza do kam pa na kraj, kjer se nekaj zgodi (Pokazal je, do kam naj odkosijo.) ”. Ščasoma se razlike najverjetneje ne bomo več opazili ...

Doc. dr. Vladka Tucovič Sturman na Oddelku za slovenistiko Fakultete za humanistične študije Univerze na Primorskem (Koper) izvaja pravopisne in lektorske vaje. Jezikovna vprašanja, o katerih bi radi brali v Jezikovnici, ji lahko pošljete na e-naslov: vladka.tucovic@fhs.upr.si ali na uredništvo Novega glasu.

Notri in noter, tam in tja, kje in kod

POGOVOR Edi Kraus, podjetnik

Zaradi krize bo verjetno prišlo do socialnih sprememb

O penski podjetnik Edi Kraus je dobro poznan v našem in širšem prostoru. Poklicne izkušnje si je nabiral tako doma kot tudi v Sloveniji in tujini. Najprej je delal v družinski turistični agenciji. Kasneje je vodil in z lastnim kapitalom sodeloval pri privatizaciji in dokapitalizaciji ljubljanskega Julona. Vrsto let je predsedoval storitveni družbi Servis in SDGZ-ju. Od leta 2000 je generalni direktor in član uprave kemijsko-tekstilne tovarne Aquafil Slovenija, ki proizvaja poliamidna vlakna in daje delo nekaj manj kot 900 ljudem. Z njim smo se pogovorili o posledicah zdajšnje krize.

Gospod Kraus, če je na prvem mestu zdravje, je že na drugem, ne nazadnje za zagotavljanje družbenega reda, ekonomija. Ali se po vašem v zadovoljivi meri zavedamo gospodarskih posledic širitve koronavirusa?

Če se bodo zadeve še naprej nadaljevale tako kot doslej, bomo zaradi virusa čutili precejšnje negativne posledice v gospodarstvu, še večje pa na socialnem in političnem področju. Za zdaj se morda še ne dobro zavedamo vseh negativnih posledic. Dejstvo pa je, da bo prišel trenutek, ko bodo v gospodarstvu nastale težave, ki se bodo nato odražale v življenju vsakega posameznika in posledično v celotni družbi.

Kako v vaših podjetjih občutite krizo, ki jo je povzročila širitev pandemije?

V turistični agenciji Aurora Viaggi smo tako rekoč na ničli. Pred dnevi smo še delali, ker smo reševali težave naših strank, tistih zadnjih, ki so še bile okoli po svetu, da so se lahko vrstile domov. Pomagali smo jim, da so se zaradi

Na industrijskem področju, v Ljubljani, tovarna obratuje. Prav tako naši obrati na Hrvaškem in Kitajskem. Pred dnevi smo prebrodili časovno omejen problem, ki je nastal z zaprtjem meje. V tovarni smo se odločili za izvajanje izredno strogih ukrepov: ob vходу vsakemu zaposlenemu pred vstopom na delovno mesto izme-

nas, izmenično, polovica dela od doma, druga polovica pa hodi v tovarno.

Glede na to, da je gospodarsko stanje Italije šibko, bodo morda posledice koronavirusa za ekonomijo in državo samo zelo hude?

Mislím, da bomo negativne posledice te krize zelo globoko

širitev koronavirusa zdaj sprejeli tudi v Franciji, Nemčiji in drugih severnoevropskih državah, ki so naši glavni prodajni trgi, se bo po vsej verjetnosti zmanjšalo tamkajšnje povpraševanje in posledično se bodo zmanjšala naročila naših proizvodov.

Koronavirus je najbolj prizadel Lombardijo, Veneto in Emilijo-Romanjo, ki same ustvarjajo okrog 40 % italijanskega BTP-ja. Ker verjetno imate vsakodnevni stik z italijanskimi kolegi, kaj ti pravijo o krizi?

Kolegi vodijo proizvodni obrat na Tridentinskem, kjer razmere niso še tako hude kot drugje. Ker so seveda zelo zaskrbljeni, so reorganizirali potek dela in sprejeli vse potrebne preventivne ukrepe zoper širitev koronavirusa. Zaposleni v pisarnah delajo v glavnem od doma; v proizvodnji, ki teče dalje, so delavci zaščiteni z maskami; dostop v menzo je zavarovan itd. Ker so v dveh domovih za ostarele blizu kraja, kjer stoji tovarna, v zadnjih dneh odkrili okužene z virusom, je uprava še dodatno poostрила nadzor v tovarni. Na večji pojav okužb so torej pripravljeni. Zdaj seveda pričakujejo, kako bo z logistiko. Če bo ta zdržala, in torej ne bo večjih prekinitev dobav materialov, bo proizvodnja tekla dalje. Tridentinski kolegi sicer že iščejo dodatna skladišča za skladiščenje končnih proizvodov v primeru, da bi se pojavile težave s prevozom le-teh.

Pandemije so se v zgodovini dokaj redno pojavljale. Kljub temu ali prav zaradi tega se mnogi panično odzivajo na izbruh krize. Kaj menite?

Pandemije so bile res v zgodovini vedno prisotne, vendar mi smo se jih zaradi cepljenja nas in naših otrok odvadili. Drugače je naša družba take krizne zdravstvene situacije, sicer v manjšem obsegu kot zdaj, imela tako rekoč redno pred očmi. Dovolj je pomisliti na razne okužbe, razvoj katerih je cepljenje zaustavilo. In to ne glede na to, kar pravijo razni aktivisti "no vax" gibanj, ki so zdaj popolnoma poniknili. Virusi so torej vedno bili, vendar razlika je v tem, da je pretok ljudi v današnjem globaliziranem svetu veliko večji kot pred desetletji. Po-

sledično je tudi širitev virusa hitrejša.

Kaj pa panika?

Ker me ni bilo zraven, si lahko seveda le predstavljam, vendar po mojem je do panike v podobnih situacijah prihajalo tudi v preteklosti. Danes smo seveda tudi vsi o vsem informirani. K pojavu paničnega ravnanja je pri nekaterih gotovo prispevalo dejstvo, da se je politika na začetku popolnoma nepripravljena odzvala na dogajanje. Situacija je zbežala iz rok, prevladala je panika. Napaka je bila storjena na samem začetku, ker niso pričeli – strokovno – obravnavati in sprejemati primerenih odločitev, kot se je to pozneje dogajalo. Čeprav moramo pošteno povedati, da je lahko komentirati odločitve, potem ko so bile sprejete, težje jih je nedvomno sprejemati.

K širjenju panike so seveda doprinesla tudi socialna omrežja. Pozitivno pri vsem tem je, da so ljudje morda končno razumeli, da socialna omrežja večkrat ne predstavljajo verodostojnega vira informacij. Po mojem mnenju se bodo ljudje zdaj v večji meri kot prej obračali na resne časopise, strokovne revije in na ostale medije, ki na ustrezen način spremljajo krizno dogajanje.

Poskusimo za trenutek pogledati v prihodnost. Če je res, da je v vsakem slabem tudi nekaj dobrega, kateri bodo po vašem takrat, ko nas ne bo več ogrožal virus, pozitivni pogledi na vse to negativno dogajanje?

Verjetno bo tudi ta, kot sicer vse dosedanje krize, počistila večji del negativnih in tistih stvarnosti, ki so se v gospodarstvu stežka prebijale skozi čas. Te bodo izginile. Za tistega, ki ga bo doletelo, bo seveda zelo boleče. Verjetno bo zaradi krize tudi prišlo do socialnih sprememb, kar bo morda tudi nekoliko upočasnilo ali vsaj razbremenilo družbo vseh dosedanjih hitrih načinov dela, kar pomeni, da se bodo verjetno ljudje morali nekoliko umiriti. Bojim pa se, da bo ekonomska kriza tako huda, da se bodo gmotne razmere vsakega posameznika precej znižale. Gotovo bomo vsi skupaj bolj revni.

Matej Caharija

Slovenka iz Italije v mednarodnem okolju (2)

Erasmus v času koronavirusa

Ko smo v ponedeljek, 9. marca, slišali, da so v Madridu odredili zaprtje izobraževalnih ustanov zaradi koronavirusa, smo samo tisti študentje, ki smo tako ali drugače povezani z Italijo, zaslutili, da tudi v Španiji prihaja do strogih ukrepov. Ostali so razmišljali enako kot večina Italijanov konec februarja: da so tovrstni ukrepi pretirani, saj virus tako ali tako za večino ljudi ni nevaren, in torej nima smisla, da zaradi njega odpovedujemo potovanja ali zabave. Tako mišljenje je seveda pripomoglo k odredbi karantene, ki velja za celotno območje Španije. V soboto zvečer sem z nabito polnim kovčkom stopila na prazno granadsko ulico. Nisem se odpravljala na vlak ali na letališče, kot je to pred mano storilo veliko tujih študentov; marsikdo je ob izbruhu pandemije prekinil izmenjavo, nekatere so celo oblasti njihovih držav prisilile v to. Jaz pa sem svoje stanovanje zapustila zato, da mi karantene ne bi bilo treba preživeti v popolni osami. Prijatelj, ki se je tako kot jaz zaradi pandemije koronavirusa moral posloviti od nekaterih sstanovalcev, mi je odstopil eno od praznih sob.

Najprej sem nameravala poklicati taksi – a misel, da bom naslednjih nekaj tednov preživela zaprta v stanovanju, me je pripravila do tega, da sem se kljub prtljagi raje odločila za sprehod skozi središče mesta. Ulice sicer niso bile popolnoma prazne – tu pa tam je mimo pripeljal kak avtomobil, na drugi strani ceste sem opazila nekaj sprehajalcev psov – a ljudi je bilo premalo, da bi bila v nevarnosti, da se (ali jih) okužim. Odločitve, da se še zadnjič (ta mesec) v miru sprehodim po mestu, ki mi je po skoraj dveh mesecih že dokaj domače, nisem obžalovala; vendar me je med potjo prevzel občutek globoke otožnosti. Šla sem mimo bara, kjer smo pred komaj tednom dni večerjali tipične tapas – bil je zaprt. Malo naprej sem lahko videla pub, v katerem sem prvič srečala večino svojih prijateljev – tudi ta je sameval v temi. Sprehodila sem se tudi mimo svoje najljubše prodajalne kebaba; a simpatičnega prodajalca, ki mi je vsakič z nasmehom in vedno pripravljeno šalo pripravil slasten durum, seveda ni bilo od nikoder.

Blok, v katerem bom preživela naslednjih nekaj tednov, stoji na ulici, ki je znana kot samo središče t. i. movide: na njej se v številnih barih

in nočnih lokalih vsak večer zbirajo množice mladih. A zdaj mi gotovo ne bo treba skrbeti, da zaradi hrupa z ulice ne bi mogla spati.

V dobrih dvajsetih minutah, kolikor sem rabila, da sem prišla do novega stanovanja, sem bolj kot kadarkoli prej začutila, od česa se zaradi višje sile poslavljam. Pomislila sem na vse nove ljudi, ki sem jih spoznala in so mi v zadnjem mesecu prirasli k srcu. Marsikdo se je že vrnil v domovino in ga ne bom nikoli več srečala; za nekatere sploh ne vem, ali so še v Granadi in ali je z njimi vse v redu. Virus je prišel in ni počakal, da se poslovimo, ni ga zanimalo, ali smo pripravljeni na novo preizkušnjo.

Karantena sama po sebi sploh ne bo tako grozna izkušnja: v današnjem svetu, kjer nam res nič ne manjka, kjer se lahko s svojih udobnih domov brez težav povežemo s celim svetom in imamo celo vrsto kratkočasnih pripomočkov na dosegu roke, našega bivanja ni pretežno omejiti med nekaj sten. Ta izkušnja bi za človeštvo lahko bila pozitivna, morda celo potrebna: naučila nas bo solidarnosti, medsebojne pomoči. Naučila nas bo poskrbeti zase, se znati ustaviti, razmišljati, spoznati drug drugega. A ta izkušnja je zame in za tisoče drugih študentov, ki se trenutno – ali so se do pred kratkim – nahajajo v tujini, kljub vsemu boleča. Nič hudega ni, če se moramo za nekaj mesecev zadržati doma: toda to so ravno tisti meseci, v katerih naj bi mi spoznali ves svet, se podali v pustolovščine, ki si jih v navadnih pogojih ne bi upali privoščiti. Z odhodom na izmenjavo so se marsikomu izpolnile dolgoletne sanje – te sanje pa so se zdaj razblinile.

Težko je sprejeti karanteno; vem, da je bilo težko tudi vsem tistim, ki so v domačem zamejstvu, v krogu družine. A misel na to, da s tem rešujemo življenje sočloveku, pomaga. Pomaga pa tudi to, da v tej usodi nismo sami.

Ne nazadnje pa nas bo morda tudi izkušnja bivanja v karanteni z drugimi mednarodnimi študenti prav tako obogatila, kot bi nas klasična izmenjava, če ne celo bolj: vezi, ki jih bomo spletli v teh tednih skupnega preživljanja karantene, bodo zagotovo nekaj edinstvenega, nekaj, kar bo zaznamovalo letošnjo generacijo Erasmus.

Mojca Petaros

občutili. Sprašujem se tudi, kje bo država dobila finančna sredstva za socialne blažilce, kot sta dopolnilna blagajna in brezposelnost. Ta sredstva bodo ljudem na razpolago za kratko časovno dobo.

Italijanski proizvodi "made in Italy" so v svetu znani in cenjeni. Ali je mogoče, da kriza, kakršni smo prič, v kratkem času odpravi ali ošibi sicer razširjeno prepričanje o kakovosti italijanske proizvodnje?

Četudi se o Italiji v tem tragičnem trenutku ne govori s pozitivnim predznakom, prepoznavnost njenih produktov v svetu ostaja. Dejstvo pa je, da italijanska ekonomija ni vsa usmerjena v izvoz, kjer kupujejo artikla "made in Italy". Ker sloni precejšen del te ekonomije na notranji porabi, ima ves "made in Italy" v tem trenutku majhen pomen.

Kakorkoli že, tako v Italiji kot v Sloveniji naši proizvodni obrati tudi zdaj prejemaajo naročila iz tujine in želimo si, da bi se to nadaljevalo. Če bo logistika z dobavo materialov zaškrpala, bodo posledice vidne v proizvodnji. S tem da so stroge ukrepe zoper

Kratke

Ob vrodu v Križ so naši predniki postavili kamniti križ. Kar je razvidno, naj bi bilo to leto 1676. V zadnjem obdobju se je križ precej pokvaril in ga je načel zob časa. Predvsem pa ga je začela obdajati zelena površina.

Pred kratkim sem preko Zahodnokraškega rajonskega sveta to sporočil pristojnemu občinskemu uradu. In, bi lahko rekel skoraj neverjetno, je urad tržaške občine v zelo kratkem času poskrbel za izvedbo del. Pristojni delavci so počistili križ in mu dali primernejši in lepši videz. / Pavel Vidoni, Slovenska Skupnost, svetnik Zahodnokraškega rajonskega sveta

POGOVOR Marko Sosič

Mislím, da je to nekaj epohalnega

Epidemije so se v stoletjih redno pojavljale. Tudi v našem prostoru. Ljudje so bili primorani se z njimi soočati, in ko so šle mimo, so skupnosti ponovno zaživele. Pandemija, kakršni smo zdaj priča, je, s pripovedmi in omejitvami, ki nam jih postavlja, in s smrtonosnimi posledicami, ki jih s seboj prinaša, v določeni meri zamajala temelje naše civilizacije. Zato smo doslej mislili, da je pravzaprav nepremagljiva. Spoznali smo, da ni tako.

Čeprav sta se zaradi razpleta dogodkov pojavili potrnost in zaskrbljenost, je morda tudi prav, da skušamo polagoma dogajanje čim boljše doumeti in, kolikor je mogoče, osmisliti. V ta namen smo se pogovorili s pisateljem in režiserjem Markom Sosičem, ki je poznan tudi kot pronicljiv opazovalec družbe.

Čeprav covid-19 ni kuga, mnogi v teh dneh spominjajo, da je do teh v zgodovini redno prihajalo. Kakšni občutki te spremljajo v tem

času? Kako doživljaš to krizo?

Kuge so res vedno bile, vendar moramo reči, da smo tudi mi pravzaprav kot zahodni svet neka kuga. Glede na to, seveda, kako živimo, kaj delamo in kaj počenjamo z drugimi, različnimi in drugačnimi. Mislimo, da smo edini in zveličavni na tem svetu in da je naša kultura pravzaprav edina veljavna. Vprašanje je, kam kot civilizacija sploh hodimo.

Kar se tiče doživljanja krize, je vsak dan na začetku povsem različen. Skušam seveda dobiti koncentracijo, da delam naprej. Vse, kar se dogaja, me nedvomno vodi k razmišljanju, vendar skušam, da bi me ne globlje prizadelo in dejansko pustilo živeti naprej.

Ali ti v teh dneh uspeva biti dovolj zbran za besedno ustvarjanje?

Po nekaj dneh (pogovor je bil opravljen v petek, 13. marca; op. av.) danes pričujem biti malo bolj zbran za pisanje. Čeprav tisti, ki so doživeli drugo svetovno vojno, pravijo, da

ta kriza ni nič hudega, in obem prebivalci Sarajeva izpostavljajo, da so oni med zadnjo vojno več let živeli v mestu v izolaciji, mislim, da imamo tudi mi pravico do izražanja v tem času lastnih čustev in strahu. Ne moremo pač doživljati krize koronavirusa kot nekaj normalnega, saj gre za povsem nenormalno situacijo, ki nas seveda postavlja pred velik izziv. Ne nazadnje ugotavljamo, kako smo pravzaprav ranljivi in drobni na tem svetu, za katerega mislimo, da ga povsem obvladamo.

Ali je kriza morda tudi priložnost?

Seveda je kriza koronavirusa priložnost za marsikaj. Taka zadeva nedvomno sproži v družbi različne dinamike, reakcije, obnašanja, refleksije. Ne vem, ne morem preprosto reči, da sem v tem času popolnoma miren in da doživljam vse skupaj, kot da bi bilo le eno od navadnih obdobij mojega življenja. Mislim, da je to nekaj epohalnega. Upam, da je to avtentično. Ne zato, ker

ne bi verjel v smrti, ki se žal dogajajo ... V smislu, da upam, da ni kriza rezultat nekih ekonomskih obračunavanj ali česa podobnega. Ker če bi to bilo res, bi potem šlo za bakteriološko vojno z vsemi posledicami za našo civilizacijo. Resnično upam, da gre za virus, ki se je pač izmuznil iz rok ne vem koga in česar verjetno ne bomo še dolgo izvedeli. Ker če bi to bilo namenoma storjeno, bi pravzaprav bil to konec sveta.

Ali si se morda v teh dneh iz radovednosti odpravil v Trst, na sprehod po gmajni ali kam drugam?

Včeraj sem izbiral, ali naj grem na gmajno ali do obeliska (na Opčinah; op. av.) in do vrha Selivca, ki gleda na morje in ves Tržaški zaliv, in se odločil za tegale. Med potjo sem bil od svojega doma do tja in nazaj popolnoma sam, kar me je seveda spravilo v nelagodje. Ker nisem imel dobrega občutka, sem skušal dano situacijo doživljati, kot da bi šlo za zgodnji jutranji sprehod, ko ni še nihče zbujen, ura pa je bila šest popoldne. Ni šlo torej za zgodnje jutro. Ptice so pele, kar je pravzaprav fantastično, saj se zdi, da bodo tudi ptice mogoče v tem trenutku znova dobile svojo govorico, ki so jo pravzaprav morale zaradi hrupa in ostalega zvočnega onesnaževanja kot ljudje spremeniti. Vse skupaj je bilo nadrealno: z ene strani čutiš mrak, z druge pa neko priložnost. O tej veliki govorici, da se človek doma lahko ukvarja s svojimi ljudmi in zadevami, ki jih doslej ni delal, itd., kar je popolnoma normalno. Potem greš spat in se zbudiš bolj zgođaj kot po navadi, ker čeprav nisi točno pri zavesti, se zave-

daš, da je nekaj narobe... Tako se dogaja meni v tem času, ampak mislim, da se tudi mnogim izmed nas.

Ali si morda razmišljal o tem, da navadno tišina nastopi po hrupu, naj si bo to v vojnem času ali ob potresih in drugih naravnih katastrofah. Tokrat se je pa brez hrupa prikradla med nas pravzaprav grobna tišina ...

Ta tišina mi odpira razne podobe iz zgodovine filma in literature, vendar to ni fikcija, je realnost, ki je močnejša od katerekoli fikcije. Pravzaprav je tišina brez hrupov in zvokov, katerih smo se tako ali drugače navadili, dobrodejna. Odpira nam neke nove dimenzije, od katerih se bomo mogoče kaj naučili. Tišina je fascinantna. Ko nastopi, lahko pogledaš vase in takrat se lahko tudi globoko zgroziš.

Če bi ti kdo v tem času naročil izdelavo kratkometražnega filma ali pisanje novele, za kateri žanr bi se odločil?

Za psihološko shriljivo.

Kako doživljaš velike padce borznih indeksov, do katerih prihaja te dni?

Nisem na tem področju no-

ben izvedenec, vendar preprosto me straši. Naš kapitalistični sistem žal na tem sloni in tako deluje. Mogoče je zdaj čas, da Evropa in svet premisli, kaj vse to pomeni. Dejstvo, da se je cena razkužila znamke Amuchina v teh dneh dvignila za 580 %, pomeni, da, dokler bo vse to trajalo, lahko še marsikaj pričakujemo.

Ljudje moramo v tem času biti doma. Ali čutiš pomanjkanje medčloveških stikov?

Dejstvo, da se v tem času ne moremo družiti, doživljam kot spoznanje, da predstavljajo človeški odnosi, ki jih imamo in gojimo, veliko bogastvo. Zdaj se nemara zavedamo, kakšno vrednost ima vse to, kar izgubljam, ko moramo biti prisilno oddaljeni.

Po 12 letih, potem ko smo se je že popolnoma odvadili, je tu spet državna meja ...

Mah, ne vem, kaj bo pomenilo tisto postavljanje mreže na Trgu Evrope v Gorici ... Z mejo sem vedno imel poseben odnos. Ko je bila še zaprta, mi je predstavljala neko spodbudo k spoznavanju tega, kar je bilo onkraj mejne črte. Šlo je za kreativno odkrivanje novih prostorov. Odsotnost meje nedvomno predstavlja velik civilizacijski dosežek, za katerega pa ne vem, če smo zreli in nanj pripravljeni. Svoboda terja namreč odgovornost in zavest o bogastvu odsotnosti meje, ki predstavlja izziv za rast človeštva v gojenju in utrjevanju solidarnosti, bližine in nekih vrednot, ki niso pravzaprav najbolj negovane.

Pravijo, da je v vsakem slabem nekaj dobrega. Ali misliš, da bo tudi tokrat tako?

Dobro bo, če se bo ta kriza nehala in da, potem ko bo vsega konec, ne bomo nadaljevali po istih poteh. Naj se ob tej priložnosti zahvalim vsem, ki se na katerokoli način trudijo, da čim prej pridemo iz te situacije.

Matej Caharija

Predavanje dr. Andreja Kovačiča o negativnem vplivu medijev na otroke

Prek nadzora do odzivnega in ustvarjalnega življenja

Otroci naj ne bodo prepuščeni sami sebi; starši morajo spremljati njihovo - časovno omejeno - uporabo računalnikov in prenosnih telefonov, ki nikakor naj ne bo pogojevana z doseganjem šolskih uspehov; majhni otroci naj ne posedujejo, ampak naj raje uporabljajo elektronske naprave na izposajo; vsi naj prosti čas preživljajo v naravi.

To so glavni nasveti, ki jih je predavatelj na ljubljanski fakulteti za medije dr. Andrej Kovačič, v četrtek, 5. marca, posredoval poslušalcem na srečanju z naslovom *Vpliv medijev na otroke*. Predavanju v sežanskem Kosovelovem domu, na katerem je tekla beseda o izzivih, težavah in nevarnostih, s katerimi se soočajo najstniki v visoko digitalizirani družbi, je prisluhnilo veliko staršev in otrok. Ker je vsak izmed teh za vstopnico odštel 12 evrov, je srečanje potrdilo, da predstavlja obravnavana tematika zelo občuten problem. Zaradi predavateljeve odpovedi honorarju je organizator (Mavrica - center za družino Sežana) celoten izkupiček srečanja dodelil družini deklice, ki je v sežanski občini dolgotrajno bolna.

Predavatelj, ki je hkrati avtor raziskave *Vpliv medijev na otroke*, je prisotnim spregovoril o tehnikah vplivanja sodobnih medijev na otroke in odrasle. Časi, ko so pripadniki nekdanih generacij v otroštvu po družinskem televizorju do pol ure dnevno gledali črno-bele risanke, so že zdavnaj mimo. Podatki spremljanja medijev so danes malodane tragični: v Združenih državah Amerike,

za katerimi kot družba capljamo, v povprečju mladi med 8. in 18. letom starosti preživijo 7,5 ur dnevno pred mediji.

Sodobne risanke, španske nadaljevanke, računalniki, video in računalniške igrice ter glasbeni videi vplivajo na gledalce. Mediji (k sreči ne vsi) v kapitalistično-potrošniškem svetu želijo, da

otroci preživijo več časa pred večjimi in manjšimi zasloni in da z lahkoto dostopajo do vsebin, ki niso njim primerne. S predvajanjem prizorov, ki vsebujejo nasilje, neprijetno izražanje, eksplicitno spolnost, rasistične in seksualne poglobitve, so otroci izpostavljeni tehnikam, ki delujejo na nezavedni ravni. Ob izpostavljenosti medijem sežejo do gledalcev tudi subliminalne sugestije in učink, ki jih te imajo na emocije ljudi. Gre za občutke ugodja vsled navidezne potešitve instinktov in varnosti. Oglaševalci s ponujanjem sproščenih prizorov zaobide-

jo kritični faktor gledalcev in odločilno vplivajo na spremembo navad (brez vednosti) potrošnikov. Da gre za kompleksne in izredno izdelane procese, dokazuje dejstvo, da na ljubljanski fakulteti za oglaševanje traja analiza 30 sekund trajajočega oglasa cele 4 predavateljske ure.

Tudi zaradi tega, ker otroci v ZDA v starostni dobi od 0 do 3 let preživijo pred raznimi zasloni 2 uri dnevno in med 4. in 6. letom 3 ure, imajo odraščajoči onkraj velike luže svoj prvi spolni odnos že pri 10,5 letih. Tolikšno izpostavljanje zaslonom vodi v zasvojenost in prevečkrat v pasivno srkanje nasilnih vsebin. Problem je večkrat v tem, da so z mediji zasvojeni že njihovi starši. Ker so depresivni ljudje večji potrošniki od tistih, ki to niso, naj bi onim, ki imajo v svojih rokah vzvode potrošniškega sistema, v kakršnem živimo, ne bilo mar za zdravje in boljše počutje ljudi.

Kaj torej storiti? Kako spremeniti navade ljudi? S poznavanjem na osnovi omenjenih tehnik dejanskega vpliva medijev gleda človek bolj kritično nanje, je dejal predavatelj. Odrasli morajo zaradi omenjene manipulacije, do katere redno prihaja v medijih, po njegovem mnenju "prisluhniti" samim sebi: obvladovati svoje emocije in telo. In nato te modrosti prek rednega nadzora posredovati še svojim otrokom. "Ljudje moramo biti odzivni in soustvarjati svoja življenja. Vsak človek je enkrat in mora zasledovati kakovostno življenje", je sklenil svoje predavanje Kovačič.

Mch

Dejan Verša, družinski zdravnik na tržaškem Krasu

"Naše vsakdanje delo se je precej spremenilo"

"Za zdaj ne prihaja veliko pacientov", nam je 13. marca zjutraj povedal družinski zdravnik Dejan Verša s Proseka, ki smo ga poklicali z namenom, da nam obrazloži in poteši poklicno radovednost o tem, v kolikšni meri in s katerimi vprašanji se v teh dneh nanj in na njegove kolege obračajo ljudje. Ti v manjšem številu kot po navadi obiskujejo njegovo ambulanto, v tem času pa prejema večje število telefonskih klicev. "V glavnem ljudi zanimajo splošne informacije o covidu-19 in kako naj se ravnajo za preprečevanje okužb. Kdor ima določene simptome, kot sta lahko kašelj in vročina v primeru gripe, sprašuje, kaj naj stori. To so klasična vprašanja v tem času". In kaj svetuje stroka ljudem z navedenimi simptomi? "To, kar pravi protokol. Če so pacienti obiskali kraje, kjer se je razširil koronavirus oziroma so bili v stiku z ljudmi, ki so ta območja obiskali, morajo poklicati telefonsko številko 112, kjer jih bodo nato napotili na testiranje za koronavirus". S

praktičnega vidika se je vsakodnevno delo družinskega zdravnika precej spremenilo: "Pred izbruhom krize je v ambulanto, denimo, prihajalo sedem pacientov, po telefonu pa sem se

pogovarjal s tremi, zdaj velja nasprotno: obiščejo me trije, po telefonski žici pa se pogovorim s sedmimi pacienti", je obrazložil Verša. Ali se ljudje v pre-

cejšnji meri obračajo na osebnega zdravnika z namenom, da jih ta v danih razmerah pomiri? "Tega je še kar", odgovarja Verša in dodaja, da opaža med ljudmi, ki se obračajo nanj, "precej panike". Ta, na osnovi doslej zbranih izkušenj, ni razvidna pri starejših osebah, ampak v glavnem pri mlajših, kar pravzaprav daje misliti. "Mladi, tudi tisti z manjšimi simptomi, kot sta lahko prehlad ali kašelj, so še kar prestrašeni. Takoj pomislijo na okužbo z virusom. Pri ljudeh ne prevladujejo zdaj objektivni pogledi in ocene, ampak panika", pravi Verša in pojasnjuje, da je s kolegi v rednem stiku, kar se tiče izmenjave poklicnih informacij in iskanja ter morebitne določitve novih skupnih rešitev. Na tržaškem Krasu sestavlja tovrstno delovno skupino 12 zdravnikov, v okviru katere si izmenjujejo koristne nasvete in t. i. dobre prakse. Verša in kolegi pozivajo seveda vse, naj dosledno spoštujejo prepovedi in navodila za učinkovito preprečevanje širjenja virusa.

Mch

Razmišljanje ob virusni krizi

Kaj bomo naredili s tem križem?

Kakor je lepo napisala moja sošolka s fakultete, Ana Jelovčan, smo bili sprva zaradi novega virusa mnogi precej zmedeni in smo prišli do tega, da se nam je zdelo vse precej smešno, pa smo kar malo zviška gledali na vse skupaj (kupovanje konzerv in podobno), kakor tudi, da je to itak na drugem koncu sveta, ali pa tudi, kar smo delali zlasti tu ob meji, da smo si dejali, da je ves dvignjeni prah tudi precej tipično italijanski, pa da pri nas ne bo niti približno takšnega scenarija. A je prišel. Medijska mašinerija je seveda dodala svoje, saj nas vseskozi obstreljuje z morjem takšnih in drugačnih informacij, tako da človek počasi postane že precej ravnodušen nanje, po drugi strani pa ponuja ogromno cenene zabave in užitka, tretja stvar, ki jo moramo ponovno omeniti, pa je strah. Ni pa dovolj vlivanja tolažbe, upanja, vere in ljubezni, ne tistega cenene čustvovanja, da bi ljudem vsaj ublažila trpljenje, če že ne tudi ozdravila nekatere rane. Oni dan sva s sobratom p. Bogdanom Knavsom pred vsakotjedenskim (dvoranskim "peš") hokejem dejala, da upava, da se bomo ljudje vsaj malo spreobrnili in izboljšali ter morda pomislili na tisto, kar je v življenju resnično pomembno, podobno pa sva po hokeju dejala tudi s prijateljem in (vrhunskim) so-hokejistom Primožem, da bomo morda le videli, da ni temeljna v življenju ekonomija, ki je seveda pomembna, a prava ekonomija vselej izhaja iz nekih drugih precej pomembnejših temeljev, ki so duhovni in moralni. Na to je opozoril tudi sobrat

Bogdan Vidmar in lahko to preberete, če še niste. Veliko smo pametovali, kaj in kako pravilno ukrepati na zakramentalnem področju, posebej glede obhajanja svetih maš z ljudstvom, kakor se tehnično reče, ker je občestvo pri sveti maši vselej, saj ne gre za sociološko, temveč duhovno resničnost – gre za občestvo svetih, ko je navzoča vsa Cerkev, na vseh treh ravneh, vojskujoča se na zemlji v svojih zemeljskih bojih, trpeča in očiščujoča se v vicah in zmagoslavju v nebesih. In seveda ni vseeno, da nismo ali ne moremo biti navzoči pri sami daritvi svete maše, kakor nam je lepo dal razumeti v svoji zaskrbljenosti tudi sveti oče Frančišek, smo pa žal prišli še do tega, zdaj tudi v Sloveniji. Sklep škofov, ki je bil tokrat precej bolj jasen kot v preteklosti, moramo spoštovati, četudi ga morda v polnosti ne povsem odobravamo, pomisleke na tako drastične ukrepe pa je izrazil tudi, kakor smo dejali, sam sveti oče. Tudi zato, ker so škofje v drugi deželi ravnali drugače. Če pustimo pragmatično Nemčijo, ki marsikaj, če že ne vse, presoja skozi številke, pa bomo videli, kako se bo izšlo, pa imamo tu poljske škofje, ki so ravnali v skladu s prvotnimi navodili naših škofov v Sloveniji, ki pa so žal vztrajali pri življenju le nekaj ur. V preteklosti so že imeli podobne položaje in so postavili oltarje tudi zunaj ter obhajali mašo, v skrajnem primeru bi lahko postavili oltarje na cerkvenem pragu in bi ljudje bili zunaj, pa četudi ne bi mogli iti k dejanskemu svetemu obhajilu. Dokler se je dalo, smo pri

svetih mašah gostili tudi brate z druge strani meje, ali celo darovali sveto mašo posebej zanje, a seveda to ni mogoče. Vidim veliko problematiko razumevanja zakramentov, še zlasti svete evharistije, kjer se pogosto prestopi na neko posvetno pojmovanje, da ne rečemo sociološko, v smislu nekega družjenja, skupnosti, praznovanja itd. Ne gre za to, da teh vidikov sicer ne bi bilo, ampak za to, da gre za drugačne vrste združevanje, skupnost in podobno, in sicer nadnaravno, duhovno. Da je maša daritev in žrtev, je pozabljeno, kakor tudi, da je središče življenja Cerkve evharistija, ne sveti krst, ki je v službi le-te. Predvsem je pomembno obhajati daritev, četudi se ljudje pri njej ne bi dejansko obhajali, izredno pomembno pa bi bilo biti zdaj še bolj na voljo za sveto spoved in še bolj obiskovati bolnike ter pomagati pomoči potrebnim. To se je vselej počelo. Poljski škofje so dejali takole: "Cerkev že dva tisoč let služi bolnim in pomoči potrebnim tudi v času epidemij, ne da bi opustila oznanjevanje evangelija in obhajanje svetih zakramentov. / .../ Tako kot bolnišnice zdravijo telo, tako Cerkev služi med drugim zdravljenju boleznih duha. /.../ Zato je nepredstavljivo, da ne bi molili v naših cerkvah. /.../ V zvezi s tem spodbujamo vse verne, da bi poleg bogoslužja obiskovali cerkve z namenom goreče osebne molitve. Dušnim pastirjem naročamo: 1. da cerkev ostane odprta cel dan; 2. da bi duhovniki poskrbeli za dodatne ure spovedovanja in adoracije Najsvetejšega zakramenta; 3. da bi – ob spoštovanju higienskih

ukrepov – duhovniki in izredni delivci obiskovali bolne in starejše župljane z namenom podeljevanja svetega obhajila". V Sloveniji je bila ta možnost, v Italiji se je zgodila uzurpacija oblasti na področju, na katerem ni kompetentna. Katoličani izkoristimo ta čas kot čas milosti, da več molimo, zlasti rožni venec in posebne molitve (dobite jih tudi na strani naših župnij: podhru. blogspot. com), beremo in premišljujemo predvsem bogoslužna berila (dobimo jih na hozana. si), premišljujemo Gospodovo trpljenje in molimo križev pot, beremo duhovno branje in življenjepise svetnikov, če se lahko, se duhovno obhajamo (tudi to je na navedeni župnijski spletni strani). Duhovniki zasebno darujemo sveto mašo, ki je zahvalna, prosilna, pravna in čistilna daritev, verniki pa to naredite ob večerih, morda ob urah, ko bi sicer bila ali je sveta maša – spomnite se in izrazite svoje zahvale za ljudi in stvari, prosite za duhovne darove, obudite popolno kesanje ter prejmite duhovno obhajilo, z vsem tem pa dajemo hvalo in čast Bogu. To počnemo tudi z vrlim in krepostnim življenjem, kjer naj bo veliko časa namenjenega najdražjim, ne pozabimo pa niti na gibanje na prostem, seveda spoštujoč preventivne ukrepe. To naj ne bo čas uživanja, vdajanja razuzdanosti in pregreham, temveč prav obratno. Na področju hrane in pijače imamo priložnost navajanja na bistveno in na zmernost ter treznost. Potrebujemo resnično spreobrnjenje srca!

Andrej Vončina

Čestitke novi slovenski vladi

Predsednica Dobrila in predsednik Bandelj čestitala novi vladi Republike Slovenije

Predsednica Slovenske kulturno-gospodarske zveze, Ksenija Dobrila, in predsednik Sveta slovenskih organizacij, Walter Bandelj sta danes izrazila svoja voščila za uspešno delo novi Vladi Republike Slovenije. "Pripadniki slovenske narodne skupnosti v Italiji se od vedno prištevamo k slovenskemu narodnemu telesu, zato si srčno želimo, da bi Republika Slovenija in njene institucije skupaj z ostalimi članicami Evropske unije bile kos vsem izzivom sodobnega časa. Želiva vam uspešno delo v korist vseh Slovencev", sta vsakemu od novih ministrov Republike Slovenije napisala predsednika krovnih organizacij v skupnih dopisih. Specifične izzive Slovencev v Italiji sta izrazila novemu predsedniku vlade, Janezu Janši, ter Heleni Jaklitsch, novi ministrici brez resorja, pristojni za področje odnosov med Republiko Slovenijo in avtohtono slovensko narodno skupnostjo v sosednjih državah ter med Republiko Slovenijo in Slovenci po svetu. Z obema sta izrazila željo po čimprejšnjem srečanju, potem ko se bo krizno stanje umirilo. Specifična vprašanja sta izpostavila tudi ministru za zunanje zadeve Anžetu Logarju, ministrici za kmetijsvo Aleksandri Pivec, ministru za kulturo Vasku Simoniti ter ministrici za izobraževanje, znanost in šport Simoni Kustec Lipicer.

Čestitke deželnega podtajnika SSk odv. Marka Jarca novoizvoljeni vladi RS

Spoštovani, ob imenovanju nove vlade Republike Slovenije vam v imenu Slovenske Skupnosti, zbirne stranke Slovence v Italiji, izrekam iskrene čestitke in obenem želim veliko uspeha pri Vašem delu. Čestitke Vam posredujem tudi v imenu našega deželnega tajnika Igorja Gabrovca in deželnega predsednika Petra Močnika, ki prestajata okužbo z virusom Covid-19 in sta na srečo že v fazi okrevanja. Zavedamo se težkega položaja, v katerem bo novonastala vlada morala delovati zaradi širjenja koronavirusa in vseh posledičnih stranskih učinkov, ki bodo žal, po pričakovanjih, prizadeli vse gospodarske sektorje. Zaradi tega Vam ob čestitkah izražamo našo največjo bližino, solidarnost in podporo. Naša stranka, edina slovenska samostojna stranka v Italiji, si od samega nastanka prizadeva za uveljavitev pravic Slovencev v Italiji, za demokratične vrednote in polno zaščito človekovih pravic, na katerih je nastala in sloni združena Evropa. Obenem ponosno spremljamo že tridesetletni razvoj samostojne in demokratične Slovenije, ki je slovenskemu življu v zamejstvu veliko doprinesla. Zavedamo se odgovornosti, ki Vas čakajo in nadejamo si, da boste lahko ob zaključku splošne zdravstvene krize posvetili pozornost političnim temam, s katerimi se trenutno sooča narodna skupnost v Italiji, in glede katerih računamo na odločno podporo in sodelovanje Republike Slovenije, in sicer:

- ureditev slovenskega predstavništva v italijanskem parlamentu;
- vrnitev Narodnega doma v Trstu v last slovenski narodni skupnosti;
- dosledno izvajanje določil zaščitnega zakona 38/2001;
- predstavništvo Slovencev v zamejstvu in po svetu v Državnem zboru Republike Slovenije;
- vključevanje struktur civilne družbe Slovencev v zamejstvu v razvojne programe Republike Slovenije.

Ob tem Vas vljudno naprošamo, da po umiritvi sedanjih izrednih razmer v Vašo delovno agendo uvrstite sestanek s predstavništvom naše stranke. S spoštovanjem.

Drobno razmišljanje

Kako zelo smo ranljivi!

Kako zelo nespametni smo ljudje, zaverovani vase in v svoje sposobnosti obvladati vse, posebno v sodobnem času, ko smo z znanostjo in tehnološkim napredkom dosegli nekoč povsem neslutene cilje! Kako smo nemočni, majhni in neobogljani, smo po sili razmer spoznali v teh tednih, ko nas straši in utesnjuje koronavirus, ki je na svetu in seveda pri nas v Italiji okužil že na desettisoče ljudi in žal zahteval že premnogo smrti. Drobno "živo bitje", nevidno prostim očem, okrogle oblike, iz katere površine štrlijo nekakšni mešički ali "lovkice", ki komaj čakajo, da se bodo prisesele na človeški organizem in povzročile v njem bolezen, nas je popolnoma spravilo s tirnic. Zaradi tega neznanega "bitija", ki seje velik preplah po vsem svetu, se nam je povsem spremenilo življenje. Naš vsakdanjik ni več tak, kot je bil še pred kakšnim tednom. Takrat smo zmotno mislili, da ni novi, nepoznani virus šari tam daleč po Kitajski, mi pa smo tu na "varnem" v Evropi. Naša otroška naivnost včasih res ne pozna meja! Pri tem lahko miselnem ugotavljanju smo pozabili, da je globaliza-

cija dosegla ves svet. Prinesla je gotovo marsikaj dobrega, a tudi marsikaj neprijetnega. Zdaj, ko v nekaj urah lahko preletimo pol sveta, se je tudi oddaljena Kitajska približala. Kako zelo nam je blizu, se je pokazalo prav ob širjenju tega nevarnega virusa, ki se je iz te vzdolne države bliskovito razširil k nam. K nam je "pripotoval" kar z letali; prinesli so ga pač tisti, ki so se mudili v okuženih krajih zaradi poslovnih opravkov, službenih obveznosti ali ker so bili na potovanjih kot turisti. Vse je danes na svetu kot na dlani in virusi ne poznajo meja. Z mejo pa smo se minuli teden spet soočili mi, ki živimo ob njej na Goriškem, Tržaškem in Videmskem. Skoraj popolnoma pozabili smo nanjo, saj nam je bilo ob njenem padcu izredno lepo. Vsa ta leta smo brezskrbno peš ali z avtomobilom prečkali nekdanjo mejo brez vsakršnih fizičnih pregrad in prosto hodili v bližnje kraje v Slovenijo. Posebno mi, ki živimo na severnem delu Gorice in radi zahajamo na sprehod po Solkanskem polju, smo pri tem večkrat zašli tudi v Solkan. Nihče nam ni tega preprečeval, saj mejna črta ni bila zastražena kot nekdanj pod Jugoslavijo,

ko so mrki vojaki hodili s psi ob meji in pazili, da je ne bi kdo slučajno prekoračil. Ko pa se je v teh dneh koronavirus začel širiti tudi po Sloveniji in so z različnimi zapori zaprli vse male obmejne prehode in se je na skupnem trgu s spodbudnim imenom Trg Evrope, pred nekdanjo goriško severno železniško postajo, spet pojavila mrežasta pregrada, se nam zdi, da smo naenkrat spet potonili v tiste temne pretekle čase, ko ni nihče smel iti čez mejo. Zdaj, ko smo se s polnimi pljuči naučili svobode in z njo napojili dušo, nam jo je nevidna "stvarca" spet odvzela. Vse se je spet obrnilo na glavo. Zdaj se spet ne moremo več prosto gibati ne mi ne Solkanci po tistih mirnih, vijugastih stezicah in kolovozih, ki vodijo mimo lepo urejenih vinogradov, oljčnih nasadov ali polj, na katerih so tu pa tam še zadnje preostale ra-

stline letošnje letine solkanskega "rusega reguta" ali bolj fino rečeno "goriške rože". To se zdi vse nepojmljivo, tudi zato ker je pač človek ustvarjen tako – že svetopisemska zgodba iz Stare zaveze o izgubljenem raj nam to potrjuje –, da hrepeni zmeraj po "pre-povedanem sadežu". Zato bi si zdaj, ko je iz zelo tehtnih, zdravstvenih razlogov popolnoma pravilno, da tega ne smemo storiti, še bolj želeli iti onstran pregrad, v Solkan, Novo Gorico, Šempeter, mor-

Tako nam je prosto premikanje odvzel ta neznatni virus, ki seveda ne pozna meja in ki nas je močno prizemljal in krepko stresel z nas tisti občutek, da smo "vsemogočni", ker smo v zadnjih desetletjih skokovito napredovali na vseh področjih. Pozabili pa smo, da so naši tuzemski temelji zelo krhki. Zdaj pa smo se prebudili iz te lažne omame in moramo priznati premoč narave, ki se je tokrat pokazala v malem virusu, ki spravlja na kolena zdravstve-

Da bi preprečili nadaljnje širjenje virusa, se je italijanska država odločila zapreti šole, ustanove, kulturne domove, trgovine... Vse tisto pač, ki ni neobhodno potrebno za preživetje. Mi, ki smo brezglavo dirjali sem in tja po pomembnih opravkih ali pa samo zato, ker je bilo pač treba nekam iti, ker nam je tako narokoval tempo naše družbe, smo zdaj primorani ostati doma, med štirimi stenami ali na domačem vrtu, kdor ima to srečo, da ga ima. Zaradi zajeziitve širjenja okužbe s koronavirusom smo bili primorani upočasniti korak in doma spet zaživeti tisto družinsko življenje, na katerega smo že pozabili zaradi našega norega upravičenega ali neupravičenega hitenja. Morda bomo v tem "hišnem priporu" v naše dobro na novo odkrili vrednote, ki bi morale povezovati družinske člane. Sočasno pa smo tudi spet spoznali, kako krasna je svoboda neomejenega premikanja iz enega kraja v drugega, za katero smo zmotno mislili, da je neka danost, ki nam je nihče ne more odvzeti. Pa nam jo je v letu 2020 odvzel neznan virus in nas predrnil iz naše lahkomišelnosti in nam pripravil tak scenarij, kakršnega si sploh nismo predstavljali in kakršnega nismo doživeli niti v najbolj morečih sanjah.

Iva Koršič

Foto dd

da samo zato, da bi potešili radovednost ob tem, kaj je valjivega na policah kakšnega supermarketa ali kakšne rastline in rože imajo zdaj na razpolago v veletrgovini ali v kakšnem manjšem, ličnem solkanskem rastlinjaku.

ni in gospodarski sistem. Morda pa je moralo priti do tega. Moralo se je zgoditi nekaj takega, kar nam je zaustavilo ta nori tek našega vsakdanjika, ki je postajal vsak dan bolj vrtoglav, skoraj zadušljiv.

Ukrepi za zaustavljanje koronavirusa posegli v vsakdanje življenje

Nova vlada pod vodstvom Janeza Janše odločna pri premagovanju krize in težav!

Nova vlada koalicije štirih desnosredinskih strank, pod vodstvom prvaka SDS Janeza Janše, ki jo je v petek, 13. marca, zvečer izvolil oziroma potrdil Državni zbor (prejela je 52 glasov podpore), se je najprej soočila s koronavirusom, torej z okužbami, ki se v Sloveniji naglo širijo in so dobile značaj epidemije. Razmere so tako pereče in slabe, da v marsičem spominjajo na vojno, povzročajo pa velik strah, zaskrbljenost in obup ljudi, hkrati pa odzive in mnenja politike in civilne družbe. Dr. Zdenka Čebašek Travnik, predsednica Zdravniške zbornice Slovenije, zatrjuje, da je treba zapreti oziroma odpraviti vse dejavnosti, ki niso nujne in neobhodne za življenje. Novi minister za zdravje dr. Tomaž Gantar pa poudarja, "da je potrebno močno biti plat zvona in sprejemati najhujše ukrepe, ki posegajo v naša življenja. V Sloveniji bo postal neobvladljiv položaj, če bo število obolelih tako raslo. Problem koronavirusa je bil tudi v Sloveniji v začetku pojavljanja podcenjen, češ da gre le za bolezen, podobno oziroma malo hujšo, kot je gripa. Toda zdajšnja nova bolezen je bistveno bolj nalezljiva in kužna,

kot pa so nekateri zatrjevali. Upamo le lahko, da bodo strogi ukrepi še pravočasni. Zdaj ni več problem vnašanje virusa iz tujine, ampak ta, da se širi med slovenskim prebivalstvom. Če bo bolnikov naenkrat preveč, zdravstveni sistem tega ne bo prenesel". Tudi premier Janez Janša je med predstavitev ministrov nove vlade obširno govoril o koronavirusu, o ukrepih za zajezitev epidemije in sporočil, da je vlada za boj zoper virus ustanovila krizni štab, široko zasnovan, v katerem so tudi vsi ministri. V politiki in javnosti je ugodno odmevalo, da sta znana osamosvojitelja Janez Janša in Jelko Kacin premostila spore iz preteklosti in obnovila sodelovanje. Jelko Kacin je bil zato imenovan za glavnega predstavnika in govorca vladnega kriznega štaba. Janez Janša pa je kritičen do Marjana Šarca, predsednika nekdanje vlade, češ da zoper širjenje koronavirusa v Sloveniji ni ukrepal previsoko. Pomenljivo naj bi bilo, da so premier in ministri nove vlade na umestitveni seji nosili zaščitne obrazne maske. Glede družbenogospodarskega programa nove vlade uveljavljajo koalicijsko pogodbo, ki so jo

sprejele štiri stranke nove koalicije, cilje in programe, ki so jih v svojih predstavitev parlamentarnim odborom razložili ministri nove vlade, in tudi, kar je navedel Janez Janša v mnogih nacionalnih demokratov Tanja Fajon, "ki ne izključuje vstopa v slovenske politiko". Glede predsednika vlade Janeza Janše je znano, da v komunikaciji z drugimi uporablja poseben stil, ki je zdaj tretjič postal premier, soo-

blikovali tudi mnogi novinarji v desetletjih nebrzdane gonje in ustvarjanja sovraštva zoper njega. Zdaj navajajo možnost, da bi Janšev vzpon na oblast poskusila preprečiti evropska poslanka Socialnih demokratov Tanja Fajon, "ki ne izključuje vstopa v slovenske politiko". Glede predsednika vlade Janeza Janše je znano, da v komunikaciji z drugimi uporablja poseben stil, ki je zdaj tretjič postal premier, soo-

ki drugim ni všeč, vendar ta značilnost njegovega značaja ne predstavlja nevarnosti za državo, in celo za njen položaj v Evropski uniji, kot je v intervjuju menila evropska poslanka Tanja Fajon. Bolj stvaren in verodostojen je, tako mnogi menijo, Alojz Kovšca, predsednik Državnega sveta. So-deč po sposobnosti in izkušnjah nove koalicije in vlade, "je pričnan, da bodo izvedli predsedo-

vanje Evropski uniji in brez večjih pretresov dočakali prihodnje redne parlamentarne volitve". Še vedno pa odmeva grožnja Ludvika Tomšiča, ki je nedavno na shodu v Ljubljani proti "koaliciji sovraštva" vpil "Ubij Janšo"! Tednik Reporter je objavil veliko fotografijo Tomšiča v družbi s psom in njegovimi besedami, da tega, kar je dejal na shodu v Ljubljani, ne obžaluje. Še več, pravi, da bi morali Janeza Janšo udariti s krampom po glavi. Janez Janša je kriv, "saj v Sloveniji že trideset let dela sranje". Pohvalil se je tudi z navedbo, da je njegov oče bratranec komunističnega voditelja, pokojnega Toneta Tomšiča. Nova vlada je na ustanovni seji opravila več kadrovskih zamenjav in sprememb. Na odgovorni funkciji je imenovala nekdanjega notranjega ministra dr. Vinka Gorenaka in nekdanjega mariborskega župana Franca Kanglerja. Ta je postal državni sekretar v ministrstvu za notranje zadeve. Razrešila pa je direktorico slovenske policije Tatjano Bobnar in načelnico Generalštaba slovenske vojske Alenko Ermenc. Vlada je razrešila tudi Dejana Matijeviča, direktorja Obveščevalno-varnostne službe (OVS) ministrstva za obrambo. Generalni sekretar nove vlade je postal dr. Božo Predalič. Novi slovenski vladi sta prva čestitala avstrijski kancler Sebastian Kurz in Veleposlaništvo Združenih držav Amerike v Sloveniji.

Martjan Drobež

Zaprte meje so se na poseben način dotaknile zamejskih študentov, ki študirajo v Sloveniji

Trenutki nejasnosti in strahu

Univerza na Primorskem je v nedeljo, 8. marca, zvečer sporočila študentom, da bo za najmanj 14 dni odpovedala pedagoški proces na vseh članicah. Študentje Univerze v Ljubljani do ponedeljka zjutraj nismo dobili nikakršnega sporočila, nato so se posamezne fakultete, po nasvetu ljubljanskega rektorja, same odločile, da za teden ali dva ukinejo neposredni pedagoški proces. Sledila je prepoved predavanj v večjih dvoranah za vse fakultete, odpoved nekaterih vaj in selitev v on-line svet. Nekatere obveznosti so kljub temu potekale na tradicionalen način v prostorih fakultet, zato smo študenti ostali v Ljubljani. Na Pedagoški fakulteti na primer je pouk potekal normalno, saj so se profesorji sklicevali na dejstvo, da je študentov v vsakem letniku manj kot 100, je povedala študentka razrednega pouka M. M. Po ponedeljkovi večerni tiskovni konferenci, na kateri je italijanski ministrski predsednik Giuseppe Conte razglasil karanteno za celotno državo, smo se študentje spraševali, kako naj se obnašamo. Na vseh članicah Univerze v Ljubljani je že predčasno veljala prepoved udeleževanja predavanj in vaj za študente, ki so bili v zadnjih 14 dnevih v italijanskih rdečih conah, referati pa so italijanskim študentom povedali, naj sami presodijo, ali je primerno, da hodijo na fakulteto. Vsi smo se za konec tedna vrnili v domače kraje oziroma v državo, v kateri je prekomerna razširjenost virusa zahtevala karanteno za

vse. Ker Univerza in referati posameznih fakultet niso imeli jasnih odgovorov na naše dvome, smo se študenti normalno odpravili na obveznosti tudi v torek. Pri slovenskih sošolcih nismo opazili nikakršne spremembe v načinu življenja; mladi so nadaljevali naval na ljubljanske ceste, pljuvali so po pločnikih, kašljali in kihali brez robčkov in podobno. Šalili so se na račun Italijanov, ki "pogrešajo objeme in poljube", ter se smejali zaradi neprijetne situacije, v kateri se je znašla sosednja država. Med slovenskimi vrstniki si lahko opazil nevednost kot v Italiji teden prej. Nekateri profesorji so kljub nasvetu ljubljanskega rektorja nadaljevali predavanja in podcenjevali situacijo, kot je povedala študentka Fakultete za družbene vede K. P. Torkova odločitev za zaprtje mej pa nas je spravila v nelagodno situacijo. Pomanjkljive informacije v zvezi z ukrepih s strani slovenske vlade so v marsikomu vzbudile strah, kar je povzročilo, da smo se nekateri študentje v poznih večernih urah vračali v Italijo in upali, da bomo lahko brez težav prišli do doma. Govoričenje slovenskega šoferja in nekaterih potnikov v avtobusu, ki je vozil iz Ljubljane v Novo Gorico, pa gotovo ni bilo spodbudno za mlada dekleta, ki so bila takrat prestrašena na poti domov. Kritizirali so prekomerno paniko, ki naj bi jo italijanska država zganjala med ljudmi s številnimi ukrepi proti širjenju virusa, istočasno pa obsojali tiste, ki se niso držali strogih

ukrepov in se kljub temu srečevali v raznoraznih krajih. Po dolgi vožnji smo vendarle brez težav prečkale mejo in se vrnile domov. Številni študenti pa so zaradi nejasnih odločitev glede slovenskega šolstva in obveznosti na fakultetah, za katere niso še dobili uradne odpovedi, ostali v Ljubljani. Nato je v sredo prišla dokončna odločitev s strani Univerze v Ljubljani, da ukine v celoti neposredni pedagoški proces na vseh članicah do 23. marca. Spet so bili zamejski študentje pred nelahko odločitvijo; zaradi ukinitvenih neposrednih obveznosti na fakultetah za teden in pol so si nekateri želeli vrnitve domov, vedeli pa so, da so v trenutku, ko stopijo na italijanska tla, prisiljeni ostati v karanteni predvidoma do 3. aprila. Situacija na mejah je počasi postajala bolj jasna in vedeli so, da se lahko vrnejo v domovino. Ostajal pa je dvom, ali bodo starejšim dovolili čez mejo do Sežane oziroma Nove Gorice. Poleg tega pa je ostajala precej nejasna situacija v Italiji, kjer je državljanom dovoljen premik iz ene občine v drugo samo s tehtnim razlogom. Nikjer pa seveda ni bilo pojasnjeno, ali je dovolj samoizjava, da gredo starši iskat sina na postajo, ker se dvomom so se nekateri odpravili domov, kamor so prispeli brez težav tako na meji s Slovenijo kot med občinami v Italiji. Študentka V. S. je povedala, da se je vrnila domov predvsem zaradi tega, ker se v Italiji počuti bolj varna, kar se tiče trenutnih

zdravstvenih razmer, saj je Slovenija preveč časa podcenjevala krizno stanje drugod. V četrtek, 12. marca, dva dni po ukrepu zaprtja meje in teden dni po odkritju prve okužbe, se je Slovenija končno soočila z realnostjo in razglasila epidemijo ter odredila vrsto omejevalnih ukrepov proti širjenju okužbe z novim koronavirusom. Ministrstvo za zdravje je določilo prepoved zbiranja ljudi v zavodih na področju vzgoje in izobraževanja ter univerzah in samostojnih visokošolskih zavodih od 16. do 23. marca. Nekateri so se zato odločili, da se v petek vrnejo domov. Med njimi je tudi dijakinja T. F. P., ki je prisiljena iti domov, ker so se v Ljubljani odločili, da zaprejo tudi dijaški dom. Študentje, ki so se vrnili v domače kraje, so tako ali drugače primorani ostati doma do ukinitve izrednih razmer zaradi pandemije v Italiji. Obstaja možnost torej, da Univerza v Ljubljani oziroma slovensko Ministrstvo za zdravje ne podaljša prepovedi pedagoškega procesa na univerzah, večina zamejskih študentov pa bo še vedno v karanteni doma. Tudi zaradi tega so se nekateri, kljub nelagodni situaciji, odločili, da ostanejo v Ljubljani. Med temi je mladi L. P., ki ima v Ljubljani tudi sestre. Povedal je, da se mu zdi zaprtje meje neuporaben ukrep v trenutnih razmerah, saj je virus že prodir v Slovenijo. Komaj zdaj se Slovenija spopriema s situacijo, ki jo je Italija doživela že pred tednom dni.

Giulia Černic

Zahvala predsednika DZ Igorja Zorčiča "Dobro sodelovanje med DZ in SSO bi želel nadaljevati"

Novi predsednik Državnega zbora Republike Slovenije Zorčič se je pisno zahvalil predsedniku Sveta slovenskih organizacij Walterju Bandlju za izražene čestitke in poudaril pomen nadaljnjega dela v sklopu Komisije za Slovence v zamejstvu in po svetu ter potrebo, da se ponovno odpre razprava o predstavnstvu Slovencev izven meja Republike Slovenije v Državnem zboru Republike Slovenije.

Spoštovani gospod Bandelj, iskreno se vam zahvaljujem za spodbudne besede in čestitke ob moji nedavni izvolitvi na mesto predsednika Državnega zbora. Prizadeval si bom za krepitev Državnega zbora kot hiše demokracije in dialoga, zato naj vam tudi sam po tej poti prenesem moje iskrene želje za tvorno sodelovanje. Ob tem sem prepričan, da bo tudi Komisija za odnose s Slovenci v zamejstvu in po svetu še naprej aktivno spremljala in obravnavala razno-

lika vprašanja, ki zadevajo vaš vsakdan, vsekakor pa tudi, da več kot pol milijona Slovencev, ki živijo zunaj meja matične države, še naprej lahko računa, kot ste zapisali, na njeno pozornost in podporo. V tem oziru je pomembna tudi pobuda, na katero ste spomnili v vašem pismu, to je, da bi s spremembo Ustave Republike Slovenije tudi predstavniki slovenske skupnosti v sosednjih državah ter izseljenci dobili zagotovljen sedež v Državnem zboru. Razprava o tem je v preteklih mandatih že potekala in prav je, da se dialog vodi še naprej. Dobro sodelovanje med Državnim zborom in Svetom slovenskih organizacij bi želel nadaljevati, zato mi dovolite, da po umiritvi trenutnih okoliščin, v katerih se je pravzaprav znašel cel svet, dogovorimo priložnost za srečanje. S spoštovanjem.

Igor Zorčič

Katja Ferletič

STARE JEDI V NOVIH LONCIH (75)

Izvedla sem za zanimivo zgodbo o "čudežnem zvonu", na katerega so pred prvo svetovno vojno zvonili na Vrh Sv. Mihaela. Zvonec ni bil velik, bil pa je srebrn, pritrtjen na lesene "kouce". Zvonjenje tega zvona je odganjalo nesrečo - kot po mnogih drugih vaseh, so tudi Vrhovci zvonili na svoj zvon predvsem v času "hude ure", toče, suše, na splošno v trenutkih, ko se je v vasi dogajalo kaj hudega - "tisti, ki je bil najbližji, je šel zvonit". V času vojne so se verniki odločili, da bodo dragoceni zvon skrili. Pokopali so ga v kraško dolino v vasi, a po vojni se je zgodilo, da so dolino popolnoma prekopal, o zvonu pa ni bilo več ne duha ne sluha. Vrhovci "čudežnega zvona" niso nikoli več našli, vsekakor so mirno nadaljevali s svojim življenjem, navadami in praznovanji. Vrhovska cerkev sv. Lovrenca je bila "podružnica" cerkve iz Gabrij - enkrat mesečno je tam potekala sveta maša, ostale nedelje je bila v Grabrjah in Vrhovci so morali v Gaborje. Poleg svetega Lovrenca so na Vrh praznovali tudi god svetega Mihaela

je zaslišalo bobnenje in Herkulovo svetišče se je porušilo. Tedaj je upravitelj ukazal vojakom, naj ju obglavijo - smrtno kazen so izvedli 16. marca. Od tedaj dalje se je njuno čaščenje razširilo po celotnem ozemlju naše dežele, njune relikvije pa so leta 568 odnesli v Gradež, da bi jih zavarovali pred Langobardi. Njima je bila v Gorici posvečena cerkev že na začetku 13. stoletja, kasneje, okrog leta 1460, je ta postala župnijska cerkev, po ukinitvi Oglejskega patriarhata, leta 1751, pa goriška stolnica. V preteklosti se je Gorica ob praznovanju mestnih zavetnikov vsako leto ovila v praznično vzdušje. V knjigi "Gorizia d'altri tempi" Rancierija Marija Cossarja so podrobno opisana vsa praznovanja. Na polovici 19. stoletja je ob tej priložnosti nastopil namreč čas velikega sejma, ki je trajal kar osem dni in se je s svojimi pisanimi stojnicami široko vil po mestnih ulicah in trgih. Na trgu svetega Antona so prodajali les za v ognjišča ali za obdelavo in leseno orodje. Pred stolnico so imeli svoj prostor prodajalci povrtnin, sadja in semenarji iz Verone, na Travniku pa peki. Tudi za ostale mestne trge in ulice je bilo točno določeno, katera kategorija prodajalcev si lahko tam postavi svoje stojnice: ribiči, poljedelci, prodajalci sena, slame in murvinih listov, prodajalci čevljev, prodajalci oglja, mesarji. Gorica je bila praznično oblečena. Na

trgu sv. Antona so svoje nastope imeli cirkuški konjeniki, stali pa so tudi vrtiljaki in pisane stojnice, na katerih so se množični obiskovalci lahko poskusili tudi v strelu na golobe. V stolnici so bili izpostavljeni dragoceni relikviariji in verniki so plačevali za veliko maš in cerkvenih obredov. Praznovanja so se nadaljevala tudi 19. marca, ko so na god sv. Jožefa popoldne Goričani hodili k maši v Solkan, kjer so po obredu navalili v gostilne in krčme. Jedli so tradicionalne jedi - "žouc", gosteji golaž, njoke in divjačinski golaž predvsem iz mesa divjega prašiča, svinjsko meso, radič in paprikaš, ki je vnel grla gostov in pomagal, da se je vino lažje pretakalo, a nihče ni imel hujših skrbi, saj so se meščani domov pripeljali z javnimi prevoznimi sredstvi - "giardinierami", tam pa so jih čakale tradicionalne sladkarije.

DIVJAČINSKI GOLAŽ

Sestavine:

1,5 kilograma mesa divjega prašiča, 3 žlice olivnega olja, pol čebule, 1 strok česna, peteršilj, list zelene, 2 lovorova lista, 5 oliv, 1 korenje, sol, 5-6 kaper, košček pancete, pol kozarca belega vina, pol kozarčka konjaka.

Priprava:

Meso operemo in zrežemo na majhne koščke. Dobro ga posušimo s kuhinjskim papirjem in v kozici popražimo, da izgubi svojo vodo, ki jo moramo izliti. V drugi lonec damo olje, čebulo, česen, korenje, peteršilj, zeleno, lovorova lista, olive, sol, kapre in košček pancete, nato dodamo meso in vse skupaj pražimo. Dodamo pol kozarca vina in na visokem ognju pustimo, da alkohol izhlapi, nato naredimo prav tako s konjakom. Dolijemo vodo in pustimo, da zavre, nato premešamo, pokrijemo in kuhamo na nizkem ognju do mehkega. Meso prenesemo v drugo posodo, iz omake vzamemo kos pancete in lovorova lista, nato vso zelenjavo pasiramo in dodamo par žlic moke, da se omaka zgosti. Meso damo nazaj v omako in vse skupaj pustimo, da še enkrat zavre. Nazadnje dobro premešamo in serviramo. Bog žegnaj!

Sedma številka otroške revije Pastirček

Slutnja pomladi in priprava na Veliko noč

Kljub koronavirusu, ki nas je ukleščil v spono strahu in negotovosti in iz šolskih učilnic pregnal naše učence, je beli dan zagledala sedma, marčna številka Pastirčka. Iz nje, ki ne vemo sicer kdaj in kako bo poromala k šolarjem, veje svež dih pomladnih dni. Pastirčkov urednik Marijan Markežič v svoji beležki opozarja, da je tudi v sušcu nekaj pomembnih dni. Mednarodni dan žena, 8. marec, in materinski dan, 25. marec, nas vabita k razmišljanju o tem, kako dragocene so naše žene in mamice, ki se v življenju žrtvujejo za družino in svoje drage. Na dan sv. Jožefa pa nam misel gre do naših skrbnih očetov. Ko 21. marca pomlad veselo pripleše v naše kraje, si srce želi bližjega stika z naravo in njenimi lepotami, ki nam jih je podaril Stvarnik. K misli na Jezusa, ki je pretrpel grozljive muke, da bi nas rešil, pa nas vsak dan vodi postni čas. Potrudimo se, da bomo boljši in da bomo svojo pozornost namenili tistim, ki so potrebni, tudi s tem, da si kaj pritržemo in to namenimo lačnim po svetu. V šestih privlačnih stripovskih sličicah, naslovljenih *Moj post*, bodo Pastirčkovi bralci našli marsikateri namig, kako se obnašati v tem času odrekanja. O postajah križevega pota, ob katerih spremljamo strašno Jezusovo pot na Kalvarijo, na kateri je bil križan, in seveda o njihovih vsebinah, piše Mariza Perat in zapis konča z molitvijo: *Molimo Te, Kristus, in te hvalimo, ker si s svojim križem svet odrešil*. Ime učenca, ki je Jezusa izdal s poljubom, se bo prikazalo ob rešitvi križanke v rubriki *Spoznajmo Sveto pismo* izpod peresa žal pokojne ilustratorke Paole Bertolini Grudina. Kdor bo pravilno izpolnil njeno rubriko *Čas za igro!!!*, se mu bo v krogih prikazalo ime svetnika, ki je neizmerno ljubil naravo. V pesmi *Slutnja* Berta Golob (ilustracija Monica Quaggiato) opisuje Je-

zusa, ki v delavnici krušnega očeta Jožefa izbira les; v njegovi duši se medtem že poraja senca smrti na križu. Tudi Pacek Walterja Grudine po svoje razmišlja o postu kot o času, v katerem bi se lahko vsi bolj spoštovali. V *Zgodbah iz Svetega pisma*, ki jih bralcem predstavlja Walter Grudina, je spet protagonist Jožef, tisti, ki so ga bratje iz zavisti vrgli v vodnjak. Farraonu je Jožef obrazložil sanje o sedmih debelih in suhih kravah... Zgodbo je z ilustracijami nežnih barv, značilnih za njeno likovno ustvarjanje,

opremila Paola Bertolini Grudina. Dopolnjevanje z barvnimi sličicami se navezuje na dan staršev, 25. marca. Na veselje Velike noči - tudi ob čokoladnih jajcih - pa že cilja srečen konec pravljičice *Prenečenje v mlaki* Ž o žabicah, na katere se je spustila štorklja... Njene zle namene je prekrizala vila Biserka, ki je dežne kaplje spremenila v čokoladna jajčka... Najrazličnejša glasbila so se znašla v rubriki *Besede v podobah* Danile Komjanc. Otroci jih bodo po barvali in dodali še flavto. Da je prijatelj največje bogastvo, ki ga

moramo ohranjati in gojiti, piše Neža Rot v zapisu *Prijatelji*. S prijatelji se je zelo lepo igrati. Zato so pravšnje skupinske igre, katerih navodila daje Hema ob ilustracijah Polone Kosec. *Kdo kaj dela* je naslovljena pesem Berte Golob, ki jo je v začetku letošnjega februarja uglasbil Patrick Quaggiato, da bi se slišala tudi iz mladih grl. O tem, kdo je meteorolog in kakšne naprave uporablja za svoje delo, bodo Pastirčkovi prijatelji izvedeli iz zapisa *Halo? Tukaj metereolog!*, ki ga je s čopičem in peresom tehtno, a s šegavim nadihom napisala Paola Bertolini Grudina. Učiteljica Barbara Rustja v rubriki *Slovenščina za v žep* sprašuje Pastirčkove bralce, ali poznajo pravilno rabo svojilnega zaimka *njegov -a -o in njen -a -o*. Da smo do besed prišli po zapisu predmetov in pojmov z znaki, razkriva pesmica Berte Golob *Iz znakov v besede*, ki jo spremlja ilustracija Marjana Mančka.

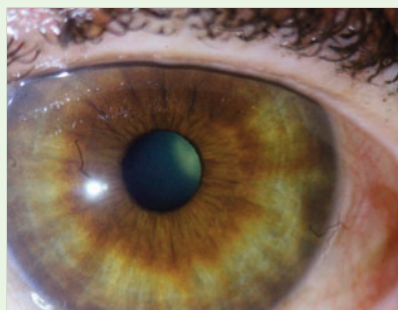
Medved in zajček, gobčka katerih preseveda dobrohotnost in milina, sta vsa ode-ta v mehko, omamno dišeče cvetje rumene mimoze v poklon malim in velikim bralkam. Njuna ustvarjalka, likovna umetnica Vesna Benedetič je likovni prispevek in zapis ob mednarodnem dnevu žena namenila žeskam, ki so se morale boriti, da bi se slišal njihov glas. V razmislek je postavila še tri vprašanja o tem, ali so ženske danes zares enakopravne z moškimi. Žal, še zmeraj nis (m) o! V Pastirčku sta še razvedrilni kotiček in Pastirčkova pošta, ki jo kot zmeraj bogatijo čudovite risbe Pastirčkovih sodelavcev. Učenci OŠ A. Gradnik, Števerjan, so poslali tudi dopis o ogledu risanke - dokumentarca ob dnevu spomina in iz njega spoznali grozote časa med drugo svetovno vojno. **IK**

Erika Brajnik

NATUROPATSKI NASVETI (283)

Glive in glivice v naturopatiji (2)

Patogene glive, ki sprožajo alergije v dihalnem traktu, raziskovalci povezujejo tudi s porastom demence, Alzheimerjeve bolezni, nastankom multiple skleroze. Raziskave kažejo, kako Candida albicans prodre hemato-cerebralno pregrado in pride v predel možganov, kjer povzroča vnetje v možganih, ki se kaže tudi kot slab spomin. Profesor David B. Corry je preučeval, kako mikroorganizmi v možganih ošibijo imunost možganov tako, da sprožijo vnetje in s tem vplivajo na amiloidne plake, ki posledično sprožajo Alzheimerjevo bolezen. Tako znanost zdaj preučuje vpliv gliv na nastanek nevrodegenerativnih obolenj. Aspergillus je gliva, ki napade dihalni trakt. Aspergillus postane patogen v našem telesu, če ga nepravilno hranimo. Ta povzroča astmo

Porast gliv po celem telesu (drobne pikice po celem irisu)

Gliva, ki ubije glivo

in zelo huda obolenja pljuč. Preventiva je možna s pravilno prehrano, da gliva sploh ne poraste do te mere, da postane patogena. Vohanje nogavic Zgodba se zdi nemogoča, vendar je resnična, o njej poročata britanski Mirror. Gospod, ki je živel na Kitajskem, je bil hospitaliziran v bolnišnici zaradi obolenja pljuč. Vnetje je kazalo na okužbo z glivami, ki jih je gospod vdihnil. Kako je to mogoče? Gospod je imel navado, da se je zvečer, ko je prišel domov, sezul in povohal nogavice. To je bil nekaj ritual. Na opisan način se je okužil, ker je imel glivice na nohtih in z ovohavanjem nogavic se je okužil tudi po pljučnem delu. Čeprav se zdi zgodba smešna, je zastrašujoča. Glivična vnetja pljuč so zelo huda in najbolj so jim izpostavljeni imunsko šibki posamezniki, diabetiki, onkološki bolniki itd.

/ dalje
www.saeka.siNOVI
GLAS

ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk, e-mail paljk@noviglas.eu

Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednica Franka Žgavec

Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5 - št. ROC 3385

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.eu

Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.eu

Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail zadruga.gm@gmail.com

www.noviglas.eu

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD, tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 50 evrov, Slovenija 50 evrov, inozemstvo 100 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

PODPORNA LETNA NAROČNINA: 100 evrov

Bančni podatki: IBAN: IT 61 H 0892812400013000730643, SWIFT ali BIC koda: CCRTIT2TV00

naslovljen na: Zadruga Goriška Mohorjeva - P.zza Vittoria/Travnik 25 - 34170 GORICA.

OGLAŠEVANJE: tel. št. 0039 0481 533177 - e-mail gorica@noviglas.eu

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.

Novi glas je član Zdrženja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC

Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu ter Dežela Furlanija Julijska krajina po DZ št. 26/2007.

Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek za založništvo po zakonu št. 198/2016 in zakonskem odloku 70/2017 (prej zakon št. 250/1990). Novi glas prejema javna sredstva za medije.

Novi glas je kot član združenja FISC tudi v inštitutu IAP (Istituto dell'Autodisciplina Pubblicitaria) in spoštuje njegov kodeks

To številko smo poslali v tisk v torek, 17. marca 2020, ob 13. uri

Mora, ki je postala resnica

Kje ste ljudje?

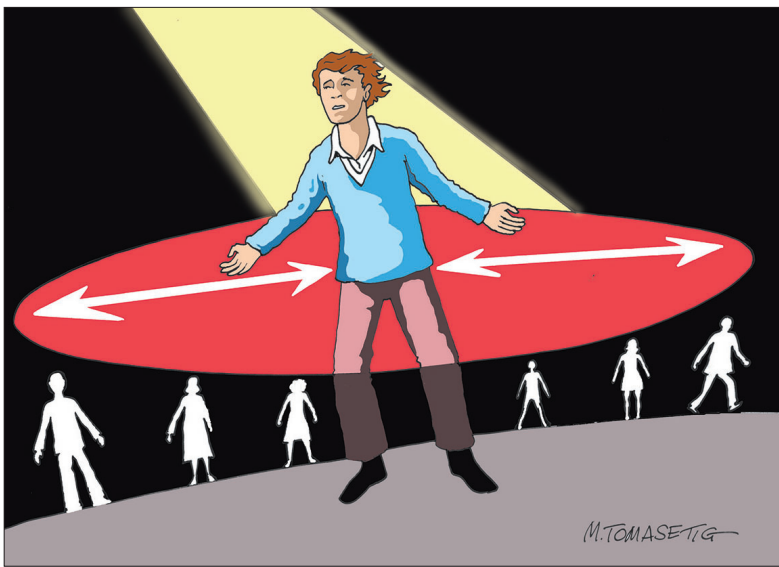
Pred nekaj tedni sva s prijatelji živahno debatirali o pripadnosti. Prepričana je, da je človek vse bolj samosvoj, iz družabnega bitja, ki je del skupnosti, se vse bolj zapira v svoj ego-centrismus, v svet, kjer stik z ostalimi predstavljajo kvečjemu socialna omrežja. Ni tako, sem oporekala, nekoliko, ker sem prepričana, da je človek, podobno kot vsak sesalec, riba ali ptica, družabno, krdelno bitje. Največ pa zato, ker so soljudje meni sami potrebni, kot mi je potreben kisik ali vsakdanji kruh. Ker bi za nasmeš zamenjala vse. Ker mladostno naivno živim za ljudi in se jim predajam. Človek je in bo, če mene vprašate, na vekomaj ostal družabno bitje.

Ko sem na debato že popolnoma pozabila, so se na televiziji začele širiti prve novice o epidemiji, ki naj bi izbruhnila v kitajskem mestu Wuhan ali, kot pišemo mi Slovenci, Vuhan. Temu nisem namenjala veliko pozornosti, vsaj na začetku ne. Ker me žene novinarska radovednost, sem seveda prebirala in brskala po novicah. Nič več. Z občutkom, da se to dogaja v deželi, kjer se v mestih tare ljudi, kjer so naselja človeška mravljišča. In kjer na nekaterih umazanih tržnicah, nekateri boste seveda oporekali, da sem polna predsodkov, imajo v kletkah strpane najrazličnejše živali in kjer nato ta nedolžna, trpeča in čuteča bitja baje celo živa prekuhajo, da je potem meso okusnejše. Tuja kultura. Tuj svet. Ko sem na socialnih omrežjih spremljala posnetke ljudi z maskami in kamionov, ki so z neznanimi snovmi razkuževali ulice, mi je bilo tesno. Priznam, občutku groze se nisem mogla izogniti, spremljal pa ga je tisti vsem nam predobro znani vzdih "joj, ubogi ljudje, pa še dobro, da

je tako daleč". Nič drugega, nobene strahu, saj se je vse dogajalo na drugi strani zemeljske oble v državi, ki nam je še delna neznanka. Bila sem čisto mirna. Pa čeprav bi morala že zaradi izkušenj iz prejšnjih stoletij vedeti, da so se celo v časih, ko globalizacije še ni bilo, epidemije iz Kitajske širile po vsem svetu. Že v prejšnjem stoletju je veljal rek, da ko Mao Tze Tung kihne, zboli ves svet. Potem je prišlo. Nenadoma. Ravno medtem ko so pri nas v Benečiji in še posebej v moji ljubljani Idrijski dolini na ves glas igrane naše harmonike, "ramonike", in smo mi plesali in vriskali v maskah, da bi pregnali zimo, ki v resnici še pošteno pritisnila ni in nas je še čakala za pragom. Veselje je polnilo dan in večer, občutek, da smo skupaj, da nas je veliko, da nas povezuje glasba, ki polni Idrijsko dolino, so čisto občasno zmotile novice z mobilnikov. Menda je v Krminu, je Marko prenehal z nategovanjem meha in se za trenutek zresnil. "Je" se je seveda nanašal na tisto neznano, nezaželjeno, počasi prihajajoče, ki ima na slikah podobo rdečkaste krogle s številnimi peclji, nožicami ali pentljami. In je nekaj dni prej kot strela z jasnega padlo v vsakdanjik delavnih in urejenih prebivalcev Lombardije. To, kar se mi je zdelo nemogoče in se je v moji podzavesti lahko dogajalo le na Kitajskem, je bilo zdaj tu. Ljudje, ki niso smeli s svojih domov. Rdeče cone, ki jih ni smel nihče zapustiti. Policija, zapor, omejevanje vsakega gibanja. Kazen, če si šel na izlet ali na obisk k prijatelju. Karantena ... Kršitev katere je kazniva. Seveda je prvo, na kar človek ob vsem tem pomisli, svoboda. No, vsaj jaz. Tista svoboda, ki naj bi bila neodtujljiva, nedotakljiva, sveta in osebna. Svo-

boda, da si, da se gibaš, da greš in da odločaš. Priznam, da me virusa ni bilo in ni strah in da v tiste posnetke iz Kitajske, kjer so ljudje na cestah popadali na tla kot muhe, nisem verjela in še zdaj ne verjamem. Tudi sama sem lani doživela, da sem se z gripo in visoko vročino podala na 18 km dolg pohod in seveda posledično staknila pljučnico. Bolehala sem nato štirideset dni, dokler me antibiotiki niso rešili kašlja in vročine ter spet

bronhitisa in trdovratnega kašlja, so mi te prepovedi nenavadno tuje. Neznane, zlovesče in tuje. Sprva se ne zdi tako hudo: okužb je malo, v naši deželi jih prve dni sploh ni, jezim se na prijateljico, ki pravi, da so pri njej doma, v Sloveniji, prepričani, da je center okužbe pri nas v Benečiji. Slovenski mediji so namreč besedo Veneto prevedli v Benečijo. Za pravo, našo, slovensko Benečijo, ki je tu ob meji in ni okužena, je, to do-

pripeljali med žive. A vendar sem prebolela in je šlo mimo. Dokler si zdrav, te seveda bolezni ni strah. Strah me je tega novega, nepojmljivega, tega, česar nisem vajena. Kratenja svobode, preklica vseh oblik kulturne dejavnosti, prepovedi druženja, celo objemanja, ukrepov, Sotorov pred bolnišnicami, merilcev telesne temperature na mejah in letališčih, karantene in samote. Da samote. Kajti tiste harmonike, katerih pesem je do nela po vsej Idrijski dolini, so bile zadnje, ki so se tu, na grebenih, ujetih med reko in nebom, oglasile. Nato je zavladala tišina. Prepoved vsega. Prepoved druženja, petja, prepoved kulture. Prepoved poljubljanja in veseljačenja. Prepoved življenja. In če sem že bila vajena gripe,

bro vemo, v matični domovini malokomu mar. In malokdo sploh ve zanj. V Benečiji smo tako daleč od vsega, da še virusi ne vejo za nas. Kaj šele Slovenci onkraj meje. Ko je epidemija še nekje daleč v Lombardiji, se še dobivamo, s prijatelji zahajamo v gostilno. Lepo nam je, ko se smejemo in šalimo na račun tega neznanca, ki so ga v zadnjih dneh preimenovali v Covid-19. Če se znaš smejati, te ni strah in nas res ni. Niti prijateljice, ki je nekoliko bolj občutljiva za bolezen dihal. Ker smo skupaj, nam je lepo, in to nam daje moč. Na začetku vsake poti smo seveda vsi polni poguma in energije. Tisti, ki ne nasedamo paniki. Medtem ko so nekateri, na srečo takih osebno ne poznam, navalili v

trgovine in izpraznili police, ne samo v Italiji, temveč tudi v Sloveniji in sosednji Koroški, smo drugi spremljali začetek vsega z optimizmom. Virus zdravemu človeku ni nevaren. To nas je boderilo. In slepilo. Tako da smo pozabili na težke posledice, ki jih skorajšnja epidemija prinaša za gospodarstvo, pa tudi za kulturno in socialno življenje. Za življenje nasploh. Ki verjetno nikoli več ne bo tako, kot je bilo. Morda ker je bilo vse skupaj izvedeno načrtno. Morda ker so namerno spremenili naše navade. Predvsem manjšine. In predvsem Benečije. Zdaj smo tu, vse bolj doma. Vse bolj sami. Povezujeta nas telefon in računalnik, prek katerih si obljublamo, da se bomo v kratkem spet sešli in celo objeli. Da, kajti objemi in poljubi so postali nezaželeni. Grešni. In če si kdo izmed nas še upa objeti prijatelja, je to že junaško dejanje. V javnih lokalih sumljivo gledamo na vsakega, ki zakašlja, prireditev ni, odpadli so celo pohodi v gore. Odpadla je pesem. Odpadel je osmi marec. Bližina postaja greh. In ko berem o vladnih ukrepih, ki starejšim celo prepovedujejo, da bi šli iz hiše, kot bi človek ne imel duše in srca in kot bi zdrava starost ne slonela tudi na medsebojnih stikih, razmišljam, ali bomo po vsem tem še znali živeti, kot smo nekoč. Če bomo še znali objeti človeka. Če se bomo med prijatelji še poljubljali. Če nam bo lepo, ko bomo skupaj ob mizi peli. In če bomo pozabili na tisti meter, dva, ki nas zdaj po predpisih ločujeta. Morda nam bo razdalja prišla v navado. Morda nas bodo prepričali, da se ni treba objemati, da je to staromodno. Morda bomo še bolj srepo buljili v pametne telefone. Bojim sem. Bojim se tudi revščine. Vem, da prihaja. Morda

je ta virus ušel kontroli ravno zato, da bi si prilastil našo svobodo in blagostanje. Kajti vsak tak ukrep poseže v socialno tkivo in morda za vedno umori čustva, navade, obrede, življenje, ki so del nas. Vsi se bojimo. In vsi smo potrti. Boli seveda vse bolj. Boli tiste, ki ne smejo spremljati svojih dragih na pogreb ... Kot v časih, ko je razsajala kuga. Boli tiste, ki ne smejo sorodnikov obiskovati v bolnišnici. Boli nas, ki se sicer, ne vem ali iz nepremišljenosti ali neracionalnosti, zase ne bojimo, na dnu srca pa nas je strah, da številnih prijateljev in znancev, ki so starejši ali bolni, morda čez nekaj mesecev ne bo več. Ampak to ni mogoče. Na to ne smemo misliti. Ni mogoče, ker se take stvari dogajajo samo na Kitajskem. Ne v Evropi. Vsako jutro, ko se zbudim, se hočem najprej otresti neprijetnih sanj. In vsako jutro spoznavam, da je mora resnica. Ne morem se izogniti tej misli. In občutku, da so za težko moro, ki pritiska na nas, interesi nekaterih, nekoga, nečesa. Eni sicer pravijo, da je za vsak ukrep prepozno. Jaz verjamem, da bo kmalu pomlad in da bo vse spet tako, kot je bilo še pred nekaj meseci.

Zdaj, ko pišem te vrstice, smo že lep čas osamljeni. Ne rečem doma, ker živim, kolikor se da normalno. Iščem pa človeka. Kajti to je meni najpomembnejše. Človek, Prijatelj. Skoraj nepojmljivo se mi zdi, da je lahko objem nevaren. Celoprepovedan. Nepričuden. Ker je meni življenjsko pomemben. Ker ne razumem ljudi, ki ne marajo bližine. Meni je nujna. Tako kot kisik. Tako kot kruh. Sredi doline, kjer so obmolknile harmonike in je tišina edini odmev življenja, se sprašujem, kje ste prijatelji. Kje ste, ljudje. Kje je življenje, kot smo ga poznali. Kdaj bomo spet skupaj. Upam vsi ...

Suzi Pertot

Opomba uredništva: Zapis je nastal pred uvedbo karantene za vso Italijo.

Geslo je "Ostanimo doma"!

Tudi šport se je ustavil

V teh dneh hodimo po tankem ledu, tako da se bo do izida časopisa morda še kaj spremenilo glede na spodaj napisano. Ustavil se je dober del sveta, ustavil se je seveda torej tudi šport. Geslo je »Ostanimo doma«, tako da nista pravzaprav priporočljiva niti tek ali kolesarjenje po

čakalo. Ponavljamo, da so razmere v stalnem razvoju, tako da se je tudi pri tem morda medtem še kaj spremenilo. Gotovo v smeri odpovedovanja prireditev in tekmovanj. Odpadel je Pokal Vitranc, predviden prejšnji vikend, odpade Planica, ki bi se začela danes.

malo obiskanim bližnjem gozdu. Treba bo nekaj časa, kolikor bodo pač rekle oblasti, potrpeti tudi z gibalno dejavnostjo, ki pa je seveda dopuščena (in priporočana!) doma ali na dvorišču, za tiste, ki ga imajo.

Tekmovalni šport se je v roku desetih dni najprej omejeval, nato pa dejansko prekinil, kar je edino smiselno. Ta prispevek smo si omislili kot nekakšen pregled stanja in zlasti tega, kar nas bo

Sploh so predčasno zaprli sezono svetovnega pokala v vseh zimskih športih. Začetek kolesarske krožne dirke po Italiji so predstavili, ravno tako sezono formule ena (start junija?) in motociklističnega kraljevskega razreda MotoGP. Hitro so se odzvali tudi v Združenih državah Amerike, kjer so prekinili prvenstva v moštvenih panogah. Pri nas, v Italiji in Sloveniji, so tekmovanja v ekipnih športih zamrznjena, posamezne zveze pa se-

veda še ne vedo, če in kdaj se bo lahko nadaljevalo. Največji interesi in negotovost so kajpak okoli bogatega nogometa. Vse kaže, da evropskega prvenstva med junijem in julijem ne bo, razmišljajo o prestavitvi na konec poletja ali celo v leto 2021. Celinsko tekmovanje bi bilo namreč razpršeno med kar dvanajstimi državami. Podoben scenarij, torej enoletni zamik, je možen tudi za olimpijske igre v Tokiu. Glede nogometnih državnih prvenstev se govori o tem, da bi odpoved Eura 2020 lahko dovolila zvezam, da lige trajajo izjemoma do konca junija, če bodo seveda razmere dovolj hitro varne za igranje. Velik kaos je tudi z nogometnimi evropskimi pokalnimi tekmovanji. Zadnji krog je po sili razmer nepopoln, ker ni bilo več moč leteti, nadaljevanje Lige prvakov in Evropske lige so preložili. Na ta način so postopali tudi v mednarodni košarkarski, odbojarski in rokometni zvezi. Okrnjena oziroma vsaj zamaknjena pa bo tudi sezona jadrancev, teniških igralcev in ostalih individualnih športov. Vprašljiva pa je konec junija nogometna Europeada, na katero se naša skupnost tako temeljito pripravlja. Pri tem ponavljamo, da bo po koncu zdravstvene krize ves čas, da se zamujeno nadoknadi, za marsikoga bo sezona tudi izgubljena, nič ne de. Zdaj je čas, da to športno sprejmemo, ostanemo doma in skupaj kar se da mirno ter zdravo premostimo to občutljivo obdobje.

HC

Banke skupine Cassa Centrale v tem izrednem stanju Pomoč družinam in podjetjem, pripadnikom lokalnih skupnosti

Skupina Cassa Centrale se je odzvala na apel socialnih partnerjev, vsebovan v skupnem sporočilu za javnost z dne 27. 2. 2020, s katerim pozivajo k skupinskim prizadevanjem za premostitev krize in čim hitrejšo normalizacijo stanja. Skupina Cassa Centrale in pridružene hranilnice in zadržne banke so blizu svojim lokalnim skupnostim in prebivalstvu. Skupina Cassa Centrale je za obvladovanje in premostitev trenutnih izrednih razmer, ki jih povzroča koronavirus, zagotovila konkretno in takojšnjo pomoč, in sicer:

- celovit moratorij (glavnica in obresti) odplačevanja kreditov za 6 mesecev od predložitve zahtevka s 6-mesečnim podaljšanjem amortizacijskega načrta za vse družine in podjetja, ki bivajo oziroma imajo sedež v občinah, podvrženih učinkom uredbe (t. i. rdeče območje); moratorij bo lahko podaljšan za dodatnih 6 mesecev v primeru podaljšanja izrednih razmer;
- celovit moratorij (glavnica in obresti) odplačevanja kreditov za 12 mesecev od predložitve zahtevka z 12-mesečnim podaljšanjem amortizacijskega načrta za posameznike, ki zaradi omejitev pri opravljanju samostojnega poklica ali posledic izrednega stanja

na delodajalca utrpijo začasni upad prihodkov;

- moratorij odplačevanja glavnice deleža mesečnih anuitet kreditov za 6 mesecev od predložitve zahtevka s 6-mesečnim podaljšanjem amortizacijskega načrta za vse družbe in podjetja, člane naše banke, ki lahko dokažejo začasen upad prometa kot posledica upada komercialne dejavnosti in težav pri dobavi;
- podaljšanje obstoječih izvoznih akreditivov za 120 dni v primeru nedostave blaga ali drugih okoliščin, ki so neposredno povezane s koronavirusom;
- odobritev namenskih kreditnih linij za podjetja, ki poslujejo v sektorju ali z njim povezanim sektorjem in ki utrpijo znatno število odpovedi rezervacij oziroma naročil.

Podporne ukrepe lahko posamezne hranilnice in zadržne banke, pridružene skupini Cassa Centrale, dopolnijo glede na po-

sebne potrebe in zaradi iskanja še ustrežnejših rešitev. "Pobuda", tako razlaga predsednik upravnega sveta družbe Cassa Centrale Giorgio Fracalossi, "je v skladu z našo zgodovino in s

poslanstvom, da podpremo lokalno skupnost, družine in podjetja. Želimo pomagati občinam rdečega območja in v vseh primerih, v katerih so udeleženi naše stranke in komitenti. Vse družbe, pridružene k skupini Cassa Centrale Banca, vključno z matično družbo vzdržujejo konstanten dialog z institucijami in s socialnimi partnerji in z njimi sodelujejo na lokalni in državni ravni.

ČAS ZA
PREVIDNOST

#JAZOSTANEMDOMA

@ivanpersoglia

NOVI
GLAS

Uredništvo

www.noviglas.eu
gorica@noviglas.eu
+39 0481 550330

Uprava

zadruga.gm@gmail.com
+39 0481 533177
[f](#) [ig](#) [tw](#)